

Reactienota concept-UPLG

versie 6 mei 2024 (versie voor vormgever)

Auteurs: Carla Bisseling, Noortje van Velthoven, redactieteam-UPLG

Inhoud

Hoofdstuk 1. Aanleiding en opzet Reactienota concept-UPLG.....	5
1.1. Participatie over het concept-UPLG.....	5
1.2. Tijdpad UPLG	6
1.3. Opzet Reactienota concept-UPLG	6
Hoofdstuk 2. Duiding schriftelijke reacties.....	7
2.1. Overzicht schriftelijke reacties	7
2.2. Inhoudelijke samenvatting van de reacties	7
Hoofdstuk 3. Reacties op het concept-UPLG.....	11
3.1. Reacties op hoofdstuk 1: Algemeen en inleiding	11
3.2. Reacties op hoofdstuk 2: Opgaven en doelen, ambities en denklijnen	21
3.3. Reacties op hoofdstuk 3: Het Utrechtse landschap als basis voor het UPLG	28
Vijf karakteristieke Utrechtse landschappen (3.1)	28
Landschappelijke hoofdstructuren (3.2)	31
3.4. Reacties op hoofdstuk 4: Structurerende principes	32
Algemeen.....	32
Structurerende principes (SP) schoon water (4.2.1)	34
Structurerende principes robuust en klimaatbestendig water- en bodemsysteem (4.2.2)	36
Structurerende principes natuur (4.3.1).....	40
Structurerende principes stikstof (4.3.2).....	47
Structurerende principes landbouw (4.3.3)	51
Structurerende principes overige thema's Omgevingsvisie (4.4).....	59
3.5. Reacties op hoofdstuk 5: Ontwikkelrichting per Utrechts landschap.....	63
Algemeen.....	63
Veenweiden Groene Hart en Eemland (5.2).....	65
Utrechtse Heuvelrug en flanken (5.3)	68
Gelderse Vallei (5.4).....	71
Kromme Rijnstreek (5.5).....	74
Landschappelijke structuren (5.6)	75
3.6. Reacties op hoofdstuk 6: Instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak.....	77
3.7. Reacties op hoofdstuk 7: Onderzoek en monitoring.....	84
3.8. Reacties op hoofdstuk 8: Kostenraming 2035	86
3.9. Reacties op hoofdstuk 9: Maatregelpakketten.....	88
3.10. Reacties op hoofdstuk 10: Sociaaleconomische impactanalyse.....	92
3.11. Reacties op hoofdstuk 11: Randvoorwaarden en vervolg	95
3.12. Overige opmerkingen op het concept-UPLG	100

Hoofdstuk 4 Concluderend: wat nemen we mee?	101
Hoofdstuk 5. Slotwoord.....	105
Bijlage 1 Overzicht indieners schriftelijke reacties	106

Voorwoord

Utrecht is een provincie om trots op te zijn. De prachtige natuur- en recreatiegebieden, historische polderlandschappen, centrale ligging en mooie kunst en cultuur zorgen ervoor dat veel mensen graag in onze provincie wonen, werken en recreëren. Tegelijk heeft de provincie met grote uitdagingen te maken; verschraving van natuur en biodiversiteit vragen om actie. De provincie Utrecht werkt hieraan in het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG).

Op 5 juli 2023 heeft de provincie Utrecht op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedsel de eerste conceptversie van haar provinciaal gebiedsprogramma ingediend: het concept-UPLG 1.0. Omdat de opgaven in het UPLG vele mensen die wonen, werken en recreëren in het landelijk gebied raken, is het voor ons belangrijk om – waar mogelijk – belanghebbenden te betrekken bij de besluitvorming. Dit gebeurt onder meer door middel van webinars, hackathons, informatieavonden en bestuurlijke rondetafelgesprekken. Ook was het voor alle inwoners in de provincie Utrecht mogelijk om tot eind november 2023 schriftelijk te reageren op het concept-UPLG. In totaal hebben wij 159 brieven mogen ontvangen van inwoners, agrariërs, landbouworganisaties, gemeenten, waterschappen, natuur- en terreinbeherende organisaties, belangenorganisaties en grondbezitters. Wij bedanken langs deze weg een ieder die de moeite heeft genomen om te reageren.

De ingezonden reacties zijn voor ons zeer waardevol. Het geeft goed weer wat er speelt. Wij zijn blij met de complimenten: het is fijn om te lezen dat er waardering en herkenning is. Tegelijkertijd stellen we ook de kritische geluiden en adviezen zeer op prijs. Deze houden ons scherp. Wij hebben met uiterste zorgvuldigheid alle reacties gelezen en verwerkt. Ten behoeve van deze reactienota hebben we de reacties gegroepeerd per hoofdstuk. Per onderwerp geven we vervolgens aan of en zo ja hoe, de reactie in de nieuwe versie van het UPLG wordt verwerkt.

Gezien de veelheid van de reacties hebben we ervoor gekozen ze samen te vatten en te clusteren aan de hand van de inhoudsopgave van het concept-UPLG in plaats van een reactie per organisatie of persoon op te stellen. Omdat wij het belangrijk vinden om transparant te zijn, publiceren wij deze reactienota op onze website. Daarnaast sturen we deze reactienota toe naar een ieder die schriftelijk heeft gereageerd. De provincie Utrecht is van ons allemaal. Samen blijven we werken aan het realiseren van een toekomstbestendig, duurzaam en gezond landelijk gebied. Wij hopen dat u de reactienota met plezier zult lezen.

Hoofdstuk 1. Aanleiding en opzet Reactienota concept-UPLG

1.1. Participatie over het concept-UPLG

Op 5 juli 2023 heeft de provincie Utrecht op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedsel de eerste conceptversie van haar provinciaal gebiedsprogramma ingediend: het [concept-Utrechts Programma Landelijk Gebied](#) (UPLG) 1.0.

Om input voor het UPLG op te halen zijn in de aanloop naar het concept-UPLG bijeenkomsten georganiseerd: bestuurlijke en ambtelijke overleggen, inhoudelijke bijeenkomsten (hackatons), en webinars. In het najaar is aanvullend hierop het volgende georganiseerd:

- Een informele schriftelijke reactieronde op het concept-UPLG (voor onze gebiedspartners in brede kring). Hierop zijn 159 reacties binnengekomen.
- Bestuurlijke rondetafelgesprekken met onze gebiedspartners van oktober tot en met november 2023. Hierbij gingen wij vijf dagdelen in gesprek met waterschappen, gemeenten, en landbouw- en natuurorganisaties. In maart 2024 is hier een vervolg op gegeven in de vorm van een tweede serie rondetafelgesprekken.

HIER FOTOS' RONDETAFLGESPREKKEN

De uitkomsten van de schriftelijke ronde en van de rondetafelgesprekken in het najaar van 2023 hebben geleid tot voorliggende reactienota die naar alle betrokkenen is gestuurd en openbaar is. In deze reactienota geven we op hoofdlijnen aan welke reacties zijn binnengekomen en of ze naar alle waarschijnlijkheid wel of niet tot aanpassingen van het UPLG leiden. We hebben hierbij de volgende driedeling aangehouden:

1. Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.
 - a. Deze categorie gaat over aanpassingen waarvan we met de huidige inzichten verwachten dat deze worden doorgevoerd in het ontwerp-UPLG.
2. Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.
 - a. Deze categorie gaat over punten waarvan we met de huidige inzichten verwachten dat deze niet worden doorgevoerd in het ontwerp-UPLG. De argumentatie hiervoor hebben we zo goed mogelijk in deze reactienota onderbouwd.
3. Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.
 - a. Deze categorie gaat over punten die nader uitzoekwerk en/of uitwerking vereisen. Daadwerkelijke aanpassingen zijn afhankelijk van nog lopende processen, onderzoeken en besluiten. In het ontwerp-UPLG zal hierover meer duidelijkheid ontstaan.

We kiezen bewust om te spreken van aanpassingen die we verwachten op basis van deze reactienota door te voeren. Dit komt omdat deze reactienota een tussentijds 'product' is en er nu nog geen inhoudelijk eindoverzicht is van het ontwerp-UPLG. Het UPLG-planMER, dat loopt vanaf 1 maart tot eind 2024, zal hier nog van invloed op zijn, alsmede eventuele andere ontwikkelingen die plaatsvinden. Hierdoor kunnen nog aanvullende aanpassingen in het ontwerp-UPLG worden doorgevoerd, die tevens de conclusies uit deze reactienota beïnvloeden. Hierbij valt ook te denken aan aanpassingen vanwege het actualiseren van onderdelen die alweer verouderd zijn sinds juli 2023.

1.2. Tijdpad UPLG

De doorlooptijd om te komen van het concept-UPLG 1.0 (juli 2023) naar een vastgesteld UPLG 1.0 hangt sterk samen met de procedure die een planMER met zich meebrengt: er moeten immers extra stappen worden ingebouwd in de vorm van een Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en een ontwerp-UPLG, beide met een terinzagelegging van zes weken. Daarna volgt een Nota van Beantwoording (NvB) die samen met het UPLG door GS wordt vastgesteld.

Samengevat betekent dit het volgende tijdpad:

- December 2024: vaststellen ontwerp-UPLG en planMER door GS en vrijgeven voor terinzagelegging (termijn van zes weken begin 2025).
- Medio 2025: vaststellen UPLG 1.0 door GS in combinatie met de Nota van Beantwoording (NvB).

1.3. Opzet Reactienota concept-UPLG

We hebben ervoor gekozen de reacties samen te vatten en te clusteren aan de hand van de inhoudsopgave van het concept-UPLG in plaats van een reactie per organisatie of persoon op te stellen. Dit heeft de volgende redenen:

- Gezien de veelheid aan reacties (159 schriftelijke reacties en 5 rondetafelgesprekken met in totaal ongeveer 100 deelnemers) is het overzichtelijker en leesbaarder de structuur van het concept-UPLG te volgen. Zo kan iedereen goed volgen wat we met de inhoudelijke opmerkingen gedaan hebben in relatie tot het UPLG.
- Gezien de veelheid aan herhalingen in de reacties voorkomen we dat we in de reactienota in herhaling vallen.

Alle organisaties en personen die hebben gereageerd, ontvangen een exemplaar van deze reactienota.

Leeswijzer:

We beginnen deze reactienota in Hoofdstuk 2 met een samenvattende inhoudelijke duiding van de reacties die zijn binnengekomen. Deze duiding doen we per groep (gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties, landbouworganisaties, etc.) zodat er een overzicht ontstaat hoe de verschillende partijen hebben gereageerd.

Vervolgens gaan we in Hoofdstuk 3 in op de inhoudelijke reacties en doen we een voorstel hoe we met deze reacties omgaan. We doen dit aan de hand van de inhoudsopgave van het UPLG.

Daaropvolgend geven we in Hoofdstuk 4 een overkoepelend concluderend beeld van de reacties die we verwachten mee te nemen op grond van deze reactienota.

We eindigen deze reactienota met een Slotwoord over het vervolgproces en hoe nu verder.

Hoofdstuk 2. Duiding schriftelijke reacties

2.1. Overzicht schriftelijke reacties

In totaal zijn 159 brieven binnengekomen die we ten behoeve van deze reactienota hebben gegroepeerd. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal brieven dat per groep is ingediend. Een gedetailleerder overzicht staat opgenomen in Bijlage 1, waarin per groep de namen van de organisaties staan weergegeven.

Tabel 1. Schriftelijke reacties per groep

Groepering	Aantal schriftelijke reacties
Waterschappen	4
Regio's en gemeenten*	12
Buurprovincies	1
Drinkwaterbedrijven	1
Landbouworganisaties	12
Natuurorganisaties	4
Landgoedorganisaties en kleine particuliere grondeigenaren	6
Individuele boeren	5
Landelijke belangenorganisaties	2
Lokale en regionale belangen- en bewonersorganisaties	12
Individuele bewoners van de provincie Utrecht	100
Totaal aantal reacties	159

**Regio's en gemeenten zijn samengevoegd omdat dit gaat om gemeentelijke samenwerkingsverbanden waarin gemeenten zijn vertegenwoordigd. In provincie Utrecht zijn dit: U10, Regio Amersfoort en Foodvalley.*

2.2. Inhoudelijke samenvatting van de reacties

Dit hoofdstuk geeft per groep een aantal belangrijke reacties die zijn binnengekomen. Hiermee geeft het een duiding op hoofdlijnen, samenvattend en zonder volledig te willen zijn.

Waterschappen

De waterschappen zien goede kansen bij een gezamenlijke inzet in het veenweidengebied: voor water en bodem sturend/ afremmen bodemdaling, voor een ecologisch beheer van sloten en voor slagkracht in de gebiedsprocessen. Daarbij wordt gevraagd de inzet te richten op korte en op lange termijn (gezamenlijk optrekken in gebiedsprocessen, langetermijnperspectief zoetwatervraag, ruimtelijke verkenningen in verband met conserveren en bergen van water). Ook wijzen de waterschappen bij de aanpak in het veenweidengebied op de verschillen in veenbodems. Klei-op-veengebieden vragen immers andere maatregelen dan de echte veengebieden met dikke veenpakketten en het is belangrijk daar rekening mee te houden. Men vraagt ook aandacht voor het watersysteem van heuvelrug en flanken, en pleit voor een systeem aanpak van de beekdalen in het oostelijk deel van de provincie (naast waterkwaliteit ook vasthouden en infiltreren van water bij de aanpak betrekken). De waterschappen zetten de goede samenwerking graag voort maar spreken zorg uit voor het verbinden van de top-down kaders met de bottom-up aanpak.

Drinkwaterbedrijven

De drinkwaterbedrijven participeren vanuit hun kennis en verantwoordelijkheid graag in de verschillende Utrechtse gebiedsprocessen. Zij benadrukken daarbij hun opgave: zoeken naar nieuwe drinkwatergebieden en bescherming van de kwaliteit van het drinkwater. Tegelijkertijd beheren ze veel natuurgebieden wat mogelijkheden biedt voor functiecombinaties. Een langetermijnvisie mag niet ten koste mag gaan van maatregelen die op korte termijn nodig zijn om tekorten aan drinkwater tegen te gaan. Bij de uitwerking van de structurerende keuzes water en bodem sturend wordt de prioritering die het Rijk in haar brief heeft gegeven aan de drinkwaterwinning bij ruimtelijke keuzes gemist.

Buurprovincies

Er wordt gevraagd om een nog betere samenwerking tussen de provincies, met name bij de vraagstukken van de Natura 2000-gebieden die dicht bij de provinciegrenzen liggen.

Gemeenten (inclusief de regionale samenwerkingsverbanden)

Vanuit de gemeenten is meer duidelijkheid gewenst over rollen en verantwoordelijkheden, de benodigde financiële middelen en capaciteit en de gebiedsprocessen. Men vraagt aandacht voor het grondbeleid en wil daar graag in meedenken. Ook gaat men in op natuurdoelanalyses (NDA's) en monitoring. In het kader van de gebiedsprocessen geeft men het belang aan van een passende governance, van maatwerk en uitwisseling tussen deelgebieden. Bestaanszekerheid en sociaaleconomische impact wordt genoemd als belangrijke thema's voor inwoners en de agrarische sector. Evenals een duurzaam en rendabel toekomstperspectief voor boeren.

Ook wordt gevraagd goed te kijken naar indeling van de landschapstypes. Op een aantal onderdelen is meer verduidelijking en/ of verdere uitwerking nodig. Voor de structurerende principes wordt aandacht gevraagd voor de waterdoelen, overgangszones van de Natura-2000 gebieden en de betekenis en de gevolgen van de NDA's. Verder pleit men voor het combineren van ruimtevragende opgaven.

Landbouworganisaties

Legalisatie van de PAS-melders en interimers moet de hoogste prioriteit krijgen. Wat betekenen termen als circulair, natuurinclusief, etc.? Op welke manier is er bedrijfseconomisch nog perspectief voor de landbouw? Er mist een toekomstperspectief voor de blijvers en de jonge opvolgers om in het bedrijf te investeren. Er moet ook ruimte blijven voor de gangbare landbouw in de provincie Utrecht. Het belang van de landbouw als voedselproducent mist in het concept-UPLG. Meer aandacht is nodig voor biologische landbouw. Meer helderheid over het instrumentarium, bijvoorbeeld het verder uitrollen van agrarisch natuurbeheer met passende vergoedingen en langjarige contracten. Men heeft veel zorgen en vragen over de stikstofproblematiek (o.a. de betekenis van het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam voor de overgangszones rondom de Natura 2000-gebieden, het doorrekenen van maatregelen en Kritische depositiewaarden). Zorgen om uitbreiding van de natuur buiten het huidige Natuur Netwerk Nederland (NNN). Men pleit voor ruimte voor gebiedsprocessen. Grond die in de provinciale grondbank komt moet beschikbaar blijven voor agrarisch gebruik. Men vindt de methaanopgave een onmogelijke opgave die om verschillende redenen niet meegenomen moet worden in het UPLG. Er is een terugblik gewenst wat de landbouw de afgelopen jaren heeft bereikt. Meer maatschappelijke waardering voor de boer is op zijn plaats.

Natuurorganisaties (incl. Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug)

Goed dat er een breed document is opgesteld met als doel om een gezond en vitaal natuur- en watersysteem voor de toekomst in stand te houden. Het uitgangspunt agrariërs te helpen en te ondersteunen bij duurzamere vormen van landbouw is belangrijk. Men wil graag een zesde belangrijk landschapstype (de laagveenmoerassen) toevoegen. Daarnaast komt het rivierengebied nu onvoldoende terug in de beschrijvingen. En de flanken van de Utrechtse Heuvelrug vragen bijzondere

aandacht vanuit het bodem-, water- en natuursysteem. Er zijn onvoldoende actuele data voor de natuurdoelanalyses (NDA's), de provincie moet sturen op een goed meerjarig en lange termijn monitoringsysteem. Het opstellen van een NDA voor de Utrechtse Heuvelrug wordt ondersteund. Een gedegen kennisbasis voor het systeem van de Utrechtse Heuvelrug en haar flanken ontbreekt op dit moment.

Wat betreft de uitvoering van het UPLG: maak gebruik van bestaande gebiedsprocessen waar groene partijen al betrokken zijn. Men verwacht dat de provincie haar rol pakt in gebiedsprocessen bij het nemen van lastige beslissingen over internationale verplichtingen (zoals Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water). Het is belangrijk dat er goede afspraken gemaakt worden over de besluitvorming en wie wanneer beslissingsbevoegd is: wanneer wordt door wie ingegrepen als doelen niet gehaald worden? Hoeveel vrijheid is er om lokaal af te wijken, of ruimte tussen gebieden te verdelen? Er is behoefte aan een duidelijke procesbeschrijving voor de uitvoering waarin de aan de natuurorganisaties gevraagde inzet helder wordt (frequentie, benodigde expertise en uren). Men ziet een aantal grote kansen bij het UPLG: systeemgerichtheid en toekomstbestendigheid, integraliteit en urgentie (aan de slag). Goed dat er niet getornd wordt aan internationale verplichtingen. Gewaakt moet worden dat de natuuropgave niet als een last/ verplichting wordt gezien. De wens wordt uitgesproken om de natuuropgave te blijven zien als een opgave die nodig is voor een gezonde leefomgeving voor mens en dier.

Voor wat betreft de structurerende principes over natuur moet niet alleen de focus liggen op de Natura 2000-gebieden, maar ook op de rest van de NNN en de recent ontwikkelde natuurgebieden. Deze gebieden hebben eveneens te lijden onder stikstof, droogte, etc.

Landgoedeigenaren en (kleinere) particuliere grondeigenaren

De landgoederen doen graag (gezamenlijk) mee aan de gebiedsprocessen. Voor de Utrechtse Heuvelrug is het van belang dat het gebied loopt van de top van de Heuvelrug tot en met de kwelzone voorbij de Woudenbergse Grift. Particuliere grondeigenaren hebben gezamenlijk een voorstel gedaan voor een gebiedsgerichte aanpak van de waterproblematiek tussen de Nederrijn en de Woudenbergse Grift (de zogenaamde 'Blauwe ader'). Men verzoekt de 'Blauwe ader' mee te nemen in de verdere uitwerking van het UPLG. Ook voor andere gebieden kunnen particuliere grondeigenaren gezamenlijk een voorstel doen. De recreatiedruk op de Utrechtse Heuvelrug heeft voor de natuur schrikbarend negatieve gevolgen. De wens wordt uitgesproken om dit mee te nemen bij de aanpak van de Utrechtse Heuvelrug (naast klimaat, water en natuur). Het is zeer wenselijk een NDA voor de Utrechtse Heuvelrug uit te voeren. Ook is er de wens tot ondersteuning door de provincie van de landgoedeigenaren in proces en inhoud ter verduurzaming van hun landgoed. De kleine grondeigenaren vinden het UPLG vrij globaal waardoor de gevolgen hiervan op gebiedsniveau en locatieniveau niet duidelijk zijn. Er ontbreken in hun ogen gefundeerde keuzes en instrumentarium voor de benodigde landbouwtransitie. Men vraagt aandacht voor ondersteuning van kleine particuliere grondeigenaren in kennis en capaciteit. Het is voor deze groep moeilijk om de impact van al het beleid en regels te overzien en daarmee ook de risico's en kansen.

Individuele boeren

Er zijn grote zorgen over het bedrijfseconomische perspectief van de boeren. De aangereikte opties zijn niet haalbaar in de praktijk. Men wil graag meer betrokken en gehoord worden over de ideeën die er zijn. Zorgpunt is dat er onvoldoende aandacht is voor alternatieve exploitatiemogelijkheden die vanwege stikstof tegen productiebeperkingen aanlopen (bijvoorbeeld teelt van vezelgewassen voor biobased bouwen). Er worden zorgen geuit over natte natuur ten koste van landbouwgrond. Men denkt graag mee over de energietransitie (zonnepanelen op daken), mestvergisters, goede vergoeding voor natuurbeheer en innovaties. Extensivering van de melkveehouderij kan niet uit. Ondersteuning door middel van een loket is gewenst. Aanvullend moet er voldoende financiële vergoeding komen voor agrarisch natuurbeheer en oog zijn voor de sociale en emotionele impact van deze transitie. Men wil als boeren graag een doorlopend overleg over de verschillende onderwerpen

en hierbij gehoord worden. Geef gebiedsprocessen de volle aandacht en vrijheid die ons (de boeren) vooruithelpen en de toekomst veiligstellen. Het vasthouden aan het jaar 2030 wordt hierbij als onrealistisch gezien.

Belangenorganisaties (landelijk)

Er wordt aandacht gevraagd voor productie van vezels en het mogelijk te maken van de transitie hiervan. Ook wordt gevraagd om belangstelling voor de eiwittransitie en dierenwelzijn als integraal onderdeel van de doelen.

Lokale en regionale belangen- en bewonersorganisaties

Uit deze brieven komt een veelheid aan zeer verschillende reacties. Een zorgpunt is dat de procedure om tot een vastgesteld UPLG te komen veel tijd vergt en dat er intussen geen stappen vooruit gezet worden. Er liggen kansen om nu alvast aan de slag te gaan. Zeker met betrekking tot natuur is het nodig om op kortetermijnmaatregelen te nemen ter verbetering van de kwaliteit. Daarnaast ontvingen wij veel inhoudelijke opmerkingen over de uitwerking van de structurerende principes en/ of onderbouwing hiervan. Diverse aanvullingen worden geadviseerd, bijvoorbeeld meer focus op plantaardige voedselproductie, kwalitatieve doelen voor alle oppervlaktewateren, extra structurerende principe rondom 'RO-instrumentarium' en 'gezondheid'. Tot slot vraagt men specifiek aandacht voor de gebiedsindeling, de gebiedsgerichte doorvertaling en de toonzetting van het UPLG.

Bewoners provincie Utrecht

Bijna 100 brieven zijn binnengekomen van bewoners op basis van een format van Partij voor de Dieren. De strekking van al deze brieven is grotendeels hetzelfde en samen te vatten tot de volgende adviezen:

- Geef inwoners en organisaties die de belangen van dierenwelzijn, biodiversiteit en landschap vertegenwoordigen actief en structureel een plek in de vormgeving van de transitie van het landelijk gebied.
- Laat dierenwelzijn en diergezondheid, zowel van landbouwdieren als dieren die leven in het wild (weidevogels, insecten, hazen en reeën) expliciet onderdeel zijn van de afwegingen en keuzes die worden gemaakt.
- Formuleer concrete criteria voor dierenwelzijn en biodiversiteit en laat deze toetsen door deskundigen, houd daarbij rekening met de zes leidende principes voor een dierwaardige veehouderij van de Raad voor Dierenaangelegenheden.
- Streef in de transitie nadrukkelijk naar een extensieve, natuurinclusieve en plantaardige landbouw.
- Geef extensieve, natuurinclusieve en diervriendelijke bedrijven voorrang op de stikstof- of milieuruimte die er in een gebied is.
- Handel werkelijk toekomstbestendig door uit te gaan van kringlooplandbouw en neem daarbij grondgebondenheid als uitgangspunt.
- Verleen geen toestemming meer voor de uitbreiding van bestaande of vestiging van nieuwe intensieve veehouderijen en/ of intensieve teelten als bolgewassen en sierteelten tenzij ze biologisch zijn.
- Zorg voor lange termijnafspraken in de hele keten zodat kosten voor verduurzaming eerlijk gedeeld worden.
- Bereken de uitstoot van emissies in tonnen CO₂eq. per jaar per bedrijf; volg hierin niet de keten die CO₂eq. per kg product berekent.
- Neem de energiekosten van de hele keten en de maatregelen in oogschouw.
- Stel zo spoedig mogelijk een actieplan op voor extensieve landbouw en biologische landbouw, stimuleer deze vormen van landbouw, waarbij boeren die dit al doen of willen gaan doen beloond en gewaardeerd worden door de provincie Utrecht.

Hoofdstuk 3. Reacties op het concept-UPLG

3.1. Reacties op hoofdstuk 1: Algemeen en inleiding

1. Complimenten over de conceptversie UPLG

Veel organisaties geven hun complimenten over de conceptversie van het UPLG. Deze complimenten zijn divers en komen samenvattend op het volgende neer:

- Er is waardering voor de provincie Utrecht dat zij de verantwoordelijkheid neemt voor herstel van water- en bodemkwaliteit, natuur en biodiversiteit.
- De structurerende keuzes voor 'water en bodem sturend' en de wateropgaven zijn goed meegenomen, waarbij de bestaande landschappen als vertrekpunt zijn genomen.
- Het is een compleet en integraal programma, mede gezien de grote tijdsdruk waarmee het tot stand gebracht is.
- Het concept is een goede basis voor een verdere gebiedsgerichte uitwerking, waarbij men wel graag een aantal aandachtspunten meegeeft.
- Het is een mooi document, prettig te lezen en met fraaie beelden die het gevoel van 'daar doen we het voor' versterken.
- Er is waardering voor de aanpassing van de toon van het Koersdocument naar het concept-UPLG.
- Men is blij met de inhoudelijke verdieping die is aangebracht ten opzichte van de Koersnotitie van het UPLG. Er is zorgvuldig omgegaan met de input ten aanzien van o.a. cultuurhistorie, de relatie met het Ruimtelijk Voorstel, een duurzaam perspectief voor de landbouw, natuurdoelanalyses naast de Natura 2000-gebieden (bijvoorbeeld de Utrechtse Heuvelrug) en de aanvraag van financiële middelen bij het Rijk.
- Het is heel goed dat er een breed document is opgesteld met als doel een gezond en vitaal natuur en watersysteem voor de toekomst in stand te houden. Het uitgangspunt om agrariërs te helpen en te ondersteunen bij duurzamere vormen van landbouw is een belangrijk uitgangspunt; met respect voor henzelf en de generaties voor hen.
- Er worden complimenten gemaakt voor het concept-UPLG dat in korte tijd tot stand is gekomen. Het is een sterk fundament voor de verdere invulling van de beleidsdoelen. Bij de invulling wordt geadviseerd om in te zetten op een goede participatie.
- Op hoofdlijnen is men enthousiast over de inhoud van het UPLG. Er wordt aangeboden om mee te denken en werken in de gebiedsprocessen.
- Er is enthousiasme over het nemen van de Utrechtse landschappen als vertrekpunt.

Antwoord:

We danken iedereen voor de complimenten.

2. Het UPLG is een kans om samen te werken aan gemeenschappelijke uitdagingen en opgaven

Het UPLG wordt als kans gezien om samen te werken aan gemeenschappelijke uitdagingen en opgaven in de fysieke omgeving. Een goede samenwerking hierin is belangrijk tussen o.a. provincies, waterschappen, terrein beherende organisaties (TBO's) en gemeenten.

Ook wordt een effectieve inzet van het beleid en het daarbij passende instrumentarium als relevant gezien. Door het juist inzetten en benutten van het instrumentarium kunnen ook individuen zoals particuliere grondeigenaren en boeren een bijdrage leveren aan de opgaven. Hierbij valt te denken aan bijdragen aan realisatie van nieuw bos, nieuwe natuur, infiltratie en vasthouden van water.

Antwoord:

We sluiten ons aan bij het ingebrachte punt. Voor het juist benutten van het instrumentarium werken we aan een instrumentenkoffer. In de volgende versie van het UPLG wordt het hoofdstuk over het instrumentarium geactualiseerd en lichten we hierin de voortgang toe. Op een aantal onderdelen zijn we immers weer wat verder gekomen.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3. Het UPLG is een kans om een toekomstbestendig en vitaal platteland te realiseren

Naast dat de integrale aanpak van het landelijk gebied als complex en omvangrijk wordt beschouwd, ziet men het ook als kans om het landelijk gebied toekomstbestendig te maken. Een langjarige aanpak en het kiezen van de juiste prioriteiten zijn hiervoor randvoorwaardelijk.

Antwoord:

We ondersteunen het ingebrachte punt en benadrukken dit reeds op verschillende plekken in het huidige concept-UPLG.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

4. Het UPLG is een kans om alvast aan de slag te gaan

Het UPLG wordt als kans gezien om alvast aan de slag te gaan, bijvoorbeeld rondom de Vogel Habitat Richtlijn-doelstellingen en weidevogelbescherming. Ondanks dat leefgebieden moeten worden uitgebreid is het concept-UPLG al een mooie weergave van de opgaven en de te ondernemen activiteiten. Dit kan alleen als er een goed proces is uitgelijnd en voldoende middelen beschikbaar zijn.

Antwoord:

We ondersteunen het ingebrachte punt. Het uitgangspunt dat we hierbij hanteren is 'Stap voor stap aan de slag met wat al wel kan'. Dit betekent beginnen met de zogenaamde 'geen-spijt-maatregelen'.

In het huidige concept-UPLG benadrukken we dit reeds door een aantal 'geen-spijt-maatregelen' die zijn opgenomen. Ook de maatregelpakketten die recent zijn ingediend voor het verkrijgen van rijksmiddelen helpen hierbij. Hiermee kan immers in een aantal gebieden een belangrijke start worden gemaakt met het realiseren van de opgaven en doelen waar we voor staan. In de volgende versie van het UPLG zullen we dit benadrukken.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

5. Het UPLG is vrij globaal en blijft te veel hangen in suggesties

Er wordt aangegeven dat het UPLG vrij globaal is omschreven en te veel blijft hangen in suggesties. Het is hierdoor te vrijblijvend en onvoldoende concreet. Dit geldt voor de structurerende principes, maatregelen en het instrumentarium. Als voorbeeld: het ontbreken van fundamentele keuzes in de landbouwtransitie en kortetermijnmaatregelen voor ammoniakreductie. Het is hierdoor lastig de vertaling te maken naar de gevolgen op gebiedsniveau.

Antwoord:

Het UPLG volgt de doelen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). In het UPLG zijn deze doelen uitgewerkt in structurerende principes. Deze zijn richtinggevend voor de gebiedsprocessen en samen met de gebiedspartners, wordt gekeken wat kan en haalbaar is. Het realiseren van deze doelen vraagt dus om een gebiedsgerichte uitwerking. Daarbij is elk gebied anders en staat weer voor andere uitdagingen. In het ontwerp-UPLG willen we hier meer uitwerking aan geven.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

6. Langetermijnvisie versus noodzakelijke actie op korte termijn

Er wordt benadrukt dat een integrale langetermijnvisie voor het landelijk gebied niet ten koste mag gaan van maatregelen die op korte termijn dringend nodig zijn, zoals bijvoorbeeld rondom het tekort aan drinkwater en de verdroging van de natuur. Men geeft aan dat de provincie in principe al veel eerder maatregelen had moeten nemen rondom de overschrijding van de Kritische Depositewaarden bij de Natura 2000-gebieden.

Vanuit de urgentie van opgaven wordt de provincie opgeroepen om snelheid te maken in het implementeren van kortetermijnmaatregelen en het faciliteren van gebiedsprocessen. Er zijn zorgen over de tijdsduur van procedures voor het vaststellen van het UPLG en de mogelijke vertraging die daardoor optreedt.

Antwoord:

Het UPLG richt zich zowel op korte als lange termijn, waarbij op de korte termijn een aantal maatregelen noodzakelijk zijn om zo snel mogelijk mee te beginnen. Bijvoorbeeld maatregelen gericht op instandhouding van onze Natura 2000-gebieden, het tegengaan van bodemdaling en het behalen van de Kader Richtlijn Water-doelen. Deze maatregelen zijn een eerste stap op weg naar het bereiken van lange termijn doelen. Voor de korte termijn ligt de focus op de "geen-spijt-maatregelen": de maatregelen waar we al mee aan de slag kunnen, waarvan we vervolgens kunnen leren.

In het huidige concept-UPLG benadrukken we reeds het onderscheid tussen langetermijn- en kortetermijnvisie. Het uitgangspunt om zoveel mogelijk aan de slag te gaan met wat al wel kan, nemen we op in de inleiding en /of denklijnen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

7. Integraliteit versus prioritaire doelen

De integrale benadering in het UPLG wordt gewaardeerd, echter wordt benadrukt dat er soms ook keuzes gemaakt moeten worden voor het realiseren van de urgente doelen. Een aantal doelen zoals natuurherstel of biodiversiteit zijn immers vanuit internationale wetgeving noodzakelijk. Hierbij wordt opgemerkt dat biodiversiteitsherstel in het UPLG onvoldoende als urgente opgave en doelstelling wordt benoemd.

Antwoord:

Herstel van natuur en biodiversiteit komt inderdaad voort uit internationale wetgeving en is daarmee een belangrijk doel van het UPLG. Het staat in onze beleving ook met die urgentie verwoord in het UPLG. Wat betreft het realiseren van de urgente doelen; we zullen in de volgende versie van het UPLG duidelijker opnemen welke opgaven en doelen uit internationale verplichtingen voortkomen, en daarmee dus een harde urgentie hebben.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

8. Het uitblijven van een Landbouwakkoord en het beschikbaar stellen van financiële middelen vanuit het Rijk

De haalbaarheid van de landbouwdoelen in Utrecht wordt in twijfel getrokken, met name door het klappen van het Landbouwakkoord. Daarnaast bestaan er zorgen over de beschikbaarheid van financiële middelen vanuit het Rijk en het bedrijfseconomisch toekomstperspectief van de landbouw. Momenteel ontbreekt een toekomstperspectief voor zowel de blijvers als de jonge opvolgers. Ook is in het UPLG geen bedrijfseconomische toets opgenomen waardoor de financiële impact onvoldoende in beeld is. En zijn de aangereikte opties voor andere bedrijfsvoering, zoals bij alternatieve landbouwvormen, niet even duidelijk en niet haalbaar in de praktijk met de beschikbare financiële vergoedingen.

Antwoord:

Het klappen van het landbouwakkoord en het controversieel verklaren van het Transitiefonds zorgt voor veel onzekerheid. Gelukkig hebben we naar alle waarschijnlijkheid op korte termijn wel rijksmiddelen om alvast aan de slag te gaan. Voor het perspectief voor de landbouw (vierde doel in het UPLG) hebben we een maatregelpakket Landbouw ingediend. Hiervoor wordt waarschijnlijk circa €34 miljoen beschikbaar gesteld. Het definitieve besluit wordt in juli 2024 genomen door het Rijk.

De basis van dit pakket vormt doelsturing en het stimuleren van duurzaam ondernemerschap. Belangrijke maatregelen zijn: de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL), voer- en managementmaatregelen, bedrijfsadvisering op maat, en een vraagbaakplek voor agrarische ondernemers (één digitaal loket). Dit richt zich niet op nieuwe verdienmodellen maar wel op goede begeleiding bij de keuzes die agrarische ondernemers kunnen maken.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

9. De provincie mag meer regie nemen

De provincie wordt opgeroepen om zelf de regie te nemen en minder afhankelijk te zijn van het Rijk. Regie van de provincie is nodig om tot oplossingen en maatregelen te komen en te sturen op realisatie van de doelen uit het UPLG. Onderdeel hiervan is monitoring van de gebiedsprocessen. Bovendien is regie nodig indien partijen onnodig of disproportioneel belemmeren en/ of kosten veroorzaken.

Antwoord:

We vinden dat we als provincie een regierol hebben en deze ook moeten vervullen. Ook andere partijen hebben daarbij een belangrijke rol. Niet alleen het Rijk maar ook gebiedspartners zijn nodig om de doelen te kunnen realiseren, we doen het samen. De rollen en verantwoordelijkheden, waaronder de regierol van de provincie, worden verduidelijkt in de volgende versie van het UPLG.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

10. De toonzetting van het UPLG zou anders kunnen

Er wordt aandacht gevraagd voor de toonzetting van het UPLG. Ondanks de nadruk die wordt gelegd op het belang van de transitie, wordt in relatie tot de natuur- en natuurherstelopgaven te veel gesproken over verplichtingen. Dit komt door de gehanteerde taal en toon. De focus zou veel meer moeten liggen op het gezamenlijk streven naar een gezonde leefomgeving en het aanpakken van lang verwaarloosde problemen.

Antwoord:

We vinden het belangrijk om te handelen vanuit de urgentie van de opgaven en verplichtingen die we vanuit internationale wetgeving en afspraken hebben. De doelen zijn daarmee helder. Hoe we daar willen komen pakken we op in gezamenlijkheid met onze gebiedspartners, en veelal maatwerk per gebied. De toonzetting in de huidige versie van het UPLG is naar onze mening passend hierbij.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

11. Het toevoegen van een vijfde doel aan het UPLG: gezondheid

Er wordt gevraagd gezondheid als vijfde doel toe te voegen aan het UPLG. Dit onderwerp staat ook in de Omgevingsvisie van de provincie en is een belangrijk thema binnen de Omgevingswet. Voorbeelden voor doelen t.a.v. gezondheid zijn: het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, zoönose, fijnstof, en endotoxinen.

Antwoord:

Net als het NPLG beschouwen we een gezonde leefomgeving als een belangrijke mee te wegen opgave. We voegen een gezonde leefomgeving echter niet toe als een vijfde doel maar als een extra structurerend principe in de volgende versie van het UPLG.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

12. De structurele schade door de landbouw aan natuur en leefomgeving wordt niet vertaald in economische effecten

Er wordt aandacht gevraagd voor het vertalen van de structurele schade door de landbouw aan de natuur en aan de leefomgeving in economische effecten. Dit wordt nog niet gedaan en/ of ontbreekt.

Antwoord:

Het klopt dat het concept-UPLG niet ingaat op de economische effecten van de structurele schade door de landbouw aan de natuur en aan de leefomgeving. Hoewel het een belangrijk en interessant onderwerp is, zien we dit niet als opdracht voor het UPLG.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

13. Vertrouwen tussen burgers en overheid

Het UPLG benadrukt dat het vertrouwen tussen de agrarische sector en de overheid moet worden hersteld. Dit wordt als opvallend beschouwd, omdat de overheid ook het vertrouwen van andere burgers heeft geschaad, zoals rondom natuurbehoud. Er wordt gevraagd om als overheid daarom het eerlijke verhaal te vertellen en te erkennen dat niet alle doelen overal haalbaar zijn.

Antwoord:

In het UPLG vertellen we in onze beleving het eerlijke verhaal. Via de gebiedsprocessen gaan we aan

de slag met alle doelen, dus in brede zin. In het ene gebied zal het behalen van de doelen makkelijker zijn dan in andere gebieden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

14. Te veel aandacht voor de economische positie van de boeren

Er gaat vanuit de overheid te veel aandacht uit naar de economische positie van boeren, in plaats van naar andere sectoren (bijvoorbeeld bakkers en kappers).

Antwoord:

Economische sectoren als bakkers en kappers vallen buiten de reikwijdte van het NPLG en daarmee ook van het UPLG.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

15. Te weinig aandacht voor de benodigde cultuurverandering in de agrarische sector

De provincie stuurt vooral op extensivering om doelen van het UPLG te halen, met te weinig oog voor de cultuurverandering die hierbij komt kijken. De cultuurverandering gaat over boeren die van bedrijfsmodel veranderen - van optimale maximalisatie van productie naar meer natuurinclusief boeren. Dit vraagt grote financiële en mentale aanpassingen, met dus een cultuurverandering als gevolg.

Antwoord:

We zijn ervan bewust dat het behalen van de doelen van het UPLG alleen mogelijk is indien binnen de agrarische sector belangrijke stappen worden gezet die veel vragen en ook flinke aanpassingen kunnen betekenen in de bedrijfsvoering van de betrokken boeren. Via de gebiedsprocessen proberen we daarom ondersteuning, kennis en passend instrumentarium aan te reiken om die verandering zacht te laten landen. Dit hebben we in het concept-UPLG naar ons idee ook goed verwoord.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

16. Te weinig aandacht voor boeren die goed bezig zijn met de doelen voor natuur, klimaat en water

Er wordt aandacht gevraagd voor boeren die in hun bedrijfsvoering al bewust omgaan met bodem, water, klimaat en biodiversiteit. Dit zijn als voorbeeld de gecertificeerde biologische boeren, maar ook andere vormen van duurzaam boeren. Daarnaast wordt gepleit voor extra ondersteuning van boeren die deze omvorming nog moeten maken. Zij lopen immers financieel risico bij de omschakeling en hebben hierbij extra ondersteuning nodig.

Antwoord:

We zijn het ermee eens dat in het UPLG, de boeren die het al goed doen, tot hun recht moeten komen. We nemen daarom in de volgende versie van het UPLG enkele voorbeelden meer op over koplopers en voorbeeldprojecten. Daarnaast zijn er verschillende manieren waarop de individuele boeren bij de benodigde omvorming worden ondersteund en gestimuleerd. De volgende versie van het UPLG zullen we hierop actualiseren.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

17. Kiezen voor grondgebonden kringlooplandbouw

Er wordt gevraagd om toekomstbestendig te handelen door uit te gaan van kringlooplandbouw en daarbij grondgebondenheid als uitgangspunt te nemen.

Antwoord:

In het ruimtelijk beleid sturen we op grondgebondenheid. De norm die momenteel gehanteerd wordt in de provinciale Omgevingsverordening is 2,5 GVE/ha. In de overgangszones (binnen 500 meter direct grenzend aan het Natura 2000-gebied) stimuleren we nog extensiever grondgebruik. Via onder meer de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL) en andere stimuleringsmaatregelen helpen we agrariërs om toe te werken naar een meer natuurinclusieve kringlooplandbouw.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

18. Vezelteelt (boeren) en biobased bouwen (bouwers) komen te weinig terug in het UPLG

Er wordt gevraagd om vezelteelt en biobased bouwen in het UPLG beter uit te werken. Deze activiteiten bieden kansen voor een nieuwe, groene economie en daarmee ook voor de doelen en structurerende principes van het UPLG. Een van de zorgpunten is dat er tot nu toe onvoldoende aandacht is voor alternatieve exploitatiemogelijkheden die vanwege stikstof tegen productiebeperkingen aanlopen, zoals de teelt van vezelgewassen voor biobased bouwen. Daarnaast wordt meer aandacht gevraagd voor de voor- en nadelen van verschillende type gewassen: gewassen die beter bestand zijn tegen droogte of juist tegen (periodiek) natte omstandigheden.

Antwoord:

Vezelteelt is momenteel volop in ontwikkeling en heeft onze aandacht. In het huidige concept-UPLG staat vezelteelt opgenomen onder structurerend principe 17 'Stimuleren ontwikkelen nieuwe verdienmodellen', als een van de verdienmodellen die nader wordt onderzocht. We zijn ook bereid om in de toekomst de teelt van kansrijke gewassen te ondersteunen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

19. In het UPLG staat weinig over de intensieve veehouderij

In het UPLG staat weinig opgenomen over de intensieve veehouderij. Er wordt gevraagd naar de zogenoemde 'streefwaarden voor reductie voor de niet-grondgebonden landbouwsectoren'. Ook is er naast melkveehouderij meer aandacht nodig voor andere landbouwsectoren.

Antwoord:

Ook voor de intensieve veehouderij streven we naar meer circulariteit. Aankomende tijd werken we aan een verdere concretisering van maatregelen en instrumenten voor deze sector.

Voor wat betreft fruitteelt en de niet-grondgebonden landbouw zetten we ons in op doelsturing. Naast een integrale set van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) voor de melkveehouderij, werken we daarom ook aan KPI's en streefwaarden (en daarmee doelsturing) voor de fruitteelt.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

20. In het UPLG mist de glastuinbouw

Het UPLG besteedt geen aandacht aan de glastuinbouw en het perspectief van deze landbouwsector.

Antwoord:

Omdat glastuinbouw slechts beperkt aanwezig is in de provincie Utrecht, hebben we ervoor gekozen de glastuinbouw in het UPLG buiten beschouwing te laten.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

21. Gebiedsprocessen in het westen en oosten van de provincie Utrecht

Er wordt aangegeven dat het UPLG grotendeels is gebaseerd op bestaande gebiedsprocessen in het westelijk deel van de provincie en dat het oostelijk deel van de provincie nog onvoldoende in beeld is. Men vraagt meer aandacht voor het oostelijk deel van de provincie.

Antwoord:

Ook in het oostelijk deel van de provincie werken we met onze gebiedspartners samen aan de provinciale doelen. In de bestuursregio Amersfoort is bijvoorbeeld gewerkt aan het Handelingsperspectief Buitengebied (HPB) Amersfoort, waarin de doelen van het UPLG zijn vertaald naar een ruimtelijk beeld voor het gebied. In de Zuidelijke Eemvallei en het Kromme Rijn Linie-landschap wordt samen met het gebied gewerkt vanuit het Groen Groeit Mee-pact. In het Binnenveld werken de provincies Utrecht en Gelderland samen met de gemeenten, terreinbeheerders, het waterschap, agrariërs en natuurorganisaties aan een toekomstbestendig gebied. Dit is een greep uit de activiteiten in het oosten van de provincie. In het concept-UPLG haken we naar onze beleving hier ook bij aan.

In de gebiedsprocessen wordt altijd gekeken naar de specifieke situatie in een gebied en bekijken we samen met de betrokken overheden, inwoners, agrariërs en natuurorganisaties op welke wijze we in het gebied kunnen samenwerken aan de doelen van het UPLG.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

22. Juridische verankering van het UPLG

Er wordt aangegeven dat in het UPLG een aantal denkrichtingen staan die afwijken van het vigerend provinciaal beleid. De vraag is hoe de provincie dit wil gaan realiseren en verankeren, ook in relatie tot de omgevingsvergunning. Aanvullend wordt aangegeven dat de provinciale omgevingsverordening meer toelaat dan het UPLG.

Antwoord:

Het UPLG leidt inderdaad tot aanpassing van ons provinciaal beleid en mogelijk ook onze regelgeving uit de Omgevingsverordening. De koppeling met het UPLG en de te wijzigen Omgevingsvisie en de rond 2025/2026 te wijzigen Omgevingsverordening zullen we beter uitleggen in het UPLG.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

23. Sommige regio's liggen in verschillende provincies: generiek landelijk beleid is voor hen belangrijk

Generiek landelijk beleid voor de landbouwsector is belangrijk voor regio's die binnen verschillende provincies liggen.

Antwoord:

We ondersteunen dit punt en dringen bij het Rijk aan op generiek landelijk beleid voor agrariërs. Daarnaast zoeken we als provincie ook afstemming met andere provincies om met passend beleid te komen voor agrariërs. Ook in de provinciegrensoverschrijdende gebiedsprocessen werken we nauw samen met onze buurprovincies. Dit alles is naar onze mening ook weergegeven in het concept-UPLG, maar we zullen de teksten erop nakijken en waar nodig beter weergeven.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

24. De hoeveelheid aan ruimteclaims in het landelijk gebied van de provincie Utrecht is te groot

Er zijn zorgen over de veelvuldigheid aan ruimteclaims die nodig zijn en die niet allemaal binnen de provincie passen. Als voorbeeld zijn benoemd: de extensivering van de landbouw, nieuwe woon- en werklocaties, nieuwe locaties voor grootschalige opwek duurzame energie en nieuwe natuur.

Antwoord:

De ruimtelijke elementen worden meegenomen in het Omgevingsvisiespoor. Hierbij zetten we in op de combinaties van functies. De koppeling met de Omgevingsvisie zullen we in de volgende versie van het UPLG een duidelijkere plek geven.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

25. Er is bestuurlijk lef en intensieve samenwerking: het grotere belang versus het individuele belang.

Er wordt gevraagd om bestuurlijk lef en een intensieve samenwerking om de grote opgaven te realiseren. In het bijzonder wordt dit gevraagd aan gemeentebestuur- en raad en bij de Provinciale Staten.

Antwoord:

We ondersteunen het punt van de intensieve samenwerking die nodig is tussen alle partijen. Raden en Staten hebben hun eigen agenda. Hier hebben wij geen invloed op.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

26. Te weinig historisch besef

Er wordt te weinig aandacht besteedt aan wat er de afgelopen jaren al is bereikt, o.a. rondom de landbouw. Een terugblik van hoogtepunten en/ of mijlpalen is gewenst.

Antwoord:

Door middel van een aanvullende alinea of een kader, nemen we in de volgende versie van het UPLG enkele voorbeelden op met wat er afgelopen jaren al is bereikt. Dit gaat om mijlpalen en belangrijke stappen die zijn gezet.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

27. Te weinig betrokkenheid van individuele boeren

Er wordt gevraagd om het UPLG te herzien in samenspraak met vertegenwoordigers van de gehele agrarische sector. Niet alleen beperkt tot de LTO, maar ook met alle belanghebbende

landbouwpartijen, zoals de gebiedscommissies, Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV), tafelcommissies per gemeente, etc.

Ook wordt gevraagd om als boeren in gemeenten betrokken te worden bij doorlopende overleggen en gehoord te worden. Er wordt gepleit voor volledige aandacht en vrijheid binnen de gebiedsprocessen.

Antwoord:

We vinden de betrokkenheid van (individuele) boeren en de agrarische sector zeer belangrijk. Bij het opstellen van het concept-UPLG is op verschillende manieren input van de landbouw meegenomen. Er zijn onder andere bestuurlijke rondetafelgesprekken georganiseerd met de landbouwsector in het najaar van 2023. Op lokaal niveau organiseren we inloopavonden waar de individuele boeren van harte welkom zijn. Individuele boeren zijn altijd betrokken bij de gebiedsprocessen. Zij zijn immers als grondeigenaar of pachter in die gevallen direct belanghebbende.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

28. Te weinig betrokkenheid van burgers

Er worden vragen gesteld over hoe burgers betrokken worden in het vervolgproces en de uitvoering. Tot nu toe is weinig bekend over hoe en wat de vorderingen zijn.

Antwoord:

Burgers worden op verschillende manieren betrokken. Allereerst via de inspraakperiode op de milieueffectenrapportage (m.e.r.) samen met het ontwerp-UPLG. In april 2024 zijn we met de procedure van het 'plan-milieueffectenrapport' (planMER) gestart. In het planMER worden de gevolgen van het beleid voor het milieu inzichtelijk gemaakt. Dit traject geeft ruimte voor participatie met inwoners en andere betrokkenen. In de zomer wordt de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter inzage gelegd voor een periode van zes weken. De NRD is te beschouwen als de startnotitie voor het planMER. Bij de terinzagelegging kan elke burger een zienswijze indienen. In januari en februari 2025 vindt de terinzagelegging van het ontwerp-UPLG eveneens voor een periode van zes weken plaats. Ook hierbij kan elke burger een zienswijze indienen.

Ten tweede worden burgers betrokken via de gebiedsgerichte aanpak en in de gebiedsprocessen. Op welke wijze dit plaatsvindt en wanneer is maatwerk per gebied.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

29. De sociale opgaven missen in relatie tot water en bodem sturend

Het UPLG focust met name op de opgaven vanuit natuur, water en klimaat. De meer sociale opgaven, zoals nieuwe woningbouwlocaties, vragen ook denken vanuit water en bodem sturend. Deze wordt tot nu toe gemist in het UPLG.

Antwoord:

Sociale opgaven vallen buiten de reikwijdte van het UPLG. Ruimtelijke elementen, waaronder woningbouwontwikkelingen, worden meegenomen in het Omgevingsspoor. We werken hier met het UPLG-traject parallel aan en stemmen zorgvuldig af. De koppeling met de Omgevingsvisie zullen we in het UPLG een duidelijkere plek geven.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.2. Reacties op hoofdstuk 2: Opgaven en doelen, ambities en denklijnen

De meeste opgaven en doelen uit hoofdstuk 2 van het concept-UPLG zijn op basis van Europese en/ of landelijke wet- en regelgeving en/ of uitwerkingen aan ons als provincie toebedeeld; zie ook tabel 1 op pagina 15 uit het concept-UPLG. Als provincie stellen we deze doelen niet ter discussie. Uit de reacties komen de volgende punten ten aanzien van dit hoofdstuk naar voren.

30. Oproep om Utrechts NPLG-prioritair gebied beekdalen op zandgronden met urgentie op te pakken

Er wordt gevraagd om de opgave voor de brede aanpak beekdalen met urgentie op te pakken. Hierbij dient niet alleen te worden gekeken naar waterkwaliteit, maar ook naar het vasthouden en infiltreren van water.

Antwoord:

De beekdalen en de opgaven die daarbij horen zijn uitgewerkt in maatregelpakket 6 'Beekdalen' en ingediend bij het Rijk. Helaas heeft het Rijk aangegeven dat dit maatregelpakket niet in aanmerking komt voor financiering vanuit de eerste tranche Rijksmiddelen. We blijven bij het Rijk aandringen op rijksmiddelen hiervoor. De teksten in het UPLG zullen we actualiseren op deze situatie.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

31. De opgaven en doelen zijn op orde

De focus op het bodem- en watersysteem en de klimaatopgave wordt als helder en verstandig gezien. De basis van natuur- en biodiversiteitsherstel is hiermee op orde. Ook is het positief dat er geen concessies worden gedaan aan internationale verplichtingen. De natuuropgave moet worden gezien als een opgave die nodig is voor een gezonde leefomgeving, en niet als verplichting.

Antwoord:

We zijn blij om te vernemen dat de opgaven en doelen worden herkend.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

32. Blij met en vragen over het vierde doel: perspectief voor de landbouw

Het vierde doel 'perspectief voor de landbouw' wordt dankbaar in acht genomen. In de transitie van de landbouw worden extensieve, natuurinclusieve en plantaardige landbouw als belangrijke bouwstenen gezien. Er zijn echter wel vragen over de definitie van circulaire en natuurinclusieve landbouw.

Antwoord:

Een verduidelijking van de definities circulair en natuurinclusief nemen we op in de volgende versie van het UPLG. We hanteren hiervoor de definitie uit de Omgevingsvisie 2021 (paragraaf 4.7.2.). Dit sluit ook aan bij onze landbouwvisie.

Toelichting op beide definities:

*De **circulaire bedrijfsvoering** is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen en producten en het zo veel mogelijk voorkomen van reststoffen, afval en schade aan het milieu. In de*

landbouw gaat het om verschillende kringlopen: stikstof, fosfaat, koolstof, etc. Circulariteit kan op verschillende niveaus gerealiseerd worden. Op bedrijfsniveau betekent het dat op ieder afzonderlijk bedrijf de kringloop (zoveel mogelijk) gesloten is. Circulariteit kan ook op hoger schaalniveau, lokaal of regionaal, nagestreefd worden. We streven naar het laagst mogelijke schaalniveau waarop circulariteit haalbaar is met behoud van een rendabele bedrijfsvoering. In lijn met de ambitie van de rijksoverheid streven we ernaar dat in 2030 de nutriëntenkringlopen, d.w.z. behoud van nutriënten in het voedselsysteem, in de landbouw op het laagst mogelijke schaalniveau zijn gesloten.

*Bij **natuurinclusieve landbouw** staat bij de agrarische bedrijfsvoering het streven naar zorgvuldig gebruik van natuurlijke hulpbronnen, het duurzaam beheren van de bodem en het minimaliseren van emissies centraal. De Utrechtse boeren produceren op zodanige wijze dat de kwaliteit van de leefomgeving voor de mens toeneemt en de Utrechtse biodiversiteit wordt versterkt. De landbouwsector benut de kansen om klimaatneutraal te zijn door te streven naar energieneutrale bedrijfsvoering en energieproductie voor derden, en de reductie van broeikasgasemissies. Dierenwelzijn krijgt de aandacht waar dat binnen onze verantwoordelijkheid past. We sturen op grondgebondenheid, dierenwelzijn is één van de duurzaamheidseisen verbonden aan uitbreiding van het agrarisch bouwperceel en we stimuleren kavelruil om de mogelijkheden voor weidegang te verbeteren*

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

33. Weinig aandacht voor Europese doelstelling biologische landbouw

Er wordt aandacht gevraagd voor de uitbreiding van het percentage biologische landbouw (SKAL-gecertificeerd). Er wordt verwezen naar de doelstelling binnen Europa: - 25% in 2030. Ook de doelstelling van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselzekerheid - 15% in 2030 wordt genoemd. Andere provincies besteden hier wel aandacht aan.

Antwoord:

Omschakeling naar biologische landbouw is een kansrijke ontwikkeling die bijdraagt aan de doelen uit het UPLG. Als provincie werken wij de komende tijd verder uit hoe wij de omschakeling naar biologische landbouw kunnen stimuleren en faciliteren. Dit doen wij in afstemming met agrariërs en andere stakeholders, provincies en het Rijk.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

34. Wij vragen een realistisch doel met realistische termijn voor stikstofreductie

Het provinciale doel voor stikstofreductie (46%) wordt onvoldoende uitgelegd en als niet logisch gezien. De termijnen om de doelen te halen zijn daarnaast niet realistisch. Er wordt gevraagd om een realistische doelstelling en termijn, zoals het hanteren van het jaar 2035 in plaats van 2030. Ook wordt gevraagd om verduidelijking van de verhouding. Dus hoeveel draagt landbouw bij aan het totaal?

Antwoord:

In het ontwerp-NPLG geeft het Rijk doelstellingen voor stikstofreductie mee aan de provincies. Aan ons als provincie Utrecht is daarbij het doel van 46% gegeven. Omdat wij het ontwerp-NPLG als basis nemen voor het UPLG volgen wij dit doel. Uiteraard kan een nieuw kabinet hier nog invloed op gaan hebben.

Hierbij gaan wij ervanuit dat het Rijk haar verantwoordelijkheid neemt door via generieke maatregelen de landbouwemissies sterk te verminderen. Deze doelstelling kan niet uitsluitend via

gebiedsgerichte maatregelen gerealiseerd worden. De 46% heeft betrekking op reductie van ammoniakemissies vanuit de landbouw.

Daarnaast houden we door alle landelijke ontwikkelingen het jaar 2035 aan als termijn waarin de stikstofdoelen moeten zijn behaald. Op dit laatste punt zullen we de teksten actualiseren.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

35. De landelijke doelen voor de provincie Utrecht zijn niet haalbaar (o.a. stikstof, methaan, CO2 uit veenbodems, VHR-weidevogels en de NDA's)

Er wordt aangegeven dat de landelijke doelen voor de provincie Utrecht niet haalbaar zijn rondom stikstof (46%), methaan (reductie veehouderij 0,3 megaton CO₂ eq tov KEV 2021), CO₂ veenbodems (reductie broeikasgassen veenbodems 0,09 megaton CO₂ eq/jaar in 2030), de uitbreiding van natuur buiten NNN, Kader Richtlijn Water (KRW) en de VHR-opgave. Een aantal argumenten zijn hiervoor aangedragen:

- Stikstof: de provincie Utrecht heeft te maken met maar weinig stikstofgevoelige habitats.
- Uitbreiding natuur buiten NNN-gebied: extra natuur is niet volgens de afspraken in het Akkoord van Utrecht. Er moeten niet iedere keer opnieuw natuuropgaven bijkomen. In de NW Utrecht is al veel landbouwgrond omgezet in natuur.
- KRW: realisatie van de doelen in 2027 is niet nodig want het gaat om een inspanningsverplichting.
- VHR: doelbereik van 30% in 2030 voor de VHR is niet haalbaar wanneer wordt gerekend met het voorzorgprincipe. Daarnaast klopt het referentiejaar 2018 niet. Agrarische bedrijven in de provincie Utrecht moeten eerst een vergunning krijgen op grond van de Wet natuurbescherming (natuurvergunning).

Antwoord:

We volgen rondom de doelen de lijn van het ontwerp-NPLG, dat als opdracht door het Rijk aan de provincies is meegegeven.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

36. De methaanopgave voor de veehouderij hoort niet in het UPLG

Er worden een aantal redenen genoemd waarom de extra methaanopgave niet in het UPLG moet worden opgenomen:

- De brief van de minister over de opgave methaanreductie is nog niet in de wet vastgelegd.
- Uit onderzoek van de universiteit Oxford blijkt methaan niet het grote probleem voor CO₂ stijging.
- Extensiveren en methaanreductie gaan niet goed samen.

Daarnaast komt de extra klimaatopgave als een klap voor een aantal melkveehouders. Minder melkvee wordt niet als oplossing gezien voor het klimaat, en daarom wordt gevraagd het klimaatdoel als meekoppelkans te aanschouwen en niet als onontkoombaar doel.

Antwoord:

We volgen de landelijke doelen die zijn gesteld vanuit het ontwerp-NLPG. Voor de sector landgebruik geldt een restemissiedoel van 1,8 Mton CO₂ eq in 2030. Deze opgave is onderverdeeld in subdoelen

voor veenweide, koolstofopslag in minerale landbouwbodems, en koolstofopslag in bomen, bos en natuur (BBN). Deze opgave moet volledig gerealiseerd worden via het NPLG. Deze doelen komen voort uit afspraken uit o.a. het Klimaatakkoord en de internationale Global Methane Pledge.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

37. Uitbreiding natte natuur versus reductie broeikasgassen

Het wordt als tegenstrijdig ervaren om meer natte natuur aan te leggen en tegelijkertijd tot reductie van broeikasgassen te willen komen. Ook wordt gevraagd of de provincie de risico's van verspreiding dierziekten n.a.v. natte natuur mee laat wegen in de ambitiestelling voor natte natuur.

Antwoord:

Dit onderwerp is ons bekend en heeft onze aandacht. Uit onderzoeken weten we dat niet alle natte natuur meer broeikasgassen uitstoot dan droge natuur. Ook weten we dat de eventuele extra hoeveelheid broeikasgasuitstoot door aanleg van natte natuur klein is ten opzichte van de totale uitstoot. Vanwege de belangrijke opgaven op het gebied van natuur en biodiversiteit vinden we dit daarom acceptabel. We zullen dit in het UPLG nadrukkelijker aangeven.

*Voor zover de opmerking over de verspreiding van dierziekten betrekking heeft op de aanwezigheid van knutten, die het blauwtongvirus kunnen verspreiden aanvullend nog het volgende: Uit (buitenlands) onderzoek blijkt dat de knuttensoort die het meest van belang lijkt voor de verspreiding van het virus (*Culicoides obsoletus*), vooral in agrarische gebieden wordt aangetroffen. Er lijkt voor deze soort dus eerder een relatie te bestaan met agrarische gebieden dan met natuurgebieden.*

Dierziekten krijgt in het UPLG een duidelijkere plek door een nieuw structurerend principe dat wordt toegevoegd over gezonde leefomgeving.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

38. De opgaven voor de niet-agrarische organisaties in de provincie Utrecht

We willen graag weten welke opgaven andere partijen hebben zoals de natuurorganisaties en andere terreinbeherende organisaties.

Antwoord:

De doelen en opgaven die de basis vormen voor het UPLG zijn voor ons allemaal. Het zijn nationale doelen, weergegeven in het ontwerp-NPLG. Behalve de agrarische sector zijn er ook andere sectoren met doelen op bijvoorbeeld het gebied van stikstof en klimaat, zoals de industrie en de mobiliteitssector.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

39. De provinciale doelen komen niet overeen met de doelen van het Akkoord van Utrecht

Er wordt aandacht gevraagd voor het Akkoord van Utrecht en de doelen en de afspraken die hierin staan opgenomen. Vanuit dit akkoord is er nog een restopgave van 600 hectare agrarische grond om in te zetten in het NNN. In het UPLG staat dat de provincie buiten de NNN-gebieden 3.000 hectare natte natuur en 1.500 hectare nieuw bos tot 2050 wil aanleggen. Deze getallen zijn anders dan

afgesproken in het akkoord.

Antwoord:

Het klopt dat het hier gaat om meer natuur dan is afgesproken in het Akkoord van Utrecht. Al is de opgave voor bos en natte natuur buiten NNN minder groot dan genoemd in de reactie. Over bos hebben PS op 11 mei 2022 met het Strategisch Bosbeleid besloten om 1.500 hectare meer bos te realiseren in de provincie. Hierbij is natuur deels op andere plaatsen nodig, dan is afgesproken in het Akkoord van Utrecht. Het grootste deel van de opgave 1.500 hectare nieuw bos (zie bijlage 3c Concept UPLG) zal binnen de NNN en Groene Contour zijn. Dit gaat om bijna 1.000 hectare. Van de nog ruim 500 hectare resterende opgave buiten de NNN en Groene Contour, zal dat voor een groot deel in de vorm van groene dooradering en agroforestry samen kunnen gaan met de functie landbouw, of ruimte vragen rondom steden en dorpen.

Ook de benoemde 3.000 hectare natte natuur is niet juist. In het UPLG staat dat we naast de hectares voor het NNN de resterende hectares Groene Contour (= bijna 3.000 ha) inzetten om de VHR-opgave te realiseren. In de Groene Contour zal het dan gaan om verschillende natuurtypen: moerassen, vochtige bossen, vochtige schraalgraslanden en weidevogelgrasland.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

40. Behoeftte aan kwalitatieve doelen voor natuur, ook buiten de Natura 2000-gebieden

Naast de kwantitatieve doelen voor natuur, is er ook behoefte aan kwalitatieve doelen. Niet alleen voor de Natura 2000-gebieden, maar ook daarbuiten voor de verschillende landschapstypen. Er wordt gevraagd om tegelijkertijd de huidige staat van de natuur, en wat nodig is om een basiskwaliteit natuur te bereiken, in kaart te brengen. De 'Natuurvisie provincie Utrecht 2050' van de Utrechtse natuurorganisaties is hiervoor een belangrijke inspiratiebron. Tot slot wordt gevraagd om een NDA uit te voeren van de gehele provincie Utrecht, inclusief landschapsecologische analyse.

Antwoord:

Kwaliteit van natuur is zeker van belang, niet alleen in Natura 2000-gebieden en het NNN. Zie ook het NPLG en de VHR-doelen die daarin genoemd zijn. Wij monitoren de biodiversiteit in het agrarisch gebied om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen en de huidige staat van de natuur. Driejaarlijks wordt over de natuur in Utrecht gerapporteerd en worden zo nodig voorstellen gedaan voor aanpassingen van het beleid. Een natuurdoel- of landschapsecologische analyse voor de gehele provincie voegt ons inziens te weinig toe aan de algemene kennis van natuur en landschap in de provincie Utrecht. Daarnaast stimuleren wij vergroting van de biodiversiteit via onder meer agrarisch natuurbeheer.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

41. Borging vierde doel perspectief voor de landbouw

Er wordt gevraagd om in de volgende versie van het UPLG meer duidelijkheid te geven over hoe het vierde doel – toekomstperspectief voor de landbouw – eruitziet en hoe dit 'onontkoombaar' geborgd wordt. Het is tot nu toe onduidelijk hoe de doelen ten opzichte van elkaar gewogen worden.

Antwoord:

In het UPLG hebben we geen prioritering in de doelen aangebracht. Dit betekent dat de vier opgenomen doelen, de doelen zijn waaraan we werken in de gebiedsprocessen. De landbouw is daarin even belangrijk als de overige doelen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

42. Toevoegen doel: rendabele en toekomstgerichte particuliere landgoederen

Er wordt gevraagd om het doel 'rendabele en toekomstgerichte particulieren landgoederen' toe te voegen, in aanvulling op het doel 'economische en rendabele en duurzame landbouw'.

Antwoord:

Landgoederen worden als grondeigenaar betrokken bij de gebiedsgerichte aanpak en gebiedsprocessen. Daarom nemen we deze aanbeveling niet over.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

43. Doorvertaling provinciale doelen naar deelgebieden is nodig

Een verdere vertaling van de tabel met provinciale doelen (p. 15) naar de deelgebieden is onontbeerlijk.

Antwoord:

We vinden het wenselijk om in het UPLG de opgaven en doelen te projecteren op de verschillende landschapstypes en bij voorkeur op de negen deelgebieden. Hier gaan we mee aan de slag. De daadwerkelijke gebiedsgerichte uitwerking van de doelen en maatregelen per deelgebied vindt plaats in de gebieden zelf, samen met de gebiedspartners. De uitwerking hiervan zal uiteindelijk landen in een gebiedsagenda. Een gebiedsagenda is een werkdocument dat kan worden aangepast, als de situatie verandert.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

44. Overeenkomsten denklijnen UPLG en uitgangspunten Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG)

Er wordt aangegeven dat de denklijnen in het UPLG redelijk overeenkomen met de uitgangspunten van het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG).

Antwoord:

We zijn blij om te horen dat de overeenkomsten herkend worden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

45. Aandachtspunten voor de denklijnen

Er wordt waardering uitgesproken dat er bij de denklijnen ook aandacht is voor methaanreductie bij de landbouw, in plaats van alleen maar stikstofreductie. De 30% stikstofreductie via voer- en managementmaatregelen wordt daarbij in twijfel getrokken. Hiervoor wordt in ieder geval een goed

toezicht- en handhavingsbeleid belangrijk gevonden. Tot slot wekt denklijn vier de indruk dat reeds duurzame bedrijven voor een kleinere of zelfs geen reductieopgave komen te staan.

Antwoord:

Het reductiepercentage voor stikstof is gebaseerd op verschillende onderzoeken en er loopt ook nog onderzoek dat we nauwlettend volgen. Door het monitoren van de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) en nieuwe meetsystemen hopen we inzichten te verkrijgen in de werkelijk behaalde effecten. Doelsturing is een manier om de bedrijven die al een lage uitstoot hebben, niet te belasten met onnodig zware opgaven.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

46. Instandhouding van de natuur in plaats van natuurherstel

Er wordt gesproken over natuurherstel, maar volgens de Europese richtlijnen moet het gaan over instandhouding van de natuur.

Antwoord:

Volgens de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen zijn wij verplicht te zorgen voor een goede staat van instandhouding van beschermde soorten en habitats. Echter, in vele Natura 2000-gebieden blijkt die goede staat van instandhouding verder uit beeld te raken, of zelfs te verslechteren. Daarom is vaak eerst natuurherstel nodig voordat sprake kan zijn van het bereiken van een goede staat van instandhouding.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

47. Kijk breder naar duurzame doelstellingen

Er wordt gevraagd om de energiekosten van maatregelen in oogschouw te nemen, evenals de negatieve effecten die ontstaan in de keten. Als voorbeelden worden hierbij vermeld:

- Technische 'innovatieve' apparaten leiden tot toename van productie van metaal, chemische middelen en leidingen.
- Krachtvoer heeft negatieve gevolgen voor de gezondheid van een koe.
- Mestvergisters vormen een groot risico voor de gezondheid van dieren en mensen (Friesland onderzoek).

Antwoord:

In de uitwerking van de in het UPLG-genoemde landbouwmenukaart worden de voor- en nadelen van maatregelen in kaart gebracht en in een overzicht weergegeven. Het klopt dat sommige maatregelen positief kunnen zijn voor ammoniak- of broeikasemissie, maar negatief effect kunnen hebben op andere doelen. De maatregelen worden zo integraal mogelijk afgewogen, zo is er aandacht voor emissiereductie, maar ook voor dierenwelzijn, energie, kosteneffectiviteit, etc. Zowel voer- en managementmaatregelen, extensivering als ook meer technische innovatie zien wij als mogelijke en noodzakelijke ontwikkelingsporen om de noodzakelijke verduurzaming van de agrarische sector te realiseren. Uiteindelijk moet op basis van gebiedsopgaven en bedrijfssituatie een gewogen keus worden gemaakt voor te nemen maatregelen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG

3.3. Reacties op hoofdstuk 3: Het Utrechtse landschap als basis voor het UPLG

Uit veel reacties blijkt enthousiasme voor het kiezen van de Utrechtse landschappen als basis voor het UPLG. De meeste opmerkingen gaan over de ontwikkelrichting per Utrechts landschap (hoofdstuk 5 van het UPLG). We gaan in paragraaf 3.5 uitgebreid in op deze opmerkingen.

De volgende opmerkingen zijn gemaakt over hoofdstuk 3 van het UPLG: het Utrechtse landschap als basis voor het UPLG.

Vijf karakteristieke Utrechtse landschappen (3.1)

48. Beschikbare ruimte binnen de kwaliteiten van de huidige landschappen voor nieuwe ontwikkelingen

Er wordt gevraagd welke ruimte er is richting de toekomst om andere uitgangspunten te hanteren voor de indeling van gebieden. De kwaliteitsgidsen van de Utrechtse landschappen vormen een logische basis, echter is dit gevormd op basis van het verleden. Is het verleden hierin bepalend of toch ook nieuwe inzichten/ kwaliteiten vanuit de transitie van het gebied? Daarnaast wordt gevraagd of aan de kernkwaliteiten erfgoed met andere UPLG-doelen niet gekomen mag worden. Tot slot, wordt gevraagd in hoeverre gebieden behouden moeten blijven en hoe rekening wordt gehouden met de waarde van beschermde buitenplaatsen.

Antwoord:

Wij zien een landschap niet als een statisch plaatje; landschap is altijd in ontwikkeling en elk landschap heeft ruimte voor een vorm van dynamiek. Onze inzet is om bij nieuwe ontwikkelingen voort te bouwen op de kernkwaliteiten van de vijf karakteristieke landschappen. Soms is de schaal van een ingreep of ontwikkeling zo groot, dat die niet meer te combineren is met de bestaande ruimtelijke kwaliteiten en structuren. Juist in deze gebieden is er vaak een combinatie van opgaven die kan leiden tot een ander beeld van het landschap. Als dit optreedt, dan spreken we over een transformatielandschap. Dit houdt in dat het bestaande landschap transformeert naar een nieuw landschap rekening houdend met de bestaande kenmerken en structuren.

Op basis van onze Omgevingsverordening vragen we gemeenten rekening te houden met de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur, waaronder de historische buitenplaatszones. De formulering 'rekening houden met' betekent dat het bestuursorgaan beoordelingsvrijheid heeft. Andere belangen dan het belang dat gediend wordt met de instructieregel, waaronder het voldoen aan de UPLG-doelen, kunnen de doorslag geven. Het bestuursorgaan moet daar dan wel goede redenen voor hebben en dit moet deugdelijk gemotiveerd worden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

49. Laagveenmoerassen, riviereengebied en flanken Utrechtse Heuvelrug

Er wordt gevraagd om laagveenmoerassen als zesde landschapstype toe te voegen aan de karakteristieke Utrechtse landschappen. Dit is analoog aan de door natuurorganisaties ontwikkelde Natuurvisie 2050. Ook wordt aangegeven dat het riviereengebied onvoldoende terugkomt in de beschrijvingen en dat de flanken van de Utrechtse Heuvelrug bijzondere aandacht vragen.

Antwoord:

De landschapsindeling uit de Omgevingsvisie willen we gezien de continuïteit en recente actualisatie van de Kwaliteitsgidsen graag zo houden. Op onderdelen is er wel nuancering mogelijk. We gaan hier als volgt mee om:

- *De term **veenweidegebied** wordt nationaal en ook door alle provincies in het Groene Hartgebied gebruikt voor het gehele gebied, inclusief de laagveenmoerassen. Het gaat bij dit landschap om het gehele systeem van veengronden, veenweiden, veenontginning, veenplassen en droogmakerijen. Wijziging van de naamgeving en/ of deze afspraak is in dat kader niet wenselijk.*
- *Het rivierengebied loskoppelen van de landschappen **Kromme Rijnstreek** en **Veenweide Groene Hart** vinden we niet wenselijk. Wel kan, conform de wijze waarop met de Hollandse Waterlinies wordt omgegaan, een subverhaal in de Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen worden opgenomen, zowel in de Kwaliteitsgids voor het Rivierengebied als de Kwaliteitsgids voor het Groene Hart. Het zal dan in ieder geval gaan over het buitendijkse gebied (uiterwaarden en rivier). De koppeling met het binnendijkse gebied is echter landschappelijk ook van wezenlijk belang: o.a. de positionering van de dorpen in relatie met de rivier. Er zijn al kwaliteits-analyses voor beschikbaar de Nederrijn, Lek en de Waal, in samenwerking met de provincie Gelderland.*
- *Bij het opstellen van de Kwaliteitsgidsen voor de **Utrechtse Heuvelrug** en de **Kromme Rijnstreek** is het belang van de koppeling tussen de heuvelrug en flanken meegenomen. Daarom komen zowel in de Kwaliteitsgids voor de Utrechtse Heuvelrug als de Kwaliteitsgids voor het Rivierengebied de flanken aan de orde. Gezien het belang voor water en bodem sturend, voegen we in de volgende versie van het UPLG de flanken aan de zuidwestkant bij de Utrechtse Heuvelrug. Dit betreft het Langbroekerweteringsgebied. We wijken hiermee af van de landschapsindeling uit de Omgevingsvisie.*
- *Naast de indeling in 5 Utrechtse landschappen geven we aandacht aan de langgerekte groenblauwe strook van de Nederrijn en Lek vanwege de speciale thematiek van de grote rivieren, en het zwaarwegende belang ervan voor het behalen van de UPLG-doelen, waaronder de zoetwatervoorziening.*

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

50. Er missen elementen in het landschapstype veenweidegebied

Er wordt aandacht gevraagd voor de buitenplaatszone langs de Vecht en de verschillen tussen de klei-op-veen-gebieden en de pure veengebieden. Dit laatste onderscheid is belangrijk voor de toepassing van maatregelen zoals verhoging van het waterpeil. Voor de klei-op-veengebieden is dit minder urgent dan voor pure veengebieden.

Antwoord:

De buitenplaatszone langs de Vecht zullen we explicieter benoemen in de volgende versie van het UPLG. Verschillen tussen de pure veengronden en klei-op-veen-gebieden zijn relevant voor de bodem- en watermaatregelen. We nemen dit als toelichting mee in de volgende versie van het UPLG.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

51. De flanken van de Utrechtse Heuvelrug zijn óók van belang voor dit landschapstype

Er worden zorgen geuit over de huidige benadering vanuit de landschapstypen. Vanuit water en bodem sturend zijn voor de Utrechtse Heuvelrug namelijk óók de flanken in de breedste zin van belang (richting Kromme Rijnstreek, Eemland en Gelderse Vallei).

Antwoord:

Gezien het belang van de flanken van de Utrechtse Heuvelrug voor water en bodem sturend, voegen we de flanken bij de Utrechtse Heuvelrug. We beperken ons hierbij tot de flanken aan de zuidwestzijde. Dit betreft het Langbroekerweteringsgebied. Lees ook het antwoord bij reactienummer 49. De flanken aan de oostzijde en noordoostzijde hebben uiteraard ook een nauwe relatie met de heuvelrug maar dit gebied is zeer uitgestrekt. Samenvoegen met de heuvelrug zou hier een te groot gebied gaan omvatten en niet pragmatisch zijn. Uiteraard houden we bij de ontwikkelrichtingen en de te nemen maatregelen wel goed rekening met de landschapsecologische en hydrologische relaties die de flanken aan de noordwestzijde hebben met de heuvelrug.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

52. De gebiedsindeling van het landschapstype Kromme Rijnstreek roept vragen op

Er wordt verheldering gevraagd rondom de indeling van het landschapstype Kromme Rijnstreek. Het is niet duidelijk waarom de provincie kiest voor een knip in het landschapstype rivierengebied bij de ontwikkelrichtingen. Hier liggen juist kansen voor de Kromme Rijnkorridor/het Kromme Rijn Linielandschap. Er wordt verwezen naar eerdere studies over ecologische verbindingzones zoals Zeist-Bunnik, Amelisweerd-Houten en Langbroekerweteringsgebied.

Ook is het onderscheid tussen de Kromme Rijnstreek en Utrechtse Heuvelrug niet duidelijk. Als voorbeeld: waar valt het gebied tussen Odijk en Groenekan onder? Als voorstel kan gebruikt worden de kaart 'Natuur verbinden en behouden'. Tot slot zijn er zorgen geuit over het beperken van het Kromme Rijnlandschap tot Kromme Rijnstreek. Het valt hierbij op dat Langbroekerwetering op blz. 58 van het concept-UPLG niet meer wordt genoemd bij Kromme Rijnstreek.

Antwoord:

Bij het opstellen van de Kwaliteitsgidsen voor de Utrechtse Heuvelrug en de Kromme Rijnstreek is het belang van de koppeling tussen de heuvelrug en flanken meegenomen. Daarom komen zowel in de Kwaliteitsgids voor de Utrechtse Heuvelrug als de Kwaliteitsgids voor het Rivierengebied de flanken aan de orde. Gezien het belang van de flanken van de Utrechtse Heuvelrug voor water en bodem sturend, voegen we de zuidwestflank bij de Utrechtse Heuvelrug. Dit betreft het Langbroekerweteringsgebied. Lees ook het antwoord bij reactienummer 49.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

53. Bij de beschrijving van de Gelderse Vallei mist de natuur

Natuur wordt gemist bij de beschrijving van de Gelderse Vallei, terwijl in dit gebied een aantal Natura 2000-gebieden voorkomen en er bijzondere natuurgebieden zijn bijgekomen. Als voorbeeld: Achterbergse Hooilanden en Groene Grens.

Antwoord:

Het UPLG is een document op hoofdlijnen. Het onderwerp natuur komt in verschillende hoofdstukken

aan de orde, zonder dat we overal ingaan op de namen van de verschillende natuurgebieden. De Natura 2000-gebieden noemen we in hoofdstuk 5, ook Binnenveld wordt daar genoemd.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Landschappelijke hoofdstructuren (3.2)

54. De cultuurhistorische waarden en kwaliteiten missen

De cultuurhistorische waarden en kwaliteit van het landelijk gebied van de Kromme Krijnstreek worden in het UPLG gemist. Als voorbeeld: de flanken van de Heuvelrug, de historische verkaveling van de Langbroekerwetering, de landgoederen, de eeuwenoude stroomruggronden langs de Kromme Rijn. De vraag wordt gesteld hoe deze cultuurhistorische waarden en kwaliteiten worden meegenomen.

Antwoord:

Naar aanleiding van de opmerkingen kiezen we ervoor om, in de volgende versie van het UPLG, een extra structurerend principe toe te voegen conform de Omgevingsvisie. Het structurerende principe zal worden uitgewerkt met oog voor behoud cultuurhistorische waarden en kwaliteiten. Op kaart 5 in het UPLG staan deze waarden al kort aangestipt.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

55. De 'grote natuurstructuren' zijn gezien hun robuustheid óók van belang voor klimaatverandering

Er wordt gevraagd om de ecologische verbindingzones op de structurenkaart uit het UPLG, ook in het belang te zien van klimaatverandering. Gezien de robuustheid hiervan is dit niet alleen belangrijk voor natuur.

Antwoord:

We zien dit als mooie toevoeging in het belang van grote natuurstructuren in de provincie en vullen de volgende versie van het UPLG hierop aan.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

56. De ecologische verbindingen binnen de provincie Utrecht missen op kaart 1

Er wordt gepleit voor een kaartbeeld met de belangrijke ecologische verbindingen in de provincie Utrecht, waaronder de van nationale betekenis zijnde ecologische verbinding tussen de Vechtplassen en het Rivierengebied (Odiijk-Zeist-De Bilt). Enkel natuurherstel in beeld brengen met ecologische verbindingen buiten de provincie Utrecht (kaart 1, p.20) wordt als onvoldoende gezien. Hierbij wordt ook de vraag gesteld op welke gegevens kaart 1 is gebaseerd.

Bovendien worden de groene pijlen op kaart 6 als verwarrend ervaren. Het suggereert op de Heuvelrug een doorgaande verbinding. Het is onduidelijk of deze er is vanwege de nog steeds doorgaande versnippering op de Heuvelrug zelf.

Antwoord:

Kaart 1 op p.20 in het huidige (concept)-UPLG is met name bedoeld om te laten zien dat de provincie Utrecht in verbinding staat met landschappen in andere provincies. De ondertitel gaan we hierop verduidelijken. Op kaart 6 p.40 in het concept-UPLG staan de belangrijkste ecologische structuren binnen de provincie Utrecht. Naar aanleiding van de binnengekomen reacties gaan we dit uitzoeken en nog afstemmen met de nog aan te passen Omgevingsvisie.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

57. Ecologische verbindingen tussen Langbroekerwetering, Utrechtse Heuvelrug en Vechtplassen als een samenhangend groot natuursysteem

Er wordt gevraagd of de zin in het concept-UPLG 'Ecologische verbindingen tussen de grote natuureenheden: Utrechtse Heuvelrug, rivierengebied en de moerasgebieden van het Groene Hart' doelt op de reeds voorgenomen ecologische verbinding tussen Langbroekerwetering, Utrechtse Heuvelrug en Vechtplassengebied.

Antwoord:

Het is juist dat de voorgenomen verbinding tussen Langbroekerwetering, Utrechtse Heuvelrug en Vechtplassengebied onderdeel is van de ecologische verbinding tussen de grote natuureenheden, die in het concept-UPLG wordt genoemd.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.4. [Reacties op hoofdstuk 4: Structurerende principes](#)

Veel reacties gaan over de structurerende principes uit hoofdstuk 4 van het concept-UPLG. In dit hoofdstuk beginnen we met de algemene opmerkingen over deze principes. Vervolgens gaan we in op de opmerkingen die gemaakt zijn per structurerend principe.

[Algemeen](#)

58. Geen harde getallen in verband met (oneindige) juridische procedures

Er wordt gepleit voor streefcijfers in plaats van harde getallen. Dit voorkomt (oneindige) juridische procedures.

Antwoord:

We volgende doelen uit het NPLG en de wettelijke verplichtingen die daarin staan opgenomen. Om deze doelen te kunnen bereiken willen we, waar kan en logisch is, werken met doelsturing en hiermee dus streefwaarden. Voor de melkveehouderij is doelsturing door middel van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) geconcretiseerd in de regeling Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL). We blijven werken aan verdere ontwikkeling van doelsturing, ook voor de andere sectoren.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

59. Het toevoegen van een extra structurerende principes aan het UPLG

Er wordt gevraagd om structurerende principes toe te voegen over stringent stoffenbeleid en de extra inzet van RO-instrumentarium. Als voorbeeld: een zoneringskaart RO opnemen met welke functie waar wel/ niet wordt toegestaan ten behoeve van grondwaterbescherming. Ook worden milieukwaliteitsprofielen als voorbeeld aangedragen. Zie verwijzing naar 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling provincie Utrecht'.

Antwoord:

Vergunningverlening en handhaving van industrie en landbouwbedrijven is de route waarlangs stoffenbeleid stringenter kan worden gemaakt. Specifiek voor grondwaterbeschermingsgebieden worden extra eisen gesteld in onze Omgevingsverordening. Voor PFAS in bestrijdingsmiddelen wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het gebruik, in specifieke gebieden, te verbieden.

Voor instrumenten als de 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling' of de 'Handreiking gezonde gebiedsontwikkeling met behulp van de digital twin' zijn er teveel verschillende stoffen om dit te kunnen verwerken in een dergelijk instrument. Wel worden in deze instrumenten luchtverontreinigende stoffen (PM10, PM2,5 en NO2) en geur meegenomen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

60. Wij doen een beroep op doelsturing in plaats van middelsturing

Er wordt een beroep gedaan aan de provincie om uit te gaan van doelsturing in plaats van middelsturing. Bij een groot deel van de maatregelen is dit het geval, echter een aantal zijn gericht op middelsturing. Denk hierbij aan de uitbreiding van het Natura 2000-gebied. Hierdoor zijn de maatregelen niet consistent met middelsturing.

Antwoord:

Wij gaan waar zinvol en mogelijk uit van doelsturing. Voor sommige thema's is dat op dit moment nog niet mogelijk, omdat dit veel uitwerking vereist. Overigens hebben wij geen voornemen om Natura 2000-gebieden uit te breiden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

61. We missen een aantal keuzes en knelpunten bij de structurerende principes

Er wordt aandacht gevraagd voor keuzes en knelpunten bij de structurerende principes. Als voorbeeld structurerende principe 1: 'Schoon en voldoende water: voldoen aan de wettelijke normen van de Kaderrichtlijn Water'. Gezien de wettelijke normen wordt niet gesproken over structurerende keuzes. In principe zou er geen keuze aan ten grondslag liggen omdat maximale inzet wordt gevraagd. Daarnaast ontbreken knelpunten van de verschillende structurerende principes. Sommige bijten elkaar, en sommige versterken elkaar. Dat zou uitgewerkt kunnen worden in een apart overzicht.

Antwoord:

Het klopt dat er bij een aantal structurerende principes geen keuze voorligt maar een wettelijke norm of doel dat is gesteld. Structurerend principe 1 is een voorbeeld waar activiteiten/ inspanningen moeten worden uitgevoerd, om de normen van de KRW te behalen.

Op hoofdlijnen zullen keuzes gemaakt worden via de lijn van de nog aan te passen provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Op een meer lokaal niveau kiezen we er bewust voor om de eventuele knelpunten tussen de structurerende principes niet op voorhand uit te werken. We willen dit proces zoveel mogelijk binnen de gebiedsprocessen laten plaatsvinden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Structureerende principes (SP) schoon water (4.2.1)

SP1. Schoon en voldoende water: voldoen aan de wettelijke normen van de Kaderrichtlijn Water

62. Maatwerk per watergang

Er wordt gevraagd naar realistisch maatwerk per watergang. Dit tegen de achtergrond dat het oneerlijk zou zijn dat wanneer slechts 1% van de doelen Kaderrichtlijn Water (KRW) niet worden behaald, de gehele bijdrage aan deze opgave wordt afgekeurd.

Antwoord:

Wij erkennen de nadelen van de huidige methodiek van 'one-out-all-out' voor de eindscore van een oppervlaktewaterlichaam. Het maakt niet inzichtelijk welke vooruitgang er al is geboekt. Dit punt wordt door het Rijk op Europees niveau aangekaart. De afspraak is dat we ons hierdoor niet laten remmen in het nemen van maatregelen, mede omdat de EU zal kijken naar de gepleegde inspanning van de lidstaat.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

63. Sturing bufferzones langs beken op zandgronden

Er wordt gevraagd om boeren en tuinders langs de aangewezen bufferzones langs beken zelf aan het roer te zetten wat betreft het behalen van de Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen.

Antwoord:

De benodigde maatregelen in de bufferzones vragen om maatwerk passend bij de locatie specifieke omstandigheden. Hierover gaan we in gesprek met de betrokken agrariërs en grondeigenaren. We zullen dit doen als onderdeel van (nog te starten) gebiedsprocessen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

64. De doelen van de KRW-opgaven 2027 zijn te algemeen geformuleerd om deze te halen

Er wordt gesteld dat de doelen voor het halen van de KRW-opgaven in 2027 te algemeen zijn geformuleerd. Dit kan enkel worden bereikt door een vergaande transitie van de landbouw.

Antwoord:

De doelen voor de KRW zijn opgenomen in het regionale waterprogramma Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 en het Nationaal Waterprogramma.

Bovendien sluit het UPLG aan op de maatregelen die de waterbeheerders al nemen zoals opgenomen in de stroomgebiedbeheersplannen en activiteiten uit het KRW-impulsprogramma. Om een goed beeld te krijgen van hoe de waterkwaliteit in de waterlichamen ervoor staat, vindt dit jaar een landelijke tussenevaluatie plaats van de KRW. Dit moet inzicht geven in wat aanvullend nodig is in de tijd.

Tot slot zien wij ook dat de agrarische sector een belangrijke rol speelt voor de KRW. De structureerende principes landbouw uit het UPLG zijn er daarom op gericht de agrariër een duidelijke bijdrage te laten leveren aan de doelen op het gebied van onder andere waterkwaliteit.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

65. Aandacht voor verkleinen van nutriëntenuitspoeling uit natuurgebieden bij doelbereik nutriëntenconcentraties in de oppervlaktewaterlichamen

Er wordt gevraagd om in relatie tot het doelbereik van de nutriëntenconcentraties in de oppervlaktewaterlichamen ook te kijken naar het verkleinen van nutriëntenuitspoeling uit natuurgebieden, nutriënten uit het stedelijk gebied, en naar de bestaande ganzenproblematiek.

Antwoord:

Per KRW-waterlichaam is door de waterbeheerders bepaald welke nutriëntenconcentratie als passend doel gelden voor het ecologisch potentieel. In het stroomgebiedbeheersplan zijn hier zoveel mogelijk per bron, maatregelen voor opgenomen. Dit kunnen ook maatregelen in het stedelijk gebied zijn. Het stroomgebiedbeheersplan wordt uitgevoerd naast het UPLG. We weten van de ganzenproblematiek af. Echter is bij ons bekend dat de nutriëntenoverbelasting van water door watervogels slechts een fractie is t.o.v. belastingen door andere externe factoren. Wel wordt er onderzocht of ganzenbeheer mogelijk is ten gunste van natuurdoelen, zoals het voorkomen van rietvraat, zodat rietvogels hun habitat niet verliezen door overbegrazing door ganzen. Dit is onderdeel van het faunabeleid en hangt samen met de natuurwetgeving.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

66. Behoeft aan kwalitatieve doelen voor alle oppervlaktewateren en fundamentele keuzes systeemherstel

Er wordt gevraagd om concretere doelen voor alle oppervlaktewateren en meer aandacht voor fundamentele keuzes in het systeemherstel bij grondwater. Voor de concretere doelen wordt verwezen naar de 'Ecologische normdoelstellingen (END's), waar de provincie Utrecht in het verleden mee heeft gewerkt. Voor het systeemherstel en grondwateronttrekkingen wordt de Utrechtse Heuvelrug in relatie tot kwelflux benoemd. De Blauwe Agenda maakt hierin nog te weinig fundamentele keuzes. Ook wordt voorkeur gegeven aan drinkwaterwinningen benedenstrooms in plaats van bovenstrooms. Dit in verband met de natuurwaarden.

Antwoord:

In het Bodem- en Waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 (BWP) hebben we voor alle wateren de ecologische doelen vastgelegd. Deze doelen komen in de plaats van de END-systematiek. Het verschil met de END's is dat de methodiek aansluit bij de KRW-doelen en deze niet als referentie dienen, maar als inspanningsverplichting. Zie hiervoor paragraaf 3.2.2 van het BWP en Annex 1, deel 3.

Er wordt gepleit voor systeemherstel en het maken van fundamentele keuzes zoals het algeheel stoppen van grondwaterwinningen op de Utrechtse Heuvelrug. Uit onderzoek blijkt dat een deel van de problematiek van droogte op de hoge delen van de Utrechtse Heuvelrug samenhangt met een probleem van een vochttekort in de bodem. Het vochttekort wordt veroorzaakt door langdurige droge en warme perioden in de afgelopen zomers. Het stopzetten van onttrekkingen gaat dit specifieke probleem niet oplossen, omdat in deze hoge delen van de Heuvelrug het grondwater van nature al diep onder het maaiveld staat. Adaptatie in de vorm van een meer biodivers bos met meer

klimaatrobuuste soorten kan bijdragen aan verbetering van de kwaliteit (in lijn met ons strategisch bosbeleid).

Hierop aanvullend dienen we rekening te houden met alle belangen, zoals die van het stedelijk gebied, waar nu in diverse delen al grondwateroverlast wordt ervaren. Dit pleit voor een slimme inrichting van het watersysteem, waarbij onttrekkingen kunnen bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast in het stedelijk gebied en tegelijkertijd vernatting van natuurgebieden op de flanken kan plaatsvinden. We werken momenteel aan het toepassen van de principes van Water en Bodem Sturend op en rondom de Heuvelrug door het meer infiltreren van water, het vasthouden van water en het beperken van wateroverlast.

In de gebiedsprocessen willen we komen tot een betere ruimtelijke indeling daar waar functies elkaar in de weg zitten, en waarmee we gelijk maatregelen nemen om de waterhuishouding te verbeteren. Tot slot biedt een grondwateronttrekkingenplafond wat ons betreft een kans om op termijn tot een beter inzicht en beoordeling te komen van het gezamenlijk effect van alle onttrekkingen. Afhankelijk van de effecten en de politieke besluitvorming zou dit kunnen leiden tot beperking van onttrekkingen of een aangepaste verdeling van onttrekkingen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

67. Het onttrekkingenplafond is vooralsnog geen sturingsmodel

Het onttrekkingenplafond biedt een helder totaaloverzicht, maar kan niet los worden gezien van de te herstellen waterbalans. Pas als de waterbalans hersteld is, kan gezegd worden welke functies waar nog wel en waar niet meer kunnen. Dus zolang de gewenste waterbalans niet in beeld is, functioneert het onttrekkingenplafond niet als sturingsmodel

Antwoord:

Het grondwateronttrekkingenplafond biedt wat ons betreft een kans om op termijn tot een beter inzicht en beoordeling te komen van het gezamenlijk effect van alle onttrekkingen. Het is in die zin inderdaad een hulpmiddel om inzicht te krijgen, op basis waarvan mogelijke nadere besluiten genomen kunnen worden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Structurerende principes robuust en klimaatbestendig water- en bodemsysteem (4.2.2)

68. Invulling geven aan de principes van water en bodem sturend

Er wordt aandacht gevraagd voor de veenweideopgave en de gezamenlijke inspanning die dit vraagt rondom zoetwaterbeschikbaarheid. Specifiek wordt benoemd samen op te trekken richting het Rijk, met name richting de Deltacommissie zoetwater, en op zoek te gaan naar oplossingen op bovenregionale schaal. Aanvullend wordt gepleit voor een betere invulling van het begrip Water en Bodem sturend. Een suggestie is om samen met het ruimtelijk voorstel een watersysteem te ontwerpen dat robuust is voor de toekomst. Tot slot wordt gevraagd om de spaarbekkens en

opvangbekkens een stevigere plek te geven. Dit heeft een belangrijke functie bij een te verwachten veranderend neerslagpatroon.

Volgende versie UPLG:

We zijn het er mee eens dat zoetwaterbeschikbaarheid een belangrijk gebiedsoverstijgend onderwerp is en dat het belangrijk is om hierin samen op te trekken en over mogelijke oplossingen in gesprek te gaan met het Rijk, en onder andere met de Deltacommissie.

In het concept-UPLG is water en bodem sturend van groot belang. Dit komt in verschillende hoofdstukken nadrukkelijk naar voren. Zie bijvoorbeeld hoofdstuk 3, de indeling in landschapstypen. Zie bijvoorbeeld in hoofdstuk 4 waar onder het thema 'klimaatbestendig en waterrobuust' verschillende structurerende principes zijn opgenomen die gaan over water en bodem sturend, onder andere over het omgaan met droogte en met piekbuien. Naar onze beleving geven we met dit alles een goede invulling aan het begrip water en bodem sturend. Ingaan op de mogelijke rol van spaarbekkens en opvangbekkens zien we als een te specifiek vraagstuk voor het UPLG.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP2 en 3. Omgaan met droogte en omgaan met piekbuien

69. Behoefte aan meer natuurlijke waterpeilen en geen inlaat gebiedsvreemd water

Er wordt gevraagd om te werken met meer natuurlijke waterpeilen (hoog in de winter, laag in de zomer) in plaats van gebiedsvreemd water in te laten.

Volgende versie UPLG:

Het peilbeheer is een eerste verantwoordelijkheid van de waterschappen en vormt daarom geen onderdeel van het UPLG. Overigens merken we dat het komen tot natuurlijke waterpeilen verschillende haken en ogen heeft in de praktijk. Voornamelijk in de gebieden waar de landbouw en natuur verweven zijn.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP4. Vermindering emissie broeikasgassen uit veenbodems (veenweidengebieden)

70. Hoe verhoudt ruimte geven aan een gebiedsproces zich tot bestaande en nieuwe kaders?

Er wordt gevraagd om duidelijkheid over de gegeven kaders voor het waterpeil van veenbodems in de gebiedsprocessen. In het concept-UPLG staat een waterpeil van minimaal 20 tot maximaal 40 centimeter onder maaiveld vermeld, maar welke ruimte is er om hiervan af te wijken en/of een eigen keuze in te maken? Aanvullend wordt gevraagd hoe om te gaan met actualisaties van waterpeilen.

Antwoord:

In het ontwerp-UPLG volgen we de Regionale Veenweiden Strategie (RVS) Utrechtse veenweiden. Hierin is aangegeven dat voor het verminderen van de broeikasgassen uit veenbodems verhoging van grondwaterstanden noodzakelijk is (minder verbranding van het veen). Om de doelstelling vanuit het Klimaatakkoord te behalen, streven we in een groot deel van onze Utrechtse veenweidengebied naar een grondwaterstand van -40 cm onder het maaiveld, wat te bereiken is via maatregelen waar al veel ervaring mee opgedaan is (waterinfiltratiesystemen). Dit willen we via gebiedsprocessen realiseren in nauw overleg met de betrokken agrariërs en grondeigenaren. Binnen lopende gebiedsprocessen zijn er overigens al veel initiatieven op dit gebied. Deze maatregelen zijn altijd op basis van vrijwilligheid.

B= Het ingebrachte punt leidt niet tot tekstaanpassing.

71. Een nattere bodem in de veenweiden verhoudt zich moeilijk met landbouw

Er wordt aandacht gevraagd voor de verhoging van het waterpeil en nattere bodems in relatie tot de landbouw. Een waterpeil van 20 centimeter onder het maaiveld maakt het de landbouw en de uren weidegang van biologische boeren moeilijk.

Antwoord:

Het klopt dat bij een waterpeil van –20 cm onder het maaiveld de reguliere landbouw niet meer mogelijk is. In een groot deel van de Utrechtse veenweiden streven we daarom naar een grondwaterstand van -40 cm waarbij de melkveehouderij kan doorgaan. Door veel boeren wordt aangegeven dat dit (met enige aanpassing) mogelijk is. Verder zal in de gebiedsprocessen gekeken kunnen worden hoe het – samen - mogelijk is om het landgebruik ook op de nattere delen aan te passen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

72. Onderwaterdrainage is een goede maatregel voor verhoging grondwaterstand naar 40 cm

Onderwaterdrainage wordt als goede maatregel gezien om in het veenweidegebied een verhoging van de grondwaterstand naar -40 cm onder het maaiveld te halen.

Antwoord:

In de gebiedsprocessen wordt onderwaterdrainage als een belangrijke maatregel meegenomen. Op dit moment is dit ook de meest onderzochte maatregel door het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgassen Veenweiden (NOBV). Dit betekent echter niet dat dit de enige maatregel is waar wij ons op focussen om de grondwaterstanden te verhogen. Er zijn meer maatregelen mogelijk, maar deze zijn nog volop in onderzoek, zoals bodemaanpassing (Klei-op-veen) en meer "nature-based" oplossingen zoals greppelinfiltratie. Tot op heden laat Waterkwantiteit Informatie Systeem (WIS) het duidelijkst het doelbereik zien m.b.t. het beperken van veenoxidatie. Wij houden aanvullend andere maatregelen die nog in ontwikkeling zijn nauw in de gaten aangezien deze mogelijk qua kosten en effectiviteit beter zullen scoren.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

[SP5. Verankeren drinkwateropgaven met andere opgaven in het landelijk gebied](#)

73. De drinkwateropgave is beter in beeld, maar vraagt meer duidelijkheid, ook vanuit de prioritering voor drinkwaterinning Water en Bodem sturend

Er wordt aangegeven dat de drinkwateropgave in het UPLG in vergelijking met de Koersnotitie beter in beeld is gebracht. Echter is het nog onduidelijk hoe de provincie de drinkwateropgaven wil verankeren met andere opgaven in het landelijk gebied (lees structurerende principe 5). De opgave en hoe deze wordt geborgd, staat nog onvoldoende vermeld. Als voorbeeld wordt het logisch gezien dat drinkwaterwinningen in transitie gaan met end-op-pipe drinkwaterwinningen, waarbij

tegelijkertijd de kwelstromen voor Natura 2000-gebieden herstellen. Tot slot wordt aandacht gevraagd voor de prioritering van drinkwaterwinningen bij ruimtelijke keuzes. Het Rijk heeft deze prioritering in haar kamerbrief 'Water en bodem sturend' vermeld, echter ontbreekt deze in het UPLG.

Antwoord:

Blijvende beschikbaarheid van voldoende en schoon water is van eminent belang voor zowel drinkwater, als voor de landbouw, de natuur en industrie. De opgave voor voldoende en schoon drinkwater bevat meerdere aspecten die niet allemaal via het UPLG ingevuld en geborgd kan worden. In de Kamerbrief Water en Bodem sturend geeft het Rijk aan, 'nieuwe drinkwateronttrekkingen worden toegestaan mits ze duurzaam inpasbaar zijn, ook in relatie tot de verdrogingsproblematiek en het effect op bestaand gebruik. Voor de korte termijn krijgt het drinkwaterbelang daar waar nodig en onder strikte voorwaarden prioriteit, vanwege de leveringsplicht van drinkwaterbedrijven en de zorgplicht van overheden.' Op dit moment loopt er een traject voor de ontwikkeling van een nieuwe winlocatie nabij Schalkwijk. Naast een duurzame inpassing van nieuwe winningen is het ook van belang dat de bestaande winningen beschermd zijn tegen toenemende verontreinigingen. Via het UPLG kunnen we de bescherming en inpassing van bestaande winningen verder verbeteren.

Een ander belangrijk aspect is een betere inpassing van bestaande winningen in relatie tot de effecten van alle onttrekkingen op de omgeving. Voor dit laatste werken wij als provincie aan een grondwateronttrekkingenplafond. Versterking van het watersysteem als geheel kan bijdragen aan het dempen van nog resterende negatieve effecten van drinkwaterwinningen. Naast het UPLG zal de drinkwatervoorziening ook meegenomen worden bij de volgende actualisatie van de Omgevingsvisie en -verordening en daarnaast werken wij mee aan bewustwording en initiatieven voor verdere waterbesparing en wordt gewerkt aan een betere inzet van bestaande win- en zuiveringsinfrastructuur.

In de volgende versie van het UPLG wordt structurerend principe 5 verduidelijkt op bovenstaande punten. Dit omvat ook de verwerking van de prioritering voor drinkwaterwinning bij ruimtelijke keuzes uit de Kamerbrief Water en Bodem sturend.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

74. Duidelijkere keuze voor natuur bij dit structurerend principe

Er wordt gesteld dat bij structurerende principe 5 duidelijker voor natuur moet worden gekozen. Bijvoorbeeld een keuze voor prioritering. Als suggesties worden aangedragen: geen waterwinning meer voor industrie, besproeien van gazons en op termijn beperken van irrigatie van landbouwpercelen met grondwater.

Antwoord:

We werken aan een goede inpassing van de drinkwaterwinningen. De uitwerking die over de prioritering van drinkwaterwinningen staat opgenomen in de beleidsbrief Water en Bodem sturend werken we in de volgende versie van het UPLG nader uit. In de beleidsbrief wordt aangegeven: 'nieuwe drinkwateronttrekkingen worden toegestaan mits ze duurzaam inpasbaar zijn, ook in relatie tot de verdrogingsproblematiek en het effect op bestaand gebruik. Voor de korte termijn krijgt het drinkwaterbelang daar waar nodig en onder strikte voorwaarden prioriteit, vanwege de leveringsplicht van drinkwaterbedrijven en de zorgplicht van overheden.' Een nadere keuze voor prioritering maken we echter niet, uiteraard vinden we de natuur daarin wel heel belangrijk. De versterking van de robuustheid van het watersysteem als geheel, kan bijdragen aan het dempen van de nog resterende negatieve effecten van drinkwaterwinningen op onder andere natuur. Daarnaast

werken we als provincie ook aan een grondwateronttrekkingenplafond voor alle onttrekkingen. Daarbij willen we het effect van alle onttrekkingen gezamenlijk afwegen op de invloed op grondwaterafhankelijke functies (zoals bepaalde natuur). Ook werken wij mee aan bewustwording en initiatieven voor verdere waterbesparing door bijvoorbeeld de industrie en door huishoudens.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Structurerende principes natuur (4.3.1)

75. De structurerende principes over natuur besteden te weinig aandacht aan recent ontwikkelde natuurgebieden

In relatie tot de structurerende principes over natuur wordt gevraagd om naast de Natura 2000-gebieden, ook de focus te leggen op recent ontwikkelde natuurgebieden. Als voorbeeld wordt Binnenveld genoemd. De recent ontwikkelde natuurgebieden hebben eveneens te lijden onder stikstof en droogte.

Antwoord:

De structurerende principes voor natuur zijn gebaseerd op de verschillende soorten opgaven voor natuur. Dit zijn niet alleen de Natura 2000-gebieden, maar ook het Natuurnetwerk Nederland, de Vogel- en habitatrichtlijn, de Bossenstrategie en Groenblauwe Dooradering.

Het gegeven voorbeeld over Binnenveld is een Natura 2000-gebied waarvan de recent ontwikkelde natuur eromheen zoals de Binnenveldse Hooilanden bijdraagt aan de robuustheid van het Natura 2000-gebied. We nemen op basis van de door de Ecologische Autoriteit beoordeelde natuurdoelanalyses de benodigde aanvullende maatregelen binnen en buiten de Natura 2000-gebieden voor het realiseren van de goede staat van instandhouding van aangewezen soorten en habitats van de Vogel- en Habitat Richtlijn.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

76. Beperk de uitbreiding van natuur en hou een verantwoord voedselproducerende landbouw in stand

Er wordt gevraagd om de uitbreiding van natuur te beperken wanneer het gaat om biologische landbouw. Biologische landbouw zou zich prima verhouden tot aangrenzende natuurgebieden door de eigen gecontroleerde werkwijze. Ook wordt aangegeven dat de uitbreiding en verbinding van meer natuur niet wenselijk is. Kijk in plaats hiervan naar de tussenliggende landbouwgebieden om biodiversiteit en verbindingen te realiseren

Antwoord:

Mogelijke uitbreiding van natuur speelt o.a. rondom N2000-gebieden. In de overgangsggebieden rondom Natura 2000-gebieden nemen we op basis van de door de Ecologische Autoriteit beoordeelde natuurdoelanalyses aanvullende maatregelen. Functies en activiteiten in de overgangszones zullen een bijdrage moeten leveren aan natuurherstel. Biologische en natuurinclusieve landbouw zijn een belangrijk onderdeel van de overgangszones. Echter zal in enkele gevallen, vanwege de omvang en de versnippering van de Natura 2000-gebieden, een uitbreiding van natuur(functie) noodzakelijk zijn voor het realiseren van een gunstige staat van instandhouding van de aangewezen soorten en habitats van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

77. We missen de bestrijding van invasieve soorten

Er wordt aandacht gevraagd voor de bestrijding van invasieve soorten (rivierkreeft) en ganzen. In het UPLG ontbreken de maatregelen die de verspreiding van exoten tegengaan.

Antwoord:

Invasieve exoten kent binnen de provincie Utrecht een eigen programma dat onderdeel is van ons natuurbeleid.

De bestrijding van rivierkreeften ligt bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselzekerheid (LNV); dit geldt voor alle soorten die onder de visserijwet vallen. In reactie op de bestrijding van ganzen: het Utrechtse ganzenbeleid staat beschreven in het Omgevingswetprogramma Faunabeleid en Monitoring.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

78. We missen fauna en de financiële compensatie van faunaschade

Er wordt aandacht gevraagd voor maatregelen gericht op de bescherming van fauna en de verbetering van hun leefomgeving. Te denken valt een passende compensatie van faunaschade zoals bij wolven, ganzen, zwanen, goudjakhalzen. Het nieuwe Omgevingsprogramma Faunabeleid en Monitoring biedt te weinig perspectief voor boeren en begrip van provinciale kant.

Antwoord:

Wij richten ons op natuur en biodiversiteit in brede zin. Aspecten als compensatie van schade door fauna wordt in het (ontwerp)-Omgevingswetprogramma Faunabeleid en Monitoring uitgewerkt.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

[SP6. Natuurdoelanalyses: maatregelen voor de Natura 2000 gebieden](#)

79. De gevoeligheid van de aanpak van Natura 2000 gebieden stelt eisen aan het gebiedsproces

Er wordt gevraagd om een haarscherp en transparant gebiedsproces van de Natura 2000 Zouweboezem waaraan waterbeheerders vanuit hen verantwoordelijk aan bijdragen.

Antwoord:

We nemen het punt mee als aandachtspunt richting de uitvoering.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

80. Veel zorgen over de inhoud van de natuurdoelanalyses

Er worden zorgen geuit over de uitkomsten van de NDA's en het gebruik van verouderde data. Als voorbeeld NDA Kolland en Overlangbroek. De navolgbaarheid van de NDA's zijn niet op orde en de uitkomsten zijn te rigide. Het is daarom belangrijk dat bij de vervolggesprekken duidelijkheid komt over de onderbouwing van de NDA's en de gebiedspartijen te betrekken bij het advies van de Ecologische Autoriteit (EA).

Daarnaast wordt voor een aantal zaken aandacht gevraagd:

- Goed organiseren monitoring op lange termijn, met als aandachtspunt het referentiejaar.

- Oog voor integrale oplossingen in plaats van sectoraal.
- Effect wateroverlast van het Natura 2000-gebied Kolland en Overlangbroek in natte tijden.
- Dilemma tussen water vasthouden op de Heuvelrug en de ruimte voor waterberging bij piekbuiten. Water vasthouden ten behoeve van een goede kwelstroom.
- Draagvlak voor overgangszones en ecologische verbindingen.
- Impactanalyse overgangszones landbouwbedrijven, deze ontbreekt nog.
- Kennis en samenwerking met mensen uit het (vak)gebied is erg belangrijk.

Antwoord:

Om uit de stikstofcrisis te komen (o.a. voor ruimte vergunningverlening en woningbouw) is het realiseren van een gunstige staat van instandhouding van (Europees) beschermde soorten en habitats randvoorwaardelijk.

In juli 2023 hebben we het concept-UPLG ingediend bij het Rijk. Op dat moment waren de natuurdoelanalyses (NDA's) en de adviezen van de Ecologische Autoriteit (EA) nog niet beschikbaar. Om deze reden actualiseren we de teksten hierover in de volgende versie van het UPLG. In de bijlagen nemen we per N2000-gebied een samenvatting op van het betreffende NDA en het bijbehorende advies van de EA.

De NDA's en het advies van de EA beschrijven wat er vanuit Natura 2000 randvoorwaardelijk moet worden gedaan in de gebiedsprocessen. Hoe we dit vervolgens doen, werken we samen met het gebied uit. In verband met draagvlak vinden we dit erg belangrijk.

De NDA's zijn opgesteld met de meest beschikbare actuele data. In sommige gevallen zijn deze data oud, maar niet per sé verouderd. In de gevallen dat dat wel het geval is, constateerde de Ecologische Autoriteit dat aanvullende monitoring of onderzoek noodzakelijk is voordat (ingrijpende) maatregelen in het omliggende gebied kunnen worden uitgevoerd. Deze monitoring breiden we de aankomende jaren verder uit. Zo zijn we afgelopen jaar al begonnen met het onderzoek om de hydrologie voor Kolland en Overlangbroek te optimaliseren en wat dit zal betekenen voor het omliggende gebied. Ook zijn we landelijk met provincies en het Rijk gestart met een Verbeterprogramma VHR Monitoring.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

81. Veel zorgen over de uitvoering van de maatregelen uit de natuurdoelanalyses

Er wordt gevraagd om een nadere uitwerking van de VHR-doelen en de Natura 2000-gebieden. Tegelijkertijd zijn er zorgen over de uitvoering van de maatregelen NDA, zoals afgegeven omgevingsvergunningen die tegenstrijdig zijn met uitkomsten van de NDA's. Als voorbeeld de recente omgevingsvergunning binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug over het zonnepark nabij Amerongen. De NDA Kolland en Overlangbroek geeft aan dat deze plek een goede ecologische verbindingzone is.

Antwoord:

Het concept-UPLG 1.0 is opgeleverd vóórdat de adviezen van de Ecologische Autoriteit op de natuurdoelanalyses waren uitgebracht. Nu deze voor de meeste Natura 2000-gebieden in Utrecht zijn uitgebracht en we verder zijn in het uitwerken van deze maatregelen, actualiseren we de teksten in de volgende versie van het UPLG.

De VHR-opgave is nog indicatief, maar in het NPLG staat aangegeven voor welke natuurtypen wij als provincie Utrecht aan de lat staan. Waar deze typen overlappen met andere natuuropgaven zal dit

niet leiden tot extra natuur. Voor een aantal natuurtypen zoals (weide)vogelgraslanden zal dit wel tot extra natuurgebieden leiden.

De realisatie van het zonnepark bij Amerongen bemoeilijkt het realiseren van een ecologische verbindingzone tussen de deelgebieden van Kolland en Overlangbroek, maar maakt het niet onmogelijk. Momenteel zijn er in het kader van de kavelruil gesprekken op lokaal niveau waaruit voornamelijk deze ecologische verbindingzone op vrijwillige basis toch lijkt te kunnen worden gerealiseerd (via een andere route dan de locatie van het geplande zonnepark).

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG..

SP7. Een natuurdoelanalyse voor de Utrechtse Heuvelrug

82. Veel ondersteuning voor het maken van een natuurdoelanalyse voor de Utrechtse Heuvelrug

Een NDA voor de Utrechtse Heuvelrug wordt ondersteund en toegejuicht. Het is belangrijk om hierbij na te denken over timing en de status (onafhankelijk/bindend). Ook wordt aandacht gevraagd voor recreatieve zonering (zoals op de Veluwe). Als suggestie kan gebruik gemaakt worden van de rapporten 'Ontsnippering van de Utrechtse Heuvelrug' van Adviesbureau Van Bijtel (2004) en 'Utrechts Heuvelland' van Flux (2022).

Antwoord:

We zijn blij om te horen dat een Natuurdoelanalyse (NDA) voor de Utrechtse Heuvelrug wordt ondersteund. Timing en status is daarbij belangrijk en zullen we goed in de gaten houden. De benoemde rapporten worden meegenomen als suggestie bij het opstellen van de NDA.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP8. Natuurnetwerk Nederland en Groene Contour

83. De impact van de realisatie van NNN op het buitengebied en landbouwgrond in het bijzonder

Er wordt gevraagd om voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) de 0-saldo benadering als uitgangspunt te hanteren. Per saldo blijft op deze manier het agrarisch areaal (op regionaal niveau) gelijk. Daarnaast wordt gevraagd wat de impact op het buitengebied en de agrarische sector is in het voortaan laten landen van de NNN-doelstellingen in de Groene Contour (GC). Verandert daarmee de Groene Contour ook NNN?

Antwoord:

Voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de Groene Contour (GC) hebben wij in 2013 aangegeven hoeveel grond omgezet zal worden naar natuur. Daar is sinds 2022 de bossenstrategie bijgekomen (voor het deel dat niet overlapt met het NNN of de GC). Ook verwachten we dat de NDA's en de VHR tot meer natuur- en dus minder landbouwgrond gaat leiden.

Nieuwe natuur laten we al zoveel mogelijk landen in de Groene Contour, dat daarmee NNN wordt, en in de reeds begrensde NNN. De VHR-doelstellingen uit het NPLG zullen leiden tot extra natuur in de provincie, met name in de vorm van weidevogelreservaten.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

84. Meer ambitie en instrumentarium nodig om de NNN te realiseren

Er wordt aandacht gevraagd voor de ambities rondom natuurherstel: er zijn meer ambities nodig en de provincie Utrecht moet als voorbeeldprovincie fungeren! Om deze opgave te versnellen wordt geadviseerd het NNN te begrenzen en verweven en onteigeningsinstrumentarium in te zetten.

Antwoord:

Wij onderschrijven dat een versnelling voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) gewenst is. In het Coalitieakkoord provincie Utrecht 2023-2027 is hierover het volgende opgenomen:

‘Met het UPLG zijn er nieuwe mogelijkheden om de doelen voor natuurrealisatie te halen. Daarvoor ronden we de realisatie van Natuur Netwerk Nederland af en versnellen we de realisatie van de Groene Contour. Zo beschermen we ook de bestaande natuur en vergroten we de kwaliteit en kwantiteit van de natuur en het landschap. Halverwege de coalitieperiode brengen we de voortgang in beeld en kijken we of er inzet van aanvullend instrumentarium nodig is.’

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP9. Vogel- en Habitatrichtlijn (aanvullend op de NNN- en Natura 2000-gebieden)

85. Waar kan de VHR-opgaven voor weidevogelgebied een plek krijgen?

Er wordt gevraagd of de opgave VHR-weidevogelgebieden alleen in veenweidenaanpak een plek kan krijgen of ook op andere plekken in het UPLG.

Antwoord:

Het allergrootste deel van de resterende weidevogelpopulaties van Utrecht broedt en foerageert in de veenweidegebieden. Deze gebieden zijn qua gebiedskenmerken ook het meest kansrijk om een grote weidevogelpopulatie te herbergen: de polders zijn vaak van oudsher open en weids, bestaan voornamelijk uit graslanden, hebben van nature een hoog grondwaterpeil en zijn daarom makkelijk te vernatten. Om deze redenen is het logisch om ons voor wat betreft de VHR-opgave voor weidevogels op de veenweidegebieden te concentreren.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

86. Zorgen om opgave Vogel- en Habitatrichtlijn

Er wordt gevraagd om duidelijkheid wat betreft de uitbreiding van natuur buiten de huidige NNN-gebieden. Om hoeveel hectare VHR gaat het bijvoorbeeld in het veenweidegebied. De exacte opgave heeft invloed op het perspectief van de boeren en het potentiële verdienmodel. Daarnaast zijn er bedenkingen over de geschiktheid van veenweide voor VHR-weidevogelgebieden en de aanleg en uitbreiding van moerasgebieden. Natte natuur in de vorm van moerassen draagt bij aan meer CO₂ uitstoot (bij een waterpeil hoger dan 20 centimeter onder maaiveld) en de verspreiding van de knut (verspreider van het blauwtongvirus).

Antwoord:

In het ontwerp-UPLG gaan we gedetailleerder in op de VHR-doelen. Het is te verwachten dat de natuurdoelen, zoals staan opgenomen in het NPLG, zullen leiden tot meer natuur buiten het NNN. Dit zal voornamelijk uit weidevogelgrasland bestaan. Wat betreft natte natuur en de verhoging van het grondwaterpeil, verwachten we dat 40 cm onder maaiveld een reële uitkomst van de meeste gebiedsprocessen in de veenweiden zal zijn. Door veel boeren wordt aangegeven dat dit (met enige aanpassing) mogelijk is. Verder zal in de gebiedsprocessen gekeken kunnen worden of en zo ja waar

verdere verhoging van de grondwaterstanden wenselijk en realistisch is, mede in relatie tot het voorkomen van de knut en het risico op verspreiding van het blauwtongvirus. Dit vraagt nog uitzoekwerk.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

87. Enthousiasme voor het uitvoeren van het Aanvalsplan Grutto

Er wordt enthousiasme uitgesproken over het uitvoeren van het Aanvalsplan Grutto en het uitbreiden van het aantal Aanvalsplan Grutto arealen.

Antwoord:

We danken voor het enthousiasme.

SP10. Bossenstrategie

88. De opgave bossenstrategie niet op landbouwgrond

Er wordt gevraagd om voor de opgave bossenstrategie te kijken naar NNN, de bebouwde kom en plekken langs infrastructuur. Hiermee wordt een claim op landbouwareaal voorkomen. Daarnaast wordt gezegd dat ambities rondom agroforestry en voedselbossen in het agrarisch gebied nog niet aan de orde zijn.

Antwoord:

Het is niet te voorkomen dat voor het realiseren van 1.500 hectare meer bos, ook uiteindelijk een deel gerealiseerd wordt op landbouwronden. Dat is echter niet het enige areaal waarnaar gekeken wordt. Zo kijken we zowel binnen als buiten het NNN-gebied voor de realisatie van nieuw bos, met ruim 1.000 hectare binnen het NNN en de Groene Contour en ruim 500 hectare daarbuiten. Voor de bebouwde kom is de gemeente verantwoordelijk; deze hebben hiervoor een aparte opgave dat los staat van het UPLG. Langs de provinciale wegen is nauwelijks fysieke ruimte voor uitbreiding van wegbeplanting aanwezig. Deze bomen dragen ook niet bij aan de opgave uit ons Strategisch bosbeleid. Tot slot wordt door de provincie inzet gepleegd op het realiseren van voedselbossen en meer agroforestry. De subsidie voor noot- en fruitbomen was zeer succesvol en wordt in 2024 gecontinueerd. Agroforestry draagt voor 300 hectare bij aan de opgave voor 1.500 hectare meer bos.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP11. Groenblauwe dooradering (GBDA)

89. Er is op korte termijn actie nodig en mogelijk voor de groenblauwe dooradering

Er wordt gesteld dat er serieuze stappen te ondernemen zijn in de versterking van de groenblauwe structuren en linten. Agrarisch natuurbeheer en ecosysteemdiensten kunnen hand en hand gaan met een bredere groenblauwe dooradering en waardering van kleine landschapselementen. Partijen geven aan bij de implementatie hiervan betrokken te willen zijn. Daarnaast wordt gevraagd in te zetten op ecologisch beheerde sloten. Levendige boerensloten zijn laaghangend fruit. Het is daarbij

belangrijk dat sloten volwaardig worden meegerekend en dat het bestaande landschap niet wordt aangetast.

Antwoord:

We ondersteunen het ingebrachte punt. De inzet op groenblauwe dooradering is ervoor bedoeld aantasting van het landschap te voorkomen en het kwalitatief te verbeteren. We zetten ons daarom op verschillende manieren hierop in.

Agrarisch natuurbeheer en ecosysteemdiensten gaan naar ons idee hand in hand met Groenblauwe dooradering. Een harde randvoorwaarde is dat er voldoende geld binnen het agrarisch natuurbeheer is om alle nieuw aangelegde groenblauwe dooradering te kunnen beheren. Stimulerende programma's dragen hier met succes aan bij zoals het programma dat sinds 2019 voor aanleg kleine landschapselementen.

Tot slot zien we ecologisch beheerde sloten als laaghangend fruit en worden deze daarom ook al meegenomen in de maatregelenpakketten. Sloten tot een bepaalde breedte tellen mee als blauwe dooradering, inclusief de oeverzone. De oeverzone en de sloot zijn één geheel

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

90. Geef meer inzicht wat er moet gebeuren om 5% of 10% GBDA in 2030 te halen en de boer hierbij te betrekken.

Er wordt gevraagd om bij de opgave GBDA inzichtelijk te maken wat er moet gebeuren om de 5% of 10% in 2030 te behalen. Het verzoek is het agrarisch areaal hiervoor niet te benutten, maar aansluiting te zoeken bij bestaande watergangen en andere bestaande lijnelementen. Het is verstandig de boeren hierbij te betrekken.

Antwoord:

In de gebiedsprocessen zal samen met het gebied nadere invulling worden gegeven aan GBDA. Daarbij zijn de agrariërs van cruciaal belang, die zullen dan ook betrokken worden. GBDA gaat meestal over agrarisch areaal, maar kan ook grond betreffen zonder landbouwfunctie in eigendom van particulieren of overheden. In andere woorden kan dit gaan om: de oever van een sloot, nieuwe groene dooradering (al dan niet aangesloten op bestaande sloten) en groen over agrarisch areaal.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

91. Meer duidelijkheid nodig over beheervorschriften bufferstroken derogatie

Er wordt gevraagd om meer duidelijkheid over de aanvullende beheervorschriften ten aanzien van de bufferstroken derogatie.

Antwoord:

Meer informatie over bufferstroken is te vinden op: www.rvo.nl/onderwerpen/bufferstroken. Dit is een maatregel die op nationaal niveau wordt genomen, in het UPLG hanteren we dit als een gegeven.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

92. Breng in beeld waar de GBDA vanuit landschap en ecologie van meerwaarde is

Er wordt gevraagd om in beeld te brengen waar de GBDA landschapecologisch van meerwaarde is.

Antwoord:

GBDA is overal van meerwaarde: alle deelgebieden in Utrecht kennen een grote achteruitgang van de hoeveelheid en kwaliteit van groenblauwe dooradering. Momenteel wordt in beeld gebracht waar groenblauwe dooradering verbindingen kan maken tussen natuurterreinen. Dit is te beschouwen als een ecologische meerwaarde. Als daarbij ook nog wordt aangesloten bij de landschapkenmerken dan gaat het over landschapsecologische meerwaarde.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Structurende principes stikstof (4.3.2)

93. Hoe verhoudt het stikstofbeleid van de verschillende provincies zich tot elkaar?

Er is behoefte aan meer duidelijkheid over de verhouding stikstofbeleid en -regels provincie Utrecht en provincie Noord-Holland. Met als voorbeeld: het Noord-Hollandse deelgebied Ronde Hoep. Vraag naar het verschil in stikstofregels.

Antwoord:

We beseffen dat het belangrijk is dat de stikstofregels met buurprovincies rondom Natura 2000-gebieden gelijk zijn. We zijn daarover volop in gesprek met provincie Noord-Holland.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

94. Behoeft aan meer inzicht in de stikstofopgave

Er is behoefte aan meer inzicht in de reductie van stikstof door maatregelen als halveren veestapel en de stoppersregeling. Daarnaast wordt gevraagd om meer afwegingsruimte ten aanzien van de stikstofopgaven en helderheid over de PAS-melders per gebied. Extensieve, natuur inclusieve en diervriendelijke bedrijven moeten voorrang krijgen op de stikstof en milieuruimte die beschikbaar is. Daarnaast wordt geadviseerd om méér in te zetten op minder vee. Voer- en managementmaatregelen zijn beperkt en lossen slechts gedeeltelijk het probleem op. Hetzelfde geldt voor technische maatregelen. Tot slot moet niet alleen worden gekeken naar landbouw, maar ook naar andere sectoren voor de te verwezenlijken stikstofreductie.

Antwoord:

Voor inzicht in de stand van zaken van de stikstofreductie zijn wij afhankelijk van de cijfers die ons door het RIVM worden aangereikt. We beschikken als provincie op dit moment niet over de noodzakelijke data om hier zelf aan te kunnen rekenen.

De situatie met betrekking tot de PAS-melders hebben wij goed in beeld. We vinden het van belang om PAS-melders zo spoedig mogelijk te legaliseren. Dit is een randvoorwaarde om ondernemers perspectief te kunnen bieden. Het gaat immers om situaties die tot de uitspraak van de Raad van State in 2019 legaal waren en waar de overheid de verantwoordelijkheid heeft richting ondernemers die zich altijd aan regelgeving hebben gehouden, een oplossing te vinden.

Voor de transitie van de landbouw zijn veel maatregelen nodig, vermindering van het aantal dieren vormt daar onderdeel van. Dit laatste is voor ons geen doel op zich, maar een middel waardoor de

duurzaamheidsdoelen kunnen worden behaald. Als provincie kunnen we niet direct sturen op minder vee.

Tot slot zijn er inderdaad andere sectoren dan de landbouw met een opgave om stikstofemissies te reduceren. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het Rijk.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

95. Juridische borging voer- en managementmaatregelen ten behoeve van reductie stikstof

Het wordt positief ontvangen dat de 30% reductie van stikstof gehaald kan worden met voer- en managementmaatregelen. Als randvoorwaarde geldt dat dit juridisch geborgd moet zijn.

Antwoord:

Op dit moment is het niet goed mogelijk om dit soort maatregelen juridisch te borgen, omdat ze moeilijk controleerbaar gemaakt kunnen worden. Samen met andere provincies onderzoeken we wel hoe dit vorm zou kunnen krijgen.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

SP12. Inzetten op doelsturing bij de reductie van ammoniakemissie

96. Vragen bij de streefwaarde voor ammoniak

De streefwaarde ammoniak max 40 kg/ha/jaar wordt gezien als verkapte grootvee-eenheid norm per hectare. Daarnaast wordt gevraagd om verdere onderbouwing van de streefwaarde, en of we hiermee de doelstelling behalen.

Antwoord:

De doelen zijn gericht op een daadwerkelijke reductie van de milieulast en van de emissies. Daarvoor is een norm per hectare aan de orde, en niet bijvoorbeeld per liter melk. We zien ook dat we met deze norm niet de volledige doelstelling gaan halen. Aan de andere kant zullen er ook gebieden zijn waar door een combinatie van opgaven meer gereduceerd wordt. De combinatie van alle maatregelen moet uiteindelijk de doelen wel binnen bereik brengen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

97. Steun voor inzet op doelsturing

De aanpak van maximale stikstofemissie per hectare wordt ondersteund. Agrariërs die al een belangrijke reductie hebben bereikt, worden hierdoor ontlast.

Antwoord:

Goed te horen dat de aanpak van maximale stikstofemissie wordt ondersteund. We hebben deze benadering bewust gekozen om boeren zelf aan het roer te laten en hiermee voorlopers te kunnen 'belonen'.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

98. Aandacht voor de ruimtelijke varianten voor stikstofreductie in de bijlage

Er wordt aandacht gevraagd voor de ruimtelijke variant met 60% stikstofreductie in de veenweiden die nog in de bijlagen van het UPLG staan vermeld. Gezien de weerstand tegen gebiedsgerichte verschillen in reductiepercentages is het de vraag of het verstandig is dit op te nemen.

Antwoord:

We hebben dit onbedoeld in de bijlage laten staan. De bijlage wordt in de volgende versie van het UPLG hierop aangepast.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP13. Overgangszones rondom Natura 2000-gebieden

99. Behoeftte aan inzicht in onderbouwing van dit structurerend principe

Er is behoefte aan inzicht in de onderbouwing van het structurerende principe 'Overgangszone rondom Natura 2000-gebieden'.

Antwoord:

In het huidige concept-UPLG staat opgenomen:

“We gaan uit van een overgangszones van ca. 1 km rondom de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. In de 500 meter zone direct grenzend aan het Natura 2000-gebied gaan we uit van zeer extensief grondgebruik. Binnen de 1 km zones moet een fors hogere reductie gehaald worden dan elders en worden nieuwe bronnen van NH3-emissies in beginsel niet toegestaan.”

Gezien het grote belang van het onderwerp zijn we nog aan het bekijken hoe breed een overgangszone moet zijn. In ontwerp-UPLG komen we met een aanpassing. De term overgangszones wordt daarnaast aangepast naar overgangsgebieden, we volgen hierin het ontwerp-NPLG.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

100. Ook overgangszones rondom de Utrechtse Heuvelrug

Er wordt gevraagd om de Utrechtse Heuvelrug met haar flanken op eenzelfde manier te behandelen als de Natura 2000-gebieden met haar overgangszones.

Antwoord:

We overwegen op dit moment niet om de Heuvelrug te voorzien van een overgangszone. De Heuvelrug is immers geen N2000-gebied en kunnen we ook niet als zodanig behandelen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

101. In hoeverre wordt er ook naar andere stikstofproducenten gekeken in de nabijheid van Natura 2000-gebieden zoals industrie en vliegverkeer?

Er wordt gevraagd in hoeverre bij de NDA's en de stikstofopgave is gekeken naar de effecten van andere grote stikstofproducenten rondom Natura 2000-gebieden. Worden deze ook betrokken bij de oplossingen in het landelijk gebied? Met als voorbeeld de industrie, woningbouw, verkeer en/of Schiphol.

Antwoord:

Als provincie richten we ons met name op stikstofreductie door de landbouw. Het Rijk heeft de

verantwoordelijkheid voor de andere sectoren. Dit is mede ingegeven door het feit dat er in Utrecht slechts enkele industriële bedrijven zijn met veel stikstofemissies. Als we voor onszelf een rol zien die kan bijdragen aan stikstofreductie bij deze bedrijven pakken we die wel, incidenteel is dat het geval.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

102. Beeld/blik provincie op recente onderzoeken over stikstof en Natura 2000

Er wordt gevraagd wat het recente onderzoek van de UvA - over stikstof/Natura 2000-gebieden - en van de WUR - over overzicht KDW's - betekent voor de structurerende principes. De KDW wordt ter discussie gesteld omdat het juridisch en beleidsmatig niet houdbaar blijkt te zijn. Er wordt hiervoor verwezen naar artikel met Arthur Petersen (hoogleraar UC London, IPCC en voormalig werknemer RPB) in de Boerderij van 27 oktober jl.

Antwoord:

Het UvA onderzoek heeft wat ons betreft geen nieuwe inzichten opgeleverd, het is volledig in overeenstemming met de resultaten van het Operationele Prioritaire Stoffen (OPS) model dat het RIVM gebruikt. Het is ons niet bekend dat de Kritische Depositiewaarde ter discussie staat. Dit blijkt in elk geval niet uit het artikel waarnaar wordt verwezen.

De eerste alinea van dit artikel is: "De huidige beoordelingsdrempel in Nederland voor stikstof van 0,005 mol/ha/jaar is juridisch niet houdbaar en wetenschappelijk en beleidsmatig niet verdedigbaar. Tot dat oordeel komt natuurkundige Arthur Petersen." Hieruit blijkt dat de heer Petersen geen oordeel heeft gegeven over de Kritische Depositiewaarde, maar over de beoordelingsdrempel die in Aerius Calculator wordt gehanteerd. Dit oordeel is op geen enkele manier van invloed op de structurerende principes in relatie tot stikstof. Tot slot heeft de recente actualisatie van de KDW's geen gevolgen voor de structurerende principes in relatie tot stikstof.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

103. De inrichting van overgangsgebieden: samenwerking tussen boer en natuur

Er wordt gevraagd de overgangsgebieden niet in te vullen met alleen puur natuur, maar hier een samenwerking tussen de boer en de natuur te laten ontstaan.

Antwoord:

Het is in beginsel niet de bedoeling om de overgangszones in te richten als puur natuur, maar hier juist grondgebonden, natuurinclusieve landbouw een plek te geven. Het kan overigens wel voorkomen, met name vanwege noodzakelijke hydrologische maatregelen, dat landbouwkundig gebruik niet redelijkerwijs meer mogelijk is. Op deze plekken ligt het voor de hand de bestemming te wijzigen in natuur.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

104. Er missen stikstofdoelen voor de landbouw grenzend aan Natura 2000- en NNN-gebieden

Er worden harde stikstofdoelen voor de landbouw grenzend aan Natura 2000-gebieden (en NNN) gemist.

Antwoord:

Met het huidige instrumentarium is het niet mogelijk harde stikstofdoelen te formuleren, wij zetten via een stimuleringsaanpak in op extensivering van de landbouw in de overgangsgebieden rondom de Natura 2000-gebieden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Structurende principes landbouw (4.3.3)

105. We ondersteunen het duurzaam toekomstperspectief voor de agrarische sector

Er wordt met enthousiasme uitgesproken over de voortzetting van de plattelandcoaches en het samen werken aan de leidraad multifunctionele landbouw en het vernieuwen van de provinciale aanpak vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). Er zijn vragen over hoe de doelstelling per individueel bedrijf wordt geconcretiseerd en wat dit betekent voor het gebied. Tot slot vindt men de inzet van de provincie voor een oplossing van de PAS-melders en interimers positief.

Antwoord:

Dank voor het enthousiasme en daarmee de steun voor onze aanpak.

Concretisering van de doelstellingen per individueel bedrijf pakken we op via doelsturing. Dit is nu samen met de sector volop in ontwikkeling, om te beginnen bij de melkveehouderij. Hiervoor is doelsturing door middel van KPI's inmiddels geconcretiseerd in de regeling Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw. We blijven werken aan verdere ontwikkeling van doelsturing, ook voor de andere sectoren. Door het opstellen van streefwaarden werken we stap voor stap toe naar de doelen van het UPLG. We zullen de volgende versie van het UPLG actualiseren op deze ontwikkelingen.

We blijven ons als provincie inzetten voor een oplossing van de PAS-melders en Interimiers.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

106. Er is breder aandacht nodig voor duurzame boeren

Er wordt extra aandacht gevraagd voor boeren die al eerder een grote bijdrage hebben geleverd (niet alleen voor stikstof, maar ook voor natuurontwikkeling).

Antwoord:

Om recht te doen aan de boeren die al grote bijdragen hebben geleverd, nemen we in de volgende versie van het UPLG enkele voorbeelden meer op over koplopers en voorbeeldprojecten.

Daarnaast zien we doelsturing als een belangrijk instrument om te komen tot verduurzaming van de agrarische sector, waarbij prestaties van ondernemers die al een duurzame bedrijfsvoering hebben zichtbaar worden. Doelsturing staat nu expliciet benoemd voor ammoniak, maar ook voor de andere UPLG-doelen willen we middels doelsturing sturen. Hiervoor maken we gebruik van de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)-systematiek. Lees ook structurend principe 15 'inzet van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)'.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

107. Er zijn vraagtekens of de voorgestelde maatregelen voor de landbouwtransitie voldoende zijn om de doelen te halen

Er wordt gevraagd in hoeverre de methaanreductie bereikt kan worden met technische- en managementmaatregelen. Daarbij wordt geadviseerd de monitoring van maatregelen en van KPI's samen met deskundigen en kennis uit het gebied te doen. Er wordt gevraagd voor meer aandacht voor het verminderen van de veestapel, meer plantaardige voedselproductie en de eiwittransitie.

Antwoord:

Voor de transitie van de landbouw zijn verschillende maatregelen nodig, zoals voer- en managementmaatregelen, innovatie, maar ook vermindering van het aantal dieren. Dit laatste is voor ons vooralsnog geen doel op zich, het gaat om halen van de duurzaamheidsdoelen. Als gevolg van de verschillende maatregelen wordt een afname van de hoeveelheid vee voorzien. Dit draag bij aan de klimaatdoelstellingen. Tegelijk is duidelijk dat het een grote uitdaging zal worden om de gestelde klimaatdoelen, met name als het gaat om de methaanuitstoot, te halen. Hiervoor is aanvullend beleid van het Rijk nodig.

Wij sluiten ons erbij aan dat de gevraagde verduurzaming van ons voedselsysteem niet los gezien kan worden van de eiwittransitie. Dit is echter vooral op nationaal, Europees en internationaal niveau van belang. Waar mogelijk wil Utrecht hier ook aan bijdragen, alhoewel veel landbouwgronden in Utrecht zich hier minder goed voor lenen. Eiwittransitie en andere teelten zijn daarom aspecten die we nog nader moeten onderzoeken.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

108. Koppeling natuur inclusieve landbouw met ondersteuning ecosysteemdiensten per definitie niet nodig

Er wordt gevraagd waarom natuur inclusieve landbouw per definitie wordt ondersteund met ecosysteemdiensten. Natuur inclusieve landbouw zou ook op zichzelf kunnen functioneren. Een verplichte koppeling lijkt niet wenselijk.

Antwoord:

Bij natuurinclusieve landbouw staat bij de agrarische bedrijfsvoering, het streven naar zorgvuldig gebruik van natuurlijke hulpbronnen, het duurzaam beheren van de bodem en het minimaliseren van emissies, centraal. De Utrechtse boeren produceren op zodanige wijze dat de kwaliteit van de leefomgeving voor de mens toeneemt en de Utrechtse biodiversiteit wordt versterkt. Op deze manier levert deze vorm van landbouw ecosysteemdiensten. Overigens is er geen enkele sprake van een verplichting van ecosysteemdiensten.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

[SP 14. Aansluiten bij natuurlijk verloop stoppers](#)

109. Het woord "stimuleren" is te zwak geformuleerd; dit principe vraagt meer regie

Er wordt aandacht gevraagd voor structurerende principe 14 'aansluiten bij natuurlijk verloop stoppers'. Het woord 'stimuleren' onder de tweede bullet (we stimuleren dat grond van stoppende agrariërs via gebiedsprocessen ingezet kan worden voor de verduurzaming en extensivering van blijvende agrarische bedrijven met name ook voor jonge boeren) is te zwak geformuleerd. De

houding van de provincie is hiermee te passief. Er is behoefte aan meer duidelijkheid over hoe de provincie de verlaging van dierenaantallen via natuurlijke verloop wil regelen. Er moet voorkomen worden dat gronden verworven worden door ontwikkelaars zonder dat er in het gebiedsproces consensus is over het gebruik van de gronden (ten behoeve van landbouw en natuur).

Antwoord:

De wens is om gebruik te maken van vrijwillige stoppers. Landelijk zijn verschillende vrijwillige uitkoopregelingen hiervoor beschikbaar. Voor de gebiedsprocessen vinden we het nodig om de vrijkomende gronden te kunnen inzetten voor de agrariërs die hun bedrijfsvoering willen voortzetten en eventueel andere maatschappelijke doelen. Ook daar waar wensen zijn voor extensivering. De afwaardering van gronden kan hierbij aan de orde zijn. Financiering hiervan door het Rijk is een belangrijk aandachtspunt.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

110. De financiële, sociale en emotionele gevolgen voor stoppende boeren missen

Er wordt ingezet op stoppende boeren, maar er wordt te weinig vermeld over de financiële, sociale en emotionele impact.

Antwoord:

We proberen stoppende agrariërs zo veel mogelijk te ondersteunen. Zo kunnen zij gebruik maken van een plattelandscoach, die kan begeleiden in het proces van het stoppen van een agrarisch bedrijf.

Ook hebben we oog voor de effecten van de maatregelen uit het UPLG door het uitvoeren van een Sociaaleconomische Impactanalyse (SEIA). Middels deze analyse toetsen we de sociaaleconomische effecten van de maatregelen uit het UPLG. Zo kunnen we beter anticiperen op wat er zou kunnen veranderen in het landelijk gebied en bijsturen waar nodig. In het ontwerp-UPLG wordt een toelichting op de nulmeting van de SEIA vermeld. Vanuit de nulmeting worden de ontwikkelingen in het landelijk gebied komende jaren verder gemonitord. Het hoofdstuk over de SEIA zal in de volgende versie van het UPLG geactualiseerd worden.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

111. Enthousiasme voor het aansluiten bij het natuurlijk verloop van stoppers

Er wordt enthousiasme uitgesproken over structurende principe 14 'aansluiten bij natuurlijk verloop stoppers', o.a. door Regio Foodvalley. Door het natuurlijke verloop worden doelen "sneller" gehaald en is de reductiedoelstelling voor blijvende boeren minder groot.

Antwoord:

We nemen het positieve bericht met plezier in ontvangst.

112. Vraagtekens bij effectiviteit van dit structurende principe

Onder structurende principe 14 wordt gesproken over 20.000 hectares vrijkomende gronden bij stoppende agrariërs. Het wordt in twijfel getrokken of deze gronden wel vrijkomen. De gronden zitten nu niet in de LBV(+). Aanvullend staat in het concept-UPLG dat een aantrekkelijk perspectief voor stoppende en omschakelende boeren de kans vergroot op (snellere) realisatie van de doelen uit het

UPLG. Om dit te realiseren moet de uitvoering van de LBV(+) echt aantrekkelijk gemaakt worden. Dat is nu nog niet het geval.

Antwoord:

De hoeveelheid grond die vrijkomt is lastig in te schatten. Wij hebben door een adviesbureau een inschatting laten maken. Of deze grond daadwerkelijk vrijkomt is van veel aspecten afhankelijk. Boeren die stoppen zullen hun grond niet meer zelf hoeven gebruiken voor het vee, dit kan bijvoorbeeld verkocht of verpacht worden aan boeren in de omgeving die hun bedrijfsvoering willen voortzetten. De Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderij (LBV) is opgesteld door het Rijk, hier hebben wij geen invloed op.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

[SP 15. Inzet van Kritische Prestatie Indicatoren \(KPI's\)](#)

113. De KPI's helpen de boeren financieel onvoldoende aan een rendabel bedrijf

Er wordt gesteld dat de KPI's de boeren financieel onvoldoende helpen om een bedrijfseconomisch rendabel bedrijf te houden. De KPI financiering is maximaal 5.000 euro en valt onder de de-minimisregeling. Dit is een Europese vrijstellingsverordening waarbij een boer in 3 jaar tijd maximaal 20.000 euro steun mag krijgen (waar ook de subsidies van het waterschap onder vallen).

Antwoord:

We erkennen het punt dat is ingebracht, daarentegen is de regeling Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL) bedoeld als stimuleringsinstrument en niet als verdienmodel. Daarbij gaan we ervanuit dat verduurzaming ook kostenbesparing kan opleveren. De deelname aan de UMDL kan hierbij helpen. Verder proberen we boeren te ondersteunen bij de ontwikkeling van aanvullende verdienmodellen voor natuurinclusieve kringlooplandbouw.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

114. De KPI's in de eerdere versie van het UPLG waren beter geformuleerd

Het loslaten van de KPI's zoals geformuleerd in de eerdere versies van het UPLG is een gemiste kans.

Antwoord:

Inmiddels hebben we een KPI-set samengesteld voor de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw. Er is gekozen voor een zo integraal mogelijke set van KPI's. Met verschillende agrarische ondernemers is hierover gesproken.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

115. Extensief bloemrijk- en kruidenrijk grasland draagt bij aan veel doelen

Er wordt aandacht gevraagd voor extensief bloemrijk- en kruidenrijk grasland (zonder kunstmest) dat goed zorgt voor het bodemleven, waterkwaliteit, biodiversiteit en behoud van het landschap, waarin weidevogels, kleine zoogdieren, insecten samen met het vee kunnen leven. Aldus, het draagt bij aan veel doelen. Zowel mensen als dieren kunnen genieten van deze prachtige weilanden.

Antwoord:

We zijn het eens met de constatering dat extensief bloemrijk- en kruidenrijk grasland bijdraagt aan veel doelen. Middels de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL) en maatregelen op de landbouwmenukaart proberen we dit te stimuleren. Zie hiervoor structurerend principe 15 in het concept-UPLG. Ook via het Agrarisch Natuurbeheer worden agrariërs gestimuleerd om bloemrijk- en kruidenrijk grasland aan te leggen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP 16. Uitbreiding mogelijkheden ecosysteemdiensten

116. Er is aandacht nodig voor de betaalbaarheid van agrarisch natuurbeheer

Er wordt aandacht gevraagd voor de betaalbaarheid van agrarisch natuurbeheer.

Antwoord:

Dit signaal hebben we ontvangen en we onderzoeken de mogelijkheden voor passend instrumentarium. Dit is ook een punt wat we als provincie inbrengen bij het Rijk.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

117. Verschillende signalen over het instrument landschapsgronden

Eenzijds wordt de introductie van de term 'landschapsgronden' naast de term 'natuur' niet als wenselijk gezien. Anderzijds wordt gesteld dat het UPLG te summier is op het instrument landschapsgronden. Over dit laatste punt wordt gezegd dat de provincie hierop een voorschot kan nemen ondanks dat het in ontwikkeling is.

Antwoord:

Hoewel het instrument landschapsgronden als term niet meer wordt gebruikt en het ook op korte termijn nog niet beschikbaar is, zien we het als een belangrijk en kansrijk instrument voor het realiseren van de UPLG-doelen. We gaan daarom verder uitzoeken hoe we in het ontwerp-UPLG hier mee om kunnen gaan en op welke wijze we er concreter in kunnen worden.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

118. Enthousiasme voor het vergoeden van ecosysteemdiensten aan de boer

Er wordt enthousiasme uitgesproken over het vergoeden van ecosysteemdiensten aan de boer. Echter werken stimulerende programma's via collectieven en agrarische natuurverenigingen hierbij nauwelijks.

Antwoord:

Een hogere vergoeding van ecosysteemdiensten via het subsidiestelsel landschap en natuur, waar onder andere het ANLb en het natuurbeheer onder vallen, is op dit moment wegens bestaande wet- en regelgeving niet mogelijk. Wel wordt er constant getracht deze vergoedingen zo eerlijk mogelijk te maken. De werking van deze subsidieregelingen is in grote mate tot tevredenheid van de provincie en uitvoerders.

Voor een hogere vergoeding van ecosysteemdiensten moet er gezocht worden naar het stapelen van verschillende vergoedingen. We proberen hierin te faciliteren via bijvoorbeeld het Aanvalsplan grutto en de ontwikkeling van de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL). Daarnaast moeten

boeren geholpen worden in het ontwikkelen van verdienmodellen die aansluiten bij natuurinclusieve kringlooplandbouw.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

119. Een 'levend landschap' komt de landbouw ook ten goede

Er wordt gesteld dat de landbouw zelf ook verantwoordelijk is voor een 'levend landschap'. Dat komt hen ook ten goede.

Antwoord:

We sluiten ons erbij aan dat een levend schap ook de landbouw ten goede komt, net als voor veel van de andere sectoren. De landschappelijke kwaliteiten en structuren zijn belangrijk voor het goede woon-, werk- en leefklimaat, het vestigingsklimaat en de recreatieve aantrekkelijkheid van de provincie.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP 17. Stimuleren ontwikkelen nieuwe verdienmodellen

120. Het is ongewenst te experimenteren met andere teelten

Er wordt gesteld dat voor grondgebonden landbouw het ongewenst is te experimenteren met andere teelten. Veel van deze teelten zijn een vorm van monoteelt en doen afbreuk aan biodiversiteit en weidevogelbeheer.

Antwoord:

Als provincie willen we experimenteren met andere teelten ten behoeve van verduurzaming en alternatieve verdienmodellen. Bij de experimenten en pilots zijn biodiversiteit en weidevogels belangrijke aandachtspunten.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP 18. Ondersteuning van de individuele ondernemer

121. Eén loket voor boeren

Er is behoefte aan loket/helpdesk voor instrumenten en subsidies voor boeren.

Antwoord:

Voor informatie en vragen over instrumenten en subsidies voor boeren, wordt er een loket genaamd Vraagbaak Landbouw beschikbaar gesteld. Bij dit loket kunnen agrariërs terecht voor informatie en vragen, waarbij we als provincie vervolgens kunnen helpen. In de volgende versie van het UPLG geven we een toelichting op de stand van zaken hiervan.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

122. Oproep aan het Rijk voor een onafhankelijke dienst (zoals vroeger de Dienst Landbouw Voorlichting)

In het kader van structurerend principe 18 'Ondersteuning individuele ondernemer' wordt ervoor gepleit dat de provincie bij het Rijk aandringt om een onafhankelijke dienst in het leven te roepen, zoals bijvoorbeeld de vroegere Dienst Landbouw Voorlichting.

Antwoord:

We ondersteunen dat onafhankelijke advisering voor agrarisch beschikbaar moet zijn. Dit zal echter niet in de vorm van een onafhankelijke dienst vanuit het Rijk zijn, zoals de Dienst Landbouw en Voorlichting (DVL). Als provincie hebben we de plattelandscoaches die onafhankelijk kunnen adviseren. Daarnaast hebben we opgenomen dat we advisering willen aanbieden dat gericht is op kennis over onderwerpen die voor de realisatie van de UPLG-doelen van belang zijn zoals verduurzaming van de bedrijfsvoering en/of verbreding van de landbouw. Onder meer via het opstellen van bedrijfsplannen. Hiervoor zijn we bezig met het opstellen van een regeling. De volgende versie van het UPLG zullen we actualiseren op dit onderwerp.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

123. Kritische houding over het verruimen van de 'Ruimte-voor-ruimte-regeling'

Er wordt kritisch aangekeken tegen het verruimen van de 'Ruimte-voor-ruimte-regeling' in verband met de verstening van het landelijk gebied.

Antwoord:

Als provincie zetten we in op de bundeling van de Ruimte voor Ruimte woningbouw aan de rand van kernen om verstening van het landelijk gebied te voorkomen. Onlangs is het VAB-beleid van de provincie geactualiseerd. We hebben daarin als doel opgenomen, om meer ruimte te bieden voor sociale en economische functies en betaalbare woningen (conform collegeakkoord). De "verruiming" wordt dus niet gezocht in meer volume (verstening) maar in meer passende functies. Passend als perspectief voor stoppende agrariërs en passend bij een toekomstbestendig landelijk gebied (waarbij in sommige gebieden de agrarische functie sterk zal verminderen).

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP 19. Aandacht voor dierenwelzijn

124. Integrale aanpak van de doelen van het UPLG inclusief dierenwelzijn

Er wordt gepleit voor een integrale aanpak van de NPLG-doelen, inclusief daarin meegenomen dierenwelzijn en –gezondheid. Zowel van landbouwdieren als dieren in het wild. Dit is niet alleen nodig voor verbetering van dierenwelzijn en –gezondheid maar ook om veehouders duidelijkheid te geven over langetermijndoelen en hen te behouden voor desinvesteringen.

Antwoord:

Dierenwelzijn en diergezondheid zijn voor ons belangrijke thema's waarbij het Rijk vanuit haar generieke beleid een belangrijke rol heeft. We gaan komende tijd onderzoeken of er mogelijkheden zijn om deze onderwerpen concreter kunnen in te vullen in het UPLG en de gebiedsplannen.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

125. Het formuleren van concrete criteria voor dierenwelzijn en biodiversiteit

Er wordt gevraagd om concrete criteria voor dierenwelzijn en biodiversiteit te formuleren en te laten toetsen door deskundigen, zoals de Ecologische Autoriteit en de Dierenbescherming. Tegelijkertijd

wordt gevraagd hierbij rekening te houden met de zes leidende principes voor een dierwaardige veehouderij van de Raad voor Dierenaangelegenheden.

Antwoord:

In onze integrale KPI-set van de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL) willen we ook invulling geven aan dierenwelzijn en biodiversiteit. Voor biodiversiteit zijn onder andere de KPI's groenblauwe dooradering, blijvend grasland, extensief kruidenrijk grasland en natuur en landschap opgenomen. Ter indicatie van dierenwelzijn hebben we KPI's opgenomen voor onder andere weidegang en levensduur. De KPI's zijn landelijk nog in ontwikkeling. We volgen deze ontwikkelingen en we verbeteren via het project UMDL de indicatoren indien nodig om invulling te geven aan verbetering van dierenwelzijn en biodiversiteit.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

[SP 20. Aandacht voor eiwittransitie](#)

126. Het document Nationale Eiwittransitie zit vol onjuistheden

Er wordt aandacht gevraagd voor het document 'Nationale Eiwittransitie' waarnaar wordt verwezen bij structurerende principe 20. Het document zou onjuistheden betreffen.

Antwoord:

Het structurerende principe 'Aandacht voor de eiwittransitie' is hier bedoeld als een uitgangspunt en verdient nog nadere uitwerking. Er zijn nog geen concrete doelen voor uitgewerkt. Wij maken hierbij gebruik van de beschikbare kennis en beleidsstukken van het Rijk en andere instanties. Wij blijven hierbij kritisch kijken naar de mogelijkheden om hieraan bij te dragen in algemene zin en specifiek voor Utrecht. Wij weten niet op welke 'onjuistheden en aannames' hier wordt bedoeld.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

127. Er is aandacht nodig voor de eiwittransitie (ook vanuit dierenwelzijn)

Aan de ene kant wordt er vanuit het dierenwelzijn perspectief positief gereageerd op de eiwittransitie die al een plek heeft gekregen in het UPLG. Aan de andere kant wordt er voor de eiwittransitie nog meer aandacht gevraagd. De transitie draagt bij aan een nieuw verdienmodel voor de boer en vermindering van gezondheids- en milieuproblemen.

Antwoord:

De eiwittransitie zien wij als noodzakelijk om in samenhang met de maatschappelijke doelen te halen. Hierbij speelt het bovenprovinciale en internationale belang een rol. Internationaal omdat het grootste deel van de Utrechtse voedselconsumptie van buiten de provincie en Nederland wordt aangevoerd. Bovenprovinciaal omdat een groot deel van de landbouwgronden ongeschikt zijn voor de meeste gewassen die momenteel geschikt lijken om de eiwittransitie te realiseren.

Wij sluiten ons erbij aan dat de gevraagde verduurzaming van ons voedselsysteem niet los gezien kan worden van de eiwittransitie. Dit is echter vooral op nationaal, Europees en internationaal niveau van belang. Waar mogelijk wil Utrecht hier ook aan bijdragen, alhoewel veel landbouwgronden in Utrecht zich hier minder goed voor lenen. Eiwittransitie en andere teelten zijn daarom aspecten die we nog nader moeten onderzoeken.

Tot slot is de eiwittransitie onderdeel van het landbouwvoedselsysteem van de toekomst. We werken dit onderwerp verder uit en nemen dit ook mee in het proces van de nieuwe visie op landbouw en voedsel.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

SP 21. Reductie methaanemissie uit veehouderij

128. Bereken de uitstoot van emissies per bedrijf (en niet per kg product)

Er wordt gevraagd om te rekenen met de uitstoot van emissies in tonnen CO₂eq. per jaar per bedrijf, in plaats van CO₂eq. per kilogram per product. Per kilogram per product stimuleert dierenleed (veel krachtvoer per dier) en het gebruik van voeradditieven.

Antwoord:

De Gedeputeerde Staten heeft de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw vastgesteld. De KPI die daarin is opgenomen voor broeikasgassen gaat uit van broeikasgasemissie in CO₂-equivalenten per hectare. Deze verduidelijking wordt opgenomen in de volgende versie.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP 22. Reductie broeikasgasemissies uit ontwikkeling uit natte natuur

129. Koppeling met het voorkomen/bestrijden van droogte

Er wordt gevraagd om bij structurerend principe 22 nadrukkelijker een koppeling te maken met het voorkomen en bestrijden van droogte. Als voorbeeld wordt het Binnenveld benoemd.

Antwoord:

De tekst zoals opgenomen in het concept-UPLG legt naar onze mening al voldoende duidelijk de koppeling met droogte. Aanpassingen in de tekst zijn niet nodig.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

130. Grasland is beter voor de CO₂-uitstoot dan natuur

Er wordt aangegeven dat de provincie zuinig moet zijn op grasland, omdat dit beter is voor de CO₂-uitstoot dan natuur.

Antwoord:

Zowel grasland als natuur kunnen CO₂ vastleggen. Voor de totale netto uitstoot aan broeikasgasemissies zijn verschillende factoren van belang, waaronder bemesting, waterpeil, afbraak organische stof.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Structurerende principes overige thema's Omgevingsvisie (4.4)

131. Er is onvoldoende ruimte in de provincie Utrecht voor alle opgaven

Er wordt een druk op de ruimte ervaren vanuit de verschillende opgaven en daarbij ruimteclaims. Dit is niet haalbaar, mede omdat de extensivering van landbouw en behoud en ontwikkeling biodiversiteit aanvullende ruimte vragen. Belangrijk dat andere opgaven zoals Groen Groeit Mee en

de energietransitie niet ten koste gaan van meer ruimte voor agrarisch grond. Tot slot wordt gevraagd woningen binnenstedelijk gebied toe te voegen.

Antwoord:

De ruimtelijke elementen worden meegenomen in het Omgevingsvisiespoor. De koppeling met de Omgevingsvisie krijgt een duidelijkere plek in de volgende versie van het UPLG.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

132. Koppeling met ruimtelijke opgaven uit de gemeentelijke omgevingsvisies is gewenst

Er wordt aandacht gevraagd voor het abstractieniveau van de structurerende principes over 'overige thema's omgevingsvisie'. Deze zijn nog te abstract: het is waardevol om een koppeling te maken met ruimtelijke opgaven uit de gemeentelijke omgevingsvisies.

De behoefte aan meervoudig ruimtegebruik wordt daarnaast erkend. Echter, zal niet alles overal kunnen en zullen stedelijke opgaven in het landelijk gebied tot negatieve effecten op het Utrechts landschap leiden. Er wordt verwezen naar het planMER van de Omgevingsvisie van provincie Utrecht.

Tot slot worden zorgen geuit over de nieuwe woningbouwplannen in het landelijk gebied. Er wordt verwezen naar de studie 'Bouwen buiten de stad is bouwen voor leegstand' waaruit blijkt dat bouwen in het buitengebied geen structurele oplossing is voor het volkshuisvestigingsprobleem.

Antwoord:

Een heldere koppeling met de ruimtelijke opgaven uit de gemeentelijke omgevingsvisies vinden we belangrijk en zal worden meegenomen in de gebiedsgerichte aanpak binnen de negen provinciale GGA-deelgebieden

We zijn het ermee eens dat niet alles overal kan en dat stedelijke opgaven in het landelijk gebied tot negatieve effecten op het Utrechts landschap leiden. In ons omgevingsbeleid staat centraal dat we gebiedsgericht voor integrale, toekomstgerichte oplossingen kiezen waarmee we de Utrechtse kwaliteiten per saldo behouden of versterken. Landschap en cultuurhistorie nemen we hierin mee.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

[SP 24. Versterken relatie stad en land](#)

133. Multifunctionele landbouw kan de relatie tussen stad en land versterken

Er wordt aandacht gevraagd voor multifunctionele landbouw waarmee de relatie tussen stad en land wordt versterkt.

Antwoord:

Wij onderschrijven het ingebrachte punt en het komt binnen de structurerende principes op verschillende plekken aan de orde, zie bijvoorbeeld SP 17 (Stimuleren ontwikkelingen nieuwe verdienmodellen) en SP 24 (versterken relatie stad-land).

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

134. De toepassing van vezels als bouw materiaal versterkt de economische relatie tussen stad en land

Er wordt aandacht gevraagd voor de relatie tussen stad en platteland dat ook economisch van aard is. De korte keten van vezels via verwerking tot bouw materiaal voor toepassing in de bouw gaat over deze relatie: woningcorporaties die vezels afnemen van boeren wat wordt toegepast als isolatiemateriaal.

Antwoord:

Vezelteelt is momenteel volop in ontwikkeling en heeft onze aandacht, ook in relatie tot stad en platteland. In het huidige concept-UPLG staat vezelteelt opgenomen onder structurend principe 17 'Stimuleren ontwikkelen nieuwe verdienmodellen', als een van de verdienmodellen dat nader wordt onderzocht. Aankomende jaren zal dit meer vorm krijgen en duidelijk worden wat de kansen hiervan zijn. We trekken hierin op met o.a. Building Balance, een landelijk transitieprogramma waarmee medio september 2023 een samenwerkingsverband is ontstaan.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

135. Ook werken in de stad aan groenblauwe versterking

Er wordt aandacht gevraagd voor groenblauwe versterking in steden. De ruimtevraag wordt nu afgewenteld op het landelijk gebied.

Antwoord:

We ondersteunen het ingebrachte punt; groenblauwe opgaven voor de stad zoals klimaatadaptatie en biodiversiteit in de stad zijn hiertoe opgenomen in onze Omgevingsvisie.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP 25. Koppeling met recreatie

136. Het meenemen van sluipverkeer bij dit principe

Er wordt gevraagd om bij structurend principe 25 sluipverkeer mee te nemen. Dit speelt o.a. bij Binnenveld.

Antwoord:

Dit is een punt om in de gebiedsprocessen in te brengen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

SP 26. Opwekken duurzame energie

137. Heldere contracten met afbakening begrip 'tijdelijk'

Er wordt aandacht gevraagd voor structurend principe 26: het principe vraagt om duidelijke contracten met harde afspraken. Het woord 'tijdelijk' vraagt hierbij om afbakening.

Antwoord:

Op basis van de Omgevingsverordening provincie Utrecht worden in Groene contourgebieden voor een duur van maximaal 25 jaar zonnevelden toegestaan, mits de grond daarna wordt ingericht voor

nieuwe natuur. De tekst in de volgende versie van het UPLG vullen we aan met een verwijzing naar de Omgevingsverordening.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

138. Het opnemen van de randvoorwaarde geen nadelige effecten op de bodem bij tijdelijke zonnevelden

Het wordt geadviseerd om bij tijdelijke zonnevelden in de groene contour als voorwaarde op te nemen dat er geen nadelige effecten op de bodem optreden.

Antwoord:

In de Omgevingsverordening provincie Utrecht is een instructieregel over zonnevelden opgenomen. Hierin is een voorwaarde opgenomen over een bij het gebied passende bodemkwaliteit. In de volgende versie van het UPLG zullen we hiernaar verwijzen.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

139. Grootschalige opwek duurzame energie als integraal onderdeel meenemen in het UPLG in verband met ruimtebeslag landelijk gebied

Er wordt voorgesteld om de opwek van duurzame energie, waaronder zonnevelden, als integraal onderdeel mee te nemen in het UPLG en daarmee het landelijk gebied van Utrecht. De gemeenten maken vaak gebruik van toelatingsplanologie, waardoor zonnevelden meestal niet op de beste plek terecht komen.

Antwoord:

Naar aanleiding van het ingebrachte punt verduidelijken we de tekst in de volgende versie van het UPLG, dat staat opgenomen onder structurerende principe 26. De verduidelijking gaat in op de bestuurlijke afspraken die in 2023 tussen het Rijk, IPO, VNG, UvW en Netbeheer Nederland zijn gemaakt over de voorkeursvolgorde zon. De strekking hiervan is "nee, tenzij" om landbouw- en natuurgronden zo veel mogelijk te vrijwaren van zon-PV. Hierbij gelden een beperkt aantal uitzonderingen voor zon-PV op landbouw- en natuurgronden, waarbij de voorwaarden tijdelijkheid en multifunctioneel gebruik in ieder geval zullen gelden. We verankeren deze afspraken o.a. in de volgende wijziging van de Omgevingsvisie en mogelijk ook in een wijziging van de Instructieregel zonnevelden in onze Omgevingsverordening (tweede wijziging van de Omgevingsverordening, rond 2025/2026).

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.5. Reacties op hoofdstuk 5: Ontwikkelrichting per Utrechts landschap

In hoofdstuk 3 staan de reacties op het nemen van het Utrechts landschap als basis voor het UPLG. Dit hoofdstuk gaat in op de reacties die zijn binnengekomen op de ontwikkelrichtingen per Utrechts landschap. We beginnen dit hoofdstuk met algemene reacties op de ontwikkelrichtingen. De specifieke reacties per Utrechts landschap clusteren we aan de hand van de indeling van dit hoofdstuk uit het concept-UPLG: Veenweiden Groene Hart en Eemland, Utrechtse Heuvelrug en flanken, Gelderse Vallei, Kromme Rijnstreek (ten zuiden van de N229) en Landschappelijke structuren.

Algemeen

140. Het Ontwerpen van een water- en natuursysteem dat robuust is voor de toekomst

Er wordt aandacht gevraagd om samen met het ruimtelijk voorstel een watersysteem te ontwerpen dat robuust is voor de toekomst. De verbinding tussen het ruimtelijk voorstel en de ruimtelijke ontwikkelingen uit het UPLG is hierin essentieel. Systeemgerichtheid en toekomstbestendigheid zijn belangrijke begrippen. Geef lokaal invulling aan de structurerende principes en kijk hierbij naar de geomorfologische en hydrologische relatie tussen de landschappen. Aldus er wordt veel waarde gehecht aan een samenhangend, verbonden natuurnetwerk met robuuste ecologische verbindingen en een groenblauwe dooradering van het landelijk gebied én aan overgangszones/bufferzones/landschapszones. Overgangszones/bufferzones/landschapszones zijn niet alleen belangrijk rondom Natura 2000 en sloten en beken, maar ook voor recreatiezones.

Antwoord:

In het concept-UPLG is als uitgangspunt aangegeven dat we gebiedsgericht kiezen voor integrale toekomstbestendige oplossingen waarbij het natuurlijke water- en bodemsysteem veel meer leidend wordt. In het ontwerp-UPLG proberen we hier een volgende stap in te zetten, met een verbinding naar de nog te wijzigen Omgevingsvisie. Daarnaast werken we aan de ontwikkeling van een robuust groenblauw netwerk voor ecologie, klimaatbestendige leefomgeving en recreatie, onder andere via het programma Groen Groeit Mee.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

141. Geef helderheid over welke functies waar wel en niet gecombineerd kunnen worden

Er wordt gevraagd om helderheid over waar functies wel en/of niet gecombineerd kunnen worden. Vanuit drinkwaterperspectief is dit van belang in verband met eventuele nieuwe drinkwatergebieden, bescherming van drinkwater en beheer van natuurgebieden. Ook vanuit andere belangen is dit wenselijk en wordt opgeroepen om innovaties op dit gebied te versterken. Dit vraagt om goede afstemming tussen alle ruimtelijke ontwikkeltrajecten en duidelijkheid over zoneringsgebieden.

Antwoord:

We zien veel ruimtelijke opgaven op het landelijk gebied afkomen. We zoeken naar mogelijkheden voor functiecombinaties en het slim omgaan met beperkingen die functies ten opzichte van elkaar hebben en nieuwe oplossingen. Bovengenoemde punten nemen we mee bij wijziging van de Omgevingsvisie en -verordening. In dat traject gaan we o.a. onderzoek doen naar een eventuele aanpassing van de ruimtelijke zonering van het landelijk gebied, waarbij overgangsgebieden en stadsrandzones worden betrokken. We betrekken daarbij uiteraard de regio's, gemeenten en andere partners.

In onze Omgevingsverordening geven we voor innovaties (gericht op functiecombinaties) ruimte door onder andere de mogelijkheid om ontheffing te verlenen van instructieregels voor experimenten in een gebied of innovatieve ontwikkelingen. Ook bieden we maatwerkopties, onder andere voor stadsranden. De instructieregels zullen echter wel eerst in een gemeentelijk Omgevingsplan verwerkt moeten worden.

In de volgende versie van het UPLG zullen we dit alles duidelijker aangeven.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

142. Helderheid nodig over de opgaven en doelen per landschap en deelgebied

Er wordt gevraagd om helderheid per gebied en deelgebied over de opgaven en doelen. De gebiedsgerichte doorvertaling van de maatregelen per ontwikkelrichting en deelgebied worden tot op heden gemist. Een goede monitoring door de provincie is hierbij essentieel.

Antwoord:

We vinden het wenselijk om in het UPLG de opgaven en doelen te projecteren op de verschillende landschapstypes en bij voorkeur op de negen deelgebieden. Daarnaast zullen ook de doelen en maatregelen per deelgebied verder moeten worden uitgewerkt. Dit gebeurt via een gebiedsgerichte uitwerking samen met onze gebiedspartners en het gezamenlijk opstellen van een gebiedsagenda. Het streven is om per deelgebied eind 2024 per deelgebied een gebiedsagenda gereed te hebben.

Monitoring maakt hier onderdeel van uit, op basis waarvan bijstelling kan plaatsvinden. Van dit laatste kan sprake zijn als opgaven en doelen in landschappen/deelgebieden niet haalbaar blijken te zijn of er juist een grotere bijdrage aan het totale doelbereik mogelijk is.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

143. Het concept-UPLG en toekomstvisies vanuit water en natuur

Er wordt aangegeven dat het concept-UPLG inhoudelijk goed aansluit op een aantal Lange termijnvisies uit de Blauwe Omgevingsvisie (Bovi) 2050. Daarnaast wordt het lange termijn toekomstperspectief ondersteund. Aanvullend wordt gewenst om op basis van de Natuurvisie 2050 de ontwikkelkansen per gebied samen met de provincie uit te werken tot concrete (koploper)projecten voor de lange en korte termijn.

Antwoord:

We werken graag samen om de ontwikkelkansen per gebied uit te werken in concrete projecten. Dit is een belangrijk punt bij het opstellen van de gebiedsagenda's in de negen deelgebieden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

144. Meer aandacht nodig voor de inrichting van overgangszones stad en land

Er wordt aandacht gevraagd voor een goede inrichting van de overgangszones tussen stedelijk en landelijk/dorps woonmilieu.

Antwoord:

Meer aandacht voor de inrichting van de overgangszones tussen stad en land onderschrijven we. Daarbij spelen de volgende thema's een rol: water en bodem sturend, klimaatadaptatie, biodiversiteit in en om de stad, lokaal voedsel, gezondheid, Groen Groeit Mee, energietransitie etc. In de maatregelpakketten die we recent bij het Rijk hebben ingediend voor de 1^e tranche rijksmiddelen komt dit onderwerp terug bij maatregelpakket 1 (groenblauwe linten en scheggen en boerensloten). Met de rijksmiddelen die we naar verwachting hiervoor beschikbaar krijgen, kunnen we hiermee aan de slag. We zullen de tekst van het UPLG in de volgende versie hierop actualiseren. In het traject tot wijziging van de Omgevingsvisie onderzoeken en bespreken we hoe we de overgangszones stad-land kunnen versterken, ermee rekening houdend dat gemeenten hierin een belangrijke rol hebben.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Veenweiden Groene Hart en Eemland (5.2)

145. Gemeenschappelijk toekomstbeeld

Er bestaat een gemeenschappelijke behoefte aan een toekomstbestendig landelijk gebied, waar duurzaam agrarisch natuurbeheer aanwezig is met verdienmodellen die meer zijn dan een onkostenvergoeding en voor de lange termijn.

Antwoord:

Blijvende ruimte voor een duurzame en rendabele landbouw is als 4^e doel opgenomen van het UPLG. We richten ons op een landbouw met toekomstperspectief. Dat betekent dus een verdienmodel dat verder gaat dan alleen onkostenvergoedingen. Wij zijn ons ervan bewust dat deze verdienmodellen nog ontbreken. Waar nodig proberen we hier zelf stappen in te nemen bijvoorbeeld via het Utrechts Monitor landelijk gebied (UMDL). Lees ook het antwoord bij reactienummer 8. Dit zijn echter niet meer dan stimuleringsmaatregelen en zeker geen nieuwe verdienmodellen. Generiek beleid van het Rijk is voor verdienmodellen essentieel. In onze contacten met het Rijk is dit een belangrijk onderwerp van gesprek. Ook voor de banken en marktsector geldt dat dit nog een vraagstuk is waaraan moet worden gewerkt.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

146. Onvoldoende basis in de ontwikkelrichting voor het Eemland

Er wordt aandacht gevraagd voor de ontwikkelrichting het Eemland. De tekst in de concept-UPLG lijkt vooral gericht op het Groene Hart. Daarom de vraag of er voldoende basis is gelegd voor het Eemland.

Antwoord:

In een volgende versie van het UPLG brengen we Eemland beter onder de aandacht en behandelen we dit samen met het Groene Hart onder de ontwikkelrichting. In de maatregelpakketten is Eemland en het veenweide gedeelte meegenomen met Utrecht-West en het Groene Hart.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

147. Er is inzet nodig in het veenweidegebied op korte en lange termijn

In het veenweidegebied wordt gevraagd om inzet op zowel korte als lange termijn. Een langetermijnperspectief is ook van belang vanuit de gebiedsprocessen en de ruimtelijke verkenning bergen en conserveren van water.

Antwoord:

Samen met de waterschappen brengen we komende jaren de ruimtevraag vanuit de watervraagstukken nader in beeld. Hierbij gaat het onder andere om piekberging en waterconservering, dit laatste om perioden van droogte beter op te kunnen vangen. Ook de watervraag die samenhangt met het verhogen van de grondwaterstanden werken we verder uit. Dit doen we in nauw overleg met de Deltacommissie en samen met de Unie van Waterschappen en in IPO-verband. Het is immers een bovenregionaal vraagstuk. We hebben bij dit alles de lange termijn goed in zicht en weten het belang daarvan voor de maatregelen die nodig zijn op de korte termijn.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

148. De structurerende principes 'water en bodem sturend' vragen verdere uitwerking in de veenweiden

De principes van water en bodem sturend worden als belangrijk vertrekpunt beschouwd voor het veenweidegebied. Een aantal aandachtspunten hierbij zijn: verschil in type veengebied (meer of minder klei-op-veen) vraagt maatwerk in gebiedsprocessen en het principe van zelfvoorzienend watersysteem is een dilemma (o.a. voor Vijfheerenlanden niet realistisch). Daarnaast bestaat er onduidelijkheid over de termijn waarin het grondwaterpeil in het veenweidegebied moet worden verhoogd.

Antwoord:

We onderschrijven dat de uitwerking van aantal structurerende principes vraagt om maatwerk in de deelgebieden zelf. Bij de veenweidemaatregelen, zullen we het onderscheid tussen maatregelen op pure veengronden en maatregelen op klei-op-veen gebieden meer benadrukken.

Het ingebrachte punt over 'zelfvoorzienend watersysteem' nemen we mee in de volgende versie van het UPLG. We doen dit door in bijlage 3 'Analyses en verkenningen klimaatbestendigheid provincie (1.2 pagina 10)' een stuk tekst op te nemen over de ruimtelijke verkenning die is uitgevoerd in het gebied Centraal Holland (nieuwe Deltaregio) over water.

De afspraken over het verhogen van het grondwaterpeil veenweidegebied zijn nader uitgewerkt in de Regionale Veenweiden Strategie (RVS) Utrechtse veenweiden (2022). Overigens is het verhogen van het grondwaterpeil (via bijvoorbeeld waterinfiltratiesystemen) geheel op vrijwillige basis.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

149. Het concept-UPLG en nieuwe peilbesluiten van de waterschappen in de veenweiden

Er wordt aandacht gevraagd voor het nieuw peilbesluit Vijfheerenlanden dat in voorbereiding is en waar het peil niet bodemdaling volgt maar functies. Dit was ook de lijn bij het peilbesluit voor Alblasserwaard. Daarnaast wordt gevraagd om samenwerking om tot een nieuw peilbesluit voor Eemland te komen, rekening houdend met de structurerende keuze vanuit water en bodem sturend en de gevolgen voor andere bovenregionale gebieden.

Antwoord:

Dit onderwerp hoort thuis bij de gebiedsgerichte aanpak op het niveau van de negen deelgebieden. Het opstellen van een peilbesluit is overigens de verantwoordelijkheid van een waterschap.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

150. Behoud van het historische en typische Nederlandse veenweidelandschap mist in de ontwikkelrichting

Bij de ontwikkelrichting voor de veenweiden wordt een rendabele melkveehouderij gemist, die nodig is om het historische en typisch Nederlandse landschap te behouden.

Antwoord:

We hebben het behoud van cultuurhistorisch landschap meegenomen als onderdeel van de ontwikkelrichting veenweide Groene Hart en Eemland. Ook nemen we in de volgende versie van het UPLG een structurerend principe op met betrekking tot cultuurhistorie. We zien de melkveehouderij als belangrijke drager en beheerder van het landschap, wat niet betekent dat ook deze sector geen stappen meer te zetten heeft in de richting van de UPLG-doelen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

151. Weidevogelbeheer okay, natte natuur 'nee'

Er worden zorgen geuit over de uitbreiding natte natuur ten koste van landbouwgrond,

Antwoord:

We begrijpen de zorg en streven waar mogelijk naar combinaties van functies. Dit zal echter niet overal mogelijk zijn, uitgaande van de opgaven en doelen die er zijn voor het landelijk gebied. Hoe hiermee om te gaan in het UPLG is nog een uitzoekpunt en stemmen we in belangrijke mate af met het traject van de nog aan te passen provinciale Omgevingsvisie.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

152. De inrichting van weidevogelgebieden uit het Aanvalsplan Grutto mist in de ontwikkelrichting

Er wordt aandacht aangevraagd voor de inrichting van weidevogelgebieden in het veenweidegebied. Tot nu toe staat de inrichting van weidevogelgebieden zoals bedoeld in Aanvalsplan Grutto alleen in de financiële paragraaf.

Antwoord:

We hebben vanuit de VHR een opgave van 8.100 hectare open (weidevogel)grasland in veenweidegebied. Dit staat ook zo opgenomen in het concept-UPLG. Het Aanvalsplan Grutto is een manier om deze opgave vorm te geven en uit te voeren. Dit betekent dat het inderdaad dat het Aanvalsplan Grutto als uitvoeringsmaatregel staat opgenomen in de begroting. We zullen dat in de teksten ook nog toevoegen.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

153. Zoeklocaties voor grootschalige wind- en zonne-energie passen niet in weidevogelgebied Eemland

Er wordt gesteld dat de zoeklocaties voor grootschalige wind- en zonne-energie niet passen in het open landschap van veenweidegebied Eemland. Er wordt gevraagd om inzet op opwek van zon op dak bij boeren en in het stedelijk gebied.

Antwoord:

Hier is rekening mee gehouden. Dit staat beschreven in de planMER voor windenergie in de provincie Utrecht. Deze is openbaar beschikbaar en te vinden via de volgende link: [PlanMER windenergie | provincie Utrecht \(provincie-utrecht.nl\)](#) In de online Plan MER op deze pagina kan vervolgens onder het kopje Ecologie gevonden worden hoe rekening gehouden wordt met de weidevogelgebieden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

154. Eenduidigheid nodig in terminologie en betekenis ecologische sloten, levendige boerensloten, etc.

Er wordt gevraagd om eenduidigheid van terminologie van ecologische boerensloten. In het concept-UPLG wordt zowel gesproken over ecologische boerensloten, ecologische sloten en levendige boerensloten.

Volgende versie:

In de volgende versie van het UPLG zullen we een eenduidige terminologie hanteren.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Utrechtse Heuvelrug en flanken (5.3)

155. Samenwerken met focus gebied Langbroekerwetering

Er wordt gevraagd om samen op te trekken met partijen op de Utrechtse Heuvelrug en flanken, met focus op Langbroekerwetering.

Antwoord:

We ondersteunen het ingebrachte punt. Dit krijgt vorm binnen de gebiedsprocessen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

156. Kijk goed naar bodembeheer op de zandgronden

Er wordt aangeraden om als provincie goed te kijken naar het bodembeheer op zandgronden en de ambitie om het watervasthoudend vermogen te vergroten. Verschraling en opbouw van een vitale bodem met veel organische stofgehalte kunnen tegenstrijdig zijn. Schrale zandgrond heeft vaak een lager watervasthoudend vermogen maar kan ook van belang zijn voor zeldzame soorten

Antwoord:

Opbouw van het organische stofgehalte in de bodem is met name van belang voor gronden met landbouwkundig gebruik, zo is het ook bedoeld.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

157. Bescherming en inzicht unieke voorraad grondwater Utrechtse Heuvelrug

Er wordt aandacht gevraagd voor het unieke van de grote voorraad grondwater onder de Utrechtse Heuvelrug. Dit vraagt bescherming en inzicht in de watervragers.

Antwoord:

We ondersteunen het ingebrachte punt. Dit is daarom een belangrijk motivatie geweest aan de basis van de Blauwe Agenda, de belangrijkste basis voor het uitvoeringsprogramma in dit gebied.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

158. Bij de aanpak van de Utrechtse Heuvelrug óók recreatiedruk meenemen

Er wordt gevraagd om de recreatiedruk op de natuur van de Utrechtse Heuvelrug mee te nemen bij de aanpak van de Utrechtse Heuvelrug. Recreatiedruk heeft voor de natuur schrikbarende negatieve gevolgen.

Antwoord:

In de volgende versie van het UPLG zullen we onder hoofdstuk 5 bij de ontwikkelrichting Utrechtse Heuvelrug en Flanken meer aandacht geven aan recreatiedruk en het effect hiervan op de natuur. Onder structurend principe 25 (koppeling met recreatie) wordt hier al kort op ingegaan.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

159. Proefprojecten Utrechtse Heuvelrug

Er wordt gevraagd om proefprojecten mee te nemen in de ontwikkelrichting van het landschapstype Utrechtse Heuvelrug. Als suggestie wordt het projectvoorstel 'Stichting Milieuzorg Zeist inzake UPLG Utrechtse Heuvelrug' benoemd, evenals het projectvoorstel 'Natuurlijk Zeist-West/de Werkgroep Faunapassages Zeist Zuidwest inzake UPLG Kromme Rijngebied ten zuidwesten van Zeist'.

Antwoord:

Het programma Groen Groeit Mee is één van de programma's die invulling geeft aan het UPLG, o.a. via de samenwerking Kromme Rijn Linielandschap. Daarbinnen kunnen de ideeën voor de Kromme Rijnkorridor worden ingebracht. Beide projectvoorstellen en vooral de achterliggende kennis van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en de Werkgroep Natuurlijk Zeist-West kunnen ingebracht worden bij het gebiedsproces Utrechtse Heuvelrug.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

160. Het breder oppakken van de gebiedsaanpak van de flanken van de Heuvelrug (activiteit nr. 2)

Er wordt gevraagd om de Noordwestelijke flank toe te voegen aan de gebiedsaanpak. Daarnaast wordt benoemd dat de gebiedsaanpak zuidelijke flanken Heuvelrug een voorbeeld is van een bredere

aanpak dan binnen de huidige gebiedsindeling. Het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH) wordt aangedragen als geschikte partij om hierin een trekkende rol te vervullen.

Antwoord:

Gezien het belang van de flanken van de Utrechtse Heuvelrug voor water en bodem sturend, voegen we de zuidwestflank bij de Utrechtse Heuvelrug. Dit betreft het Langbroekerweteringsgebied. We wijken hiermee af van de landschapsindeling uit de Omgevingsvisie. In de volgende versie van het UPLG geven we aan hoe de nieuwe landschapsindeling eruitziet. Het toevoegen van de noordwestflank aan de Heuvelrug zou leiden tot een te groot gebied. Lees ook het antwoord bij reactienummer 49.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

161. Twijfels over geschiktheid van de flanken Heuvelrug voor nieuw bos

Er wordt gevraagd waarom de flanken van de Heuvelrug als geschikte locatie voor het aanplanten van bos wordt beschouwd. Nieuwe bossen kunnen de biotopen en het cultuurhistorische landschap met zijn optrekkende verkaveling aanzienlijk wijzigen. Het is beter om de bestaande bossen op de Heuvelrug te behouden (Soesterberg, Austerlitz enz.). Er wordt gevraagd om beperkingen en voorwaarden.

Antwoord:

Voor bosuitbreiding focussen we ons op de flanken van de Heuvelrug vanwege de aansluiting op de bestaande boskern van de Utrechtse Heuvelrug. Landschappelijk gezien en ecologisch gezien past bosuitbreiding goed op de flanken van de Heuvelrug. Bij eventuele uitbreiding van bos op de flanken houden we rekening met het cultuurhistorische landschap (bijvoorbeeld het coulissenlandschap van de Langbroekerwetering) en andere beperkingen en voorwaarden. Nieuw bos zal dus met name de bestaande structuren van het landschap versterken, waarbij het landschap nog steeds herkenbaar en leesbaar blijft: behoud door ontwikkeling. Zie daarvoor ook de Kwaliteitsgids Utrecht – katern Utrechtse Heuvelrug (Landschap | provincie Utrecht (provincie-utrecht.nl)). Daarnaast richten we ons ook op het behoud en verbetering van het bestaande bos via bescherming van bos en revitalisering van bestaande bossen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

162. Vragen en aanvullingen bij ‘Ruimtelijk combineren drinkwaterwinningen met andere functies’ (activiteit nr. 4)

In het rijtje met activiteiten van de Utrechtse Heuvelrug wordt als vierde punt benoemd ‘Ruimtelijk combineren drinkwaterwinningen met andere functies’. Er wordt aangegeven dat in verband met verdroging het beter op zijn plaats is om de grondwaterwinning ter discussie te stellen.

Waterleidingbedrijven zouden eventueel dieper kunnen boren of meer oppervlaktewater kunnen gaan gebruiken. Ook wordt gezegd dat deze vierde activiteit van toepassing is op de hele provincie Utrecht en niet alleen op de Utrechtse Heuvelrug.

Antwoord:

Met het oog op de verandering van het klimaat, de toenemende vraag naar drinkwater, de werking van het hele bodem- en watersysteem en de relatie van veel ruimtelijke functies met het grondwater maakt dat we samen met de drinkwaterbedrijven werken aan duurzaam ingepaste drinkwaterwinningen en bewustwording in watergebruik. Dit geldt voor de drinkwatervoorziening in

de gehele provincie, maar op en rond de Utrechtse Heuvelrug bevinden zich de meeste winningen. De algemene tekst hierover onder structurerend principe 5 'Verankeren drinkwateropgaven met andere opgaven in het landelijk gebied' wordt hierop verduidelijkt. Lees ook het antwoord bij reactienummer 73; hier wordt o.a. het grondwateronttrekkingenplafond benoemd waar de provincie aan werkt. Volledig gebruik maken van oppervlakte-waterwinningen voor de drinkwatervoorziening zal niet mogelijk zijn, ook gezien de afname van rivierwateraanvoer in de zomer door de verandering van het klimaat.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Gelderse Vallei (5.4)

163. De samenwerking in de Gelderse Vallei vraagt verdere uitwerking en ondersteuning

De erkenning van de Utrechtse Vallei als aparte entiteit in de provincie Utrecht wordt gewaardeerd. Er wordt echter wel om een verdere uitwerking en ondersteuning gevraagd. Het Utrechtse deel van de Gelderse Vallei is immers niet homogeen, zoals bijvoorbeeld Binnenveld. Er wordt aandacht gevraagd voor het volgende:

- Het gebied is landschappelijk, economisch en sociaal niet los te zien van het Gelderse deel.
- Het gebied heeft een complexiteit aan opgaven (transitie landbouw, aanpak piekbelasters, verstedelijkingsopgaven Novex-gebieden Amersfoort en KAN-GV). Het gebied is op zoek naar een nieuwe eigen positie waarop het UPLG nog geen antwoorden geeft.
- Ruimte in het UPLG voor andere, gebiedseigen methoden en oplossingen ten opzichte van de gebieden in het westelijk deel van de provincie (waar al gebiedsprocessen lopen).
- Verzoek om ruimte te bieden om aan te sluiten bij oplossingen en denkrichtingen aan Gelderse kant van de Gelderse Vallei en duidelijkheid te bieden in hoeverre maatregelen op het Gelderse deel van het Binnenveld uitgevoerd gaan worden.

Antwoord:

De Utrechtse landschappen zijn de basis van het UPLG, waaronder het landschap van de Gelderse Vallei. Op kaart 1 van het concept-UPLG (pagina 20) hebben we geprobeerd aan te geven dat deze landschappen onderdeel zijn van een groter geheel. De Gelderse Vallei houdt landschappelijk, economisch en sociaal inderdaad niet op de provinciegrenzen. In de gebiedsprocessen in de Gelderse Vallei, waaronder het Binnenveld, is daarom de insteek nauw samen te werken met de overheden en gebiedspartijen in het Gelderse deel en zoveel mogelijk aan te sluiten bij de gebiedseigen kenmerken van en oplossingen in de Gelderse Vallei. We pakken dit op in de gebiedsgerichte aanpak op het niveau van deelgebied Utrechtse vallei (= één van de negen deelgebieden).

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

164. Regio Foodvalley ligt óók in de landschappen Utrechtse Heuvelrug en Kromme Rijnstreek

Er wordt aandacht gevraagd voor de begrenzing van Foodvalley. Deze regio ligt ook in de landschappen Utrechtse Heuvelrug en Kromme Rijnstreek.

Antwoord:

Het klopt dat de Regio Foodvalley voor een deel ook in de landschappen Utrechtse Heuvelrug en Kromme Rijnstreek ligt. Echter gaat dit bij de Kromme Rijnstreek om maar een heel klein deel. Om

deze reden passen we de volgende versie van het UPLG alleen aan voor Utrechtse Heuvelrug en flanken.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

165. Kansen voor ecologische noord-zuid verbindingen in de Gelderse Vallei

Er worden kansen gezien voor robuuste ecologische Noord-Zuid verbindingen in de Gelderse Vallei.

Antwoord:

In de hoofdstukken 3, 4 en 5 van het concept-UPLG is volgens ons voldoende aandacht voor ecologische en groenblauwe verbindingen in de Gelderse Vallei. In hoofdstuk 3.2 staat bij de landschappelijke hoofdstructuren de ontwikkeling van een groenblauwe en recreatieve hoofdstructuur langs het Valleikanaal. De natuurdoelanalyse van Natura 2000-gebied het Binnenveld vraagt aandacht voor een verbetering van de verbinding van de huidige natuurgebieden; dit zal verder uitgewerkt worden in een concreet plan met de betrokken gebiedspartijen en grondeigenaren (zie structurerend principe 6 uit hoofdstuk 4). Tot slot wordt bij de ontwikkelrichting Gelderse Vallei 2050 (hoofdstuk 5) een eerste beeld voor de toekomst geschetst met onder andere 'een stevige groene dooradering en verbonden natuur'.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

166. Gebiedsgerichte aanpak Nederrijn tot Woudenbergse Grift

Er wordt gevraagd om een klimaatbuffer te realiseren aan de voet van de Utrechtse Heuvelrug. Als voorbeeld rond de Woudenbergse Grift en Maarne en Maarbergse Meent. Dit draagt bij aan verschillende doelen uit het UPLG. Ook wordt gevraagd om de 'Blauwe ader' mee te nemen in de uitwerking van het UPLG. 'Blauwe ader' is een voorstel dat door particuliere grondeigenaren gezamenlijk is aangedragen voor een gebiedsgerichte aanpak van de waterproblematiek tussen de Nederrijn en de Woudenbergse Grift.

Antwoord:

We danken allen voor de aangedragen ideeën en het meedenken met het UPLG. We gaan hierover graag verder in gesprek bij het gebiedsproces van het betreffende deelgebied.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

167. Meer invulling van de 'stevige groene dooradering' in de Gelderse Vallei

Er wordt gevraagd om de tekst over groene dooradering in paragraaf 5.4. van het concept-UPLG steviger neer te zetten. In het gebiedsproces Binnenveld is al een aantal wensbeelden benoemd zoals een connectie met de Binnenveldse Hooilanden in Gelderland, de Groene Grens bij Veenendaal en aansluiting zoeken bij de Blauwe Kamer.

Antwoord:

We benadrukken in de volgende versie van het UPLG de kansen voor de robuuste ecologische

verbinding het Groene Vallei Lint, en als onderdeel hiervan ook de GBDA. Lees ook het antwoord bij reactienummer 168.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

168. De Gelderse Vallei is óók een geschikte locatie voor bos

Er wordt gevraagd om ook naar de Gelderse Vallei te kijken als geschikte locatie voor bos. Hier liggen kansen voor een robuuste ecologische verbinding tussen Utrechtse Heuvelrug en Veluwe (het 'Valleilint').

Antwoord:

Wij zien de Gelderse Vallei als een belangrijke locatie waar kansrijke en geschikte locaties liggen voor de realisatie van meer bos. De kaart 'zoekgebied nieuw bos' (status = uitnodigingskader voor subsidieverstrekking SKNL op basis van vrijwilligheid) ondersteunt dit: juist op de flanken van de Utrechtse Heuvelrug én langs de landgoederenzone richting de Veluwe. Nieuw bos in de Gelderse Vallei draagt bij aan de realisatie van het NNN en de robuuste ecologische verbindingzones tussen Heuvelrug en Veluwe. Het gaat vooral ook om de realisatie van rivierbegeleidend bos wat een bijdrage levert aan meerdere doelen in dit gebied: beekherstel, realisatie van het NNN, de VHR, de hydrologische herstelaanpak en natuurherstel Natura2000 gebied.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

169. Combineren van opgaven in de Gelderse Vallei

Er wordt aandacht gevraagd voor de Gelderse Vallei als landschap waar landbouw, natuur en wonen goed samengaan. Het combineren van deze opgaven wordt gestimuleerd. Ook landbouw kan hierin bijdragen aan biodiversiteit, water- en klimaatopgaven.

Antwoord:

We onderschrijven het combineren van opgaven in de Gelderse Vallei. Via de gebiedsprocessen moet blijken wat hierin de mogelijkheden zijn.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

170. Enthousiasme voor duurzame landbouw via innovatie en verbreding in de Gelderse Vallei

Er wordt enthousiasme uitgesproken over duurzame landbouw met innovatie en verbreding. Dit is ook een van de uitgangspunten van het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG).

Antwoord:

We danken voor het enthousiasme.

171. Afstemming nodig over het grondwateronttrekkingsplafond met bedrijven in Regio Foodvalley (activiteit nr. 3)

Er wordt verzocht om het grondwateronttrekkingsplafond af te stemmen met bedrijven, in verband

met de haalbaarheid. Dit vanuit het toekomstperspectief van de bedrijven in de regio FoodValley en de stapeling van maatregelen.

Antwoord:

We danken voor het ingebrachte punt. We nemen het mee als aandachtspunt in de gebiedsprocessen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

172. Het verzoek om in overleg te gaan over de subsidies voor pilots en beleidsruimte voor functieverandering (activiteit nr. 4)

In de concept-UPLG staat: “Voor de Gelderse Vallei betekent dit onder andere het opzetten van pilots duurzame innovatie landbouw in samenwerking met Regio Foodvalley en het onderzoeken naar de mogelijkheden van functieverandering.” Dit wordt positief ontvangen. Er wordt wél verzocht om in overleg te gaan over de benodigde subsidies voor pilots en de beleidsruimte voor functieverandering.

Antwoord:

We ondersteunde het ingebrachte punt. De genoemde activiteiten bij de Gelderse Vallei (zie pagina 70 van het concept-UPLG) zijn een eerste voorstel. In de gebiedsprocessen en gebiedsagenda's zal hier verder vorm en inhoud aangegeven worden.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

173. Landgoederen benoemd onder ‘versterking biodiversiteit’ (activiteit nr. 5)

Er wordt gevraagd wat er wordt bedoeld met de landgoederen onder activiteit nummer 5 ‘versterking biodiversiteit’. Gaat dit zowel om de private als historische eenheid? Biodiversiteit zou moeten gaan om het geheel van Terrein Beherende Organisaties (TBO) en landgoederen, dus niet alleen landgoed.

Antwoord:

De genoemde activiteiten bij de Gelderse Vallei (zie pagina 70) zijn een eerste voorstel. In de gebiedsprocessen en gebiedsagenda's zal hier verder vorm en inhoud aangegeven worden. Voor landgoederen kan dit zowel gaan om privaat als historische eenheden en/of het geheel van TBO.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

[Kromme Rijnstreek \(5.5\)](#)

174. Onduidelijkheid over ontwikkelrichting Kromme Rijnstreek

Er wordt om duidelijkheid gevraagd bij de ontwikkelrichting Kromme Rijnstreek: een deel van het Kromme Rijnstreek wordt buiten beschouwing gelaten. Er wordt gevraagd de aanduiding Kromme Rijnstreek te vervangen met het Kromme Rijnlandschap en het deelgebied ‘Omgeving Fort Vechten’ uit de kwaliteitstijds toe te voegen, plus Zeist, de Bilt en Utrecht Zuid en –Oost, dat ook behoort tot het landschapstype Kromme Rijnstreek. Ook wordt duidelijkheid gevraagd om de Langbroekweteringsgebied en wordt gevraagd de Utrechtse Heuvelrug niet op te splitsen in de twee deelgebieden. De flanken vallen nu in twee deelgebieden.

Antwoord:

Uit kaart 4 blijkt al dat het deelgebied 'Omgeving Fort Vechten' plus Zeist, de Bilt en Utrecht Zuid en – Oost onder het landschap de Kromme Rijnstreek valt. Daarnaast wijken we in de volgende versie van het UPLG af van de indeling in de Omgevingsvisie en het concept-UPLG en voegen we een deel van het Kromme Rijngebied, namelijk het Langbroekerweteringgebied, bij de Utrechtse Heuvelrug en flanken. Om naamsverwarring te voorkomen passen we de naam van het overige deel van het Kromme Rijngebied aan naar landschap Kromme Rijn.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

175. Proefproject Kromme Rijn

De Kromme Rijn wordt als een ideaal proefproject gezien om de volgende redenen: het gebied krijgt prioriteit, de aanpak van de flanken voor het NNN, groenblauwe dooradering en ecologische verbindingen Heuvelrug, rivierengebied en moerasgebied. De landschapsvisie voor dit gebied biedt een goede basis om in gesprek te gaan.

Antwoord:

Binnen het programma Groen Groeit Mee wordt invulling gegeven aan het UPLG, met als voorbeeldgebied Kromme Rijn Linielandschap. Daarbinnen kunnen de ideeën voor de Kromme Rijn worden ingebracht.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Landschappelijke structuren (5.6)

176. De grote natuurverbinding tussen Utrechtse Heuvelrug en Veluwe mist

Er wordt aandacht gevraagd voor de robuuste ecologische verbinding met de Veluwe. Deze ontbreekt voor de Utrechtse Heuvelrug, hoewel dit wel in hoofdstuk 3 op de Structurenkaart staat.

Antwoord:

In het concept-UPLG wordt de robuuste ecologische verbinding met de Veluwe niet nadrukkelijk genoemd. In de volgende versie van het UPLG nemen we dit nadrukkelijker op door de robuuste ecologische verbinding het Groene Vallei Lint een betere plek te geven. Indirect komt dit wel aan bod in het UPLG via de realisatie van nieuw bos. Zo draagt nieuw bos in de Gelderse Vallei bij aan de realisatie van het NNN en aan de robuuste ecologische verbindingzones tussen Heuvelrug en Veluwe.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

177. De (inmiddels geschrapte) kleinere ecologische verbindingzones toevoegen aan de grote natuurverbindingen

Er wordt gevraagd om kleinere ecologische verbindingzones ook te betrekken bij de ontwikkelrichting voor de landschappelijke hoofdstructuren.

Antwoord:

De GBDA functioneert als kleine ecologische verbindingzones. Daarbij streven we bij het realiseren hiervan naar een zo goed mogelijke ecologische inbedding. We zoeken uit of het UPLG hier nog - naast de GBDA - verdere invulling aan moet geven, om voldoende recht te doen aan de kleinere ecologische verbindingzones.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

3.6. Reacties op hoofdstuk 6: Instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak

De reacties over de instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak richten zich op hoofdlijnen op de regievoering op het instrumentarium, op adviezen vanuit de praktijk en op de inzet van specifiek instrumentarium.

Algemeen

178. Spanning tussen doelen en keuze voor vrijwilligheid

Er wordt gevraagd om als overheid en provincie het beleid af te stemmen op eisen uit de eigen en Europese wetgeving. Vrijwilligheid en draagvlak zijn hierbinnen niet altijd haalbaar. Dit brengt een spanning mee zoals in hoofdstuk 6 staat opgenomen tussen het behalen van de doelen en de keuze voor vrijwilligheid.

Antwoord:

We erkennen het ingebrachte punt en daarom staat het ook zo verwoord in hoofdstuk 6 van het concept-UPLG. De tekst in het coalitieakkoord van de provincie Utrecht geeft een voorbeeld van hoe we omgaan met dit spanningsveld:

“De keuze tot beëindiging of verplaatsing van een boerenbedrijf is aan de agrariër zelf. Het uitgangspunt is en blijft vrijwilligheid. Halverwege de coalitieperiode bekijken we hoe de situatie er in de gebiedsprocessen voor staat. Tot dat moment zetten we geen gedwongen onteigening in. We streven ernaar dat de boer de beste regeling krijgt.”

Ook voor andere punten dan de landbouw, zal in eerste instantie de nadruk liggen op vrijwilligheid en binnen gebiedsprocessen worden bekeken wat waar kan en mogelijk is.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Regie

179. Regievoering op instrumentarium (samen met andere overheden)

Ten eerste wordt er waardering uitgesproken voor de instrumentenkoffer en het loket waaraan wordt gewerkt. Dit is randvoorwaardelijk voor het behalen van de doelen rondom groenblauwe dooradering en VHR-veenweide problematiek. Tegelijkertijd wordt er verzocht om samen met andere overheden nog meer regie te pakken op het op het juridische, ruimtelijke en financiële instrumentarium. Ook wordt communicatie benoemd en helderheid gevraagd over het instrumentarium: stoppers-innovatie-verplaatsers, flankerend beleid, grond- en stikstofbank. Tot slot wordt aandacht gevraagd voor de combinatie van regelingen voor natuurinclusief boeren.

Antwoord:

In de volgende versie van het UPLG wordt hoofdstuk 6 over het instrumentarium geactualiseerd. Op onderdelen zijn we immers alweer verder gekomen, onder andere wat betreft de ondersteuning van de individuele agrarische ondernemer (één loketfunctie digitaal, onafhankelijke advisering en coaching op bedrijfsniveau). We zullen in dit hoofdstuk uitgebreider ingaan op het instrumentarium dat vanuit de provincie op dat moment in ontwikkeling is. We kijken hierbij zoveel mogelijk naar hoe het instrumentarium vanuit het Rijk en provincie elkaar aanvult en versterkt. Als onderdeel hiervan wordt momenteel in IPO-verband en met het Rijk gekeken naar een gezamenlijke aanpak om de instrumentenkoffer in te zetten voor gebiedsprocessen. Hierbij is ook oog voor mogelijke combinaties van regelingen.

Voor de één loketfunctie werken we aan 'vraagbaak landbouw' waarin informatie digitaal beschikbaar komt over het instrumentarium. We volgen hierbij de ontwikkeling van instrumenten die het Rijk ontwikkelt ten behoeve van innovatie, voor omschakelen, verplaatsen of stoppen. Ook in de nieuwe VAB-aanpak 2024-2026 van de provincie Utrecht worden instrumenten opgenomen die een rol spelen bij de erftransities.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

180. Regie van en prioritering bij grondbeleid (strategie en instrumentarium)

Er wordt gevraagd om helderheid over de invulling van de grondbank en het grondbeleid en een gezamenlijke regievoering op vrijkomende gronden. Grondruil zou niet altijd via de provincie hoeven te gaan. Een suggestie is om te werken met tenminste twee grondcommissies – Oost en West. Een andere optie is een grondcommissie per deelgebied. In de commissie zitten vertegenwoordigers van de landbouw, natuur en overheden, en een onafhankelijke voorzitter.

Antwoord:

In de volgende versie van het UPLG worden ontwikkelingen zoals het provinciale grondstrategieplan, actief grondbeleid en de provinciale stikstofdepositiebank, nader uitgewerkt en geactualiseerd.

Een grondbank en (provinciaal) grondbeleid is slechts een deel van de puzzel. Andere overheden en (particuliere) grondbezitters hebben ook een rol. In de gebieden zal met de gebiedspartners (andere overheden en (particuliere) grondeigenaren) gesproken moeten worden op welke wijze de opgaven in het gebied kunnen worden gehaald. Hiervoor wordt in brede zin gekeken naar de samenhang van functies, maatschappelijke doelen en opgaven.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

181. Regie op uitgifte van 'stikstofruimte' door de provincie

Er wordt gevraagd om vergunningsverlening voor projecten met stikstofdepositie via het stikstofregistratiesysteem te organiseren. Hierdoor heeft de provincie de regie op de uitgifte van 'stikstofruimte'.

Antwoord:

We begrijpen de behoefte die er is op een stevige regie op uitgifte van 'stikstofruimte'. Dit is echter complex; private partijen zijn namelijk vrij om hun bezit (gronden of vergunningsruimte) te verkopen, dit kan ook zonder tussenkomst van de provincie. We hebben als provincie wel instrumenten die benut kunnen worden (zoals de provinciale grondbank of stikstofdepositiebank), maar we kunnen het gebruik hiervan niet verplichten. Ook is er een compartiment in het stikstofregistratiesysteem ingesteld dat kan worden gebruikt voor het extern salderen, om daarmee projecten mogelijk te maken.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

182. Een regionale doorwerking van het instrumentarium is nodig voor de gebiedsgerichte aanpak

Er wordt gevraagd om een regionale doorwerking van het instrumentarium, bijvoorbeeld door de stikstofbank gebiedsgericht in te richten. Ook wordt gevraagd de vrij te komen stikstofruimte te benutten voor de PAS-melders en interimers.

Antwoord:

Zowel de opgaven en benodigde maatregelen uit het UPLG, als de benutting van de instrumentenkoffer kan per gebied verschillen.

Het instrument Utrechtse Depositiebank is zo ontwikkeld dat het reeds gebiedsgericht ingezet kan worden, bijvoorbeeld voor agrariërs onderling ten behoeve van het gebiedsproces. Op dit punt verduidelijken we de volgende versie van het UPLG. Het beantwoorden van de vraag om stikstofruimte te benutten voor PAS-melders en interimers, vergt nader juridisch onderzoek.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

183. Te weinig aandacht voor handhaving van regelingen

Er wordt aandacht gevraagd voor de inzet nodig op handhaving van de landbouw.

Antwoord:

Het belang van toezicht en handhaving wordt onderschreven. Handhaving en toezicht op bestaande regelgeving versterken staat echter los van het UPLG waarin de opgaven staan omschreven. Voor de landbouw is het als volgt georganiseerd: bij de meeste agrarische bedrijven is het toezicht gericht op milieu en is de gemeente het bevoegd gezag. Voor toezicht op natuur is de taak door ons belegd bij de RUD-Utrecht. De afspraak is gemaakt dat over het toezicht op lopende (LBV en LBV+) en komende regelingen afstemming plaatsvindt met alle betrokken instanties.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Adviezen vanuit de praktijk

184. Aandachtspunten voor de uitvoering van het UPLG vanuit de praktijk

Er worden een aantal aandachtspunten meegegeven voor de uitvoering van het UPLG:

- Voldoende ruimte en continuïteit in regelgeving
- Maak de ruimte-voor-ruimte-regeling niet te ingewikkeld
- Te veel (soms tegenstrijdige) regels blokkeren de voortgang van de doelen van het UPLG
- PAS-melders zijn een blokkade om in beweging te komen om doelen te bereiken
- Continuïteit van eigendom en beheer van particuliere grondeigenaren
- Het voorkomen van lange en dure procedures met overheden
- Het voorkomen van het veranderen van spelregels gedurende het proces
- Het mogelijk maken van creatieve en duurzame oplossingen
- De inzet van instrumenten voor een toereikende compensatie en vergoeding door de Provincie Utrecht

Antwoord:

We herkennen de aandachtspunten en nemen deze mee richting de uitvoering.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

De inzet van specifiek instrumentarium

185. Ruimte voor innovaties

Er wordt gevraagd voor ruimte voor innovaties in het stedelijk en landelijk gebied. Als voorbeeld aandacht voor de mogelijkheden van monovergisting ten behoeve de methaanopgave en energieopgave. Het is belangrijk dat de agrarische sector de mogelijkheid krijgt de methaanopgave te realiseren via nieuwe staltypen en innovaties.

Antwoord:

Innovaties om onder andere de methaanopgave te realiseren zijn wat ons betreft mogelijk binnen de huidige richting van het UPLG. We verwijzen hiervoor naar hoofdstuk 4.3.4. structurerend principe 21; "Reductie methaanemissie veehouderij".

Voor wat betreft de productie van duurzame energie: het Rijk heeft eind 2022 haar Kamerbrief 'Programma Groen Gas' naar buiten gebracht. De komende tijd wordt geïnventariseerd waar de productie van Groen Gas ruimtelijk inpasbaar is. Hiervoor verwijzen we naar hoofdstuk 4.3.3. structurerend principe 17; "Stimuleren ontwikkelen nieuwe verdienmodellen".

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

186. Zorgen over PAS-melders, interimers en boeren in overgangsgebieden

Er wordt gevraagd om duidelijkheid voor de PAS-melders, interimers en de boeren in de overgangsgebieden. Legalisatie van de PAS-melders en interimers moet de hoogste prioriteit krijgen. Een suggestie is om en pilot te draaien om te kijken hoe PAS-melders gelegaliseerd kunnen worden.

Antwoord:

De situatie met betrekking tot de PAS-melders hebben wij goed in beeld. We vinden het van belang om PAS-melders zo spoedig mogelijk te legaliseren. Daarom geven wij prioriteit aan PAS-melders en interimers in het kader van onze stikstofdepositiebank. Overigens ligt de verantwoordelijkheid voor de legalisatie van PAS-melders met name bij het Rijk. De aanpak voor de overgangsgebieden werken wij verder uit in de volgende versie van het UPLG, overigens is deze aanpak geheel gebaseerd op vrijwilligheid.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

187. Lange termijnafspraken in de hele keten missen als instrument

Er wordt aandacht gevraagd voor de afzetmarkt van boeren die duurzaam werken (regeneratief, biologisch, gifvrij, plantaardig). Er wordt gevraagd om lange termijnafspraken in de hele keten zodat kosten voor verduurzaming eerlijk gedeeld worden.

Antwoord:

We nemen het mee als aandachtspunt richting de uitvoering. Hoewel de provincie geen formele rol heeft in de markt, streven we wel naar verduurzaming in de keten. Bijvoorbeeld door het convenant "Lokale en duurzame voedselketens" waaraan gewerkt wordt en wat zorgt voor een betere afzetmarkt voor duurzame producten en het versterken van de korte keten.

Nu het landbouwakkoord niet is doorgedaan, blijven markt- en ketenafspraken op nationaal en Europees niveau belangrijk. Het Rijksbeleid is hierin bepalend voor de groei van de afzetmarkt voor duurzame producten.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

188. Het instrument agrarisch natuurbeheer kan niet overal

Er wordt gesteld dat agrarisch natuurbeheer niet overal kan, omdat de contracten hiervoor voor de komende 5 jaar al zijn vastgelegd.

Antwoord:

Agrarisch natuurbeheer is op veel plekken mogelijk, ook wanneer er contracten liggen. Dit kan jaarlijks gedaan worden middels 'uitbreidingsbeschikkingen'. Voor uitbreiding van middelen voor het beheer zijn extra rijksmiddelen nodig. We brengen dit veelvuldig onder de aandacht bij het Rijk en ook bij de ingediende maatregelpakketten hebben we uitbreiding van beheergeld als post in de kostenraming opgenomen. Maar een oplossing hiervoor is helaas nog niet in beeld.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

189. Verzoek tot het (tijdelijk) stopzetten van de vergunningverlening voor veehouderijen

Er wordt geadviseerd om de vergunningsverlening voor uitbreiding van veehouderijen stop te zetten tot het UPLG is uitgevoerd en de halvering van de ammoniakreductie is behaald. Ook wordt verzocht als provincie bij het Rijk actief aan te dringen om intern salderen weer vergunningsplichtig te maken.

Antwoord:

Het belang van vergunningenbeleid wordt onderschreven. Dit vraagt echter om nationale regelgeving. De meeste besluiten die op dit moment worden genomen hebben betrekking op intern salderen. Daarvan spreken wij als er geen toename is van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden als gevolg van een nieuwe ontwikkeling. Intern salderen is sinds de wijziging van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2020 inderdaad vergunningsvrij. Er is op nationaal een wetswijziging in behandeling waarvan de consultatiefase net is afgerond.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

190. Maak met spoed een plan voor de vergunningen Wet Natuurbescherming

Er wordt geadviseerd met spoed een plan te maken voor het intrekken en wijzigingen van vergunningen. Er wordt verwezen naar de mogelijkheid vanuit artikel 5.2 uit de Wet Natuurbescherming.

Antwoord:

De bevoegdheid van artikel 5.2 van de Wet natuurbescherming is met het in werking treden van de Omgevingswet per 1 januari 2024 vervangen door artikel 8.103 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarnaast wordt er nagedacht over intrekkingenbeleid in verband met mogelijke noodzaak om vergunningen in te trekken door rechtszaken.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

191. Reguleer via beleid en instrumentarium het gebruik van chemicaliën

Er wordt aandacht gevraagd voor provinciale verordeningen of beleid in het UPLG betreffende teelten met veel chemicaliën die niet mogen toenemen en niet kunnen worden verkocht. Sierteelt (bloemen als lelies, sierboompjes) hebben veel gif nodig bij de productie. Landbouwgrond die vrijkomt doordat veehouders stoppen moet alleen gebruikt kunnen worden voor uitbreiding van extensieve en/of biologische landbouw (grond zonder gebruik van kunstmest en chemicaliën).

Antwoord:

We zijn op dit moment de mogelijkheden van het beperken van bestrijdingsmiddelen, waaronder ook glyfosaat, aan het onderzoeken. Dat is een optie die we onderzoeken in het kader van de wijziging van de Omgevingsvisie en -verordening.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

192. De natuurdoelanalyses niet vooraf bindend verklaren

Er bestaat onduidelijkheid over of de natuurdoelanalyses bindend zijn in de gebiedsprocessen. Er wordt verzocht om de NDA's niet vooraf bindend te verklaren, maar juist te stimuleren dat in de gebieden integraal wordt gewerkt, met inachtneming van eventuele alternatieven (doelsturing). Voorbeelden waaruit onduidelijkheid is ontstaan zijn:

- Op pagina 80 van het concept-UPLG staat opgenomen dat de NDA's binnen gebiedsprocessen als bindend kader worden gehanteerd. Tegelijkertijd wordt op pagina 6 aangegeven dat de NDA een uitgangspunt is en op basis waarvan een plan (pagina 46) wordt gemaakt met een set aan maatregelen.
- Ook is binnen bijeenkomsten over de NDA's in de gebieden aangegeven dat de NDA's een uitgangspunt zijn, waarbij de maatregelen op gebiedsniveau worden bepaald. Als voorbeeld is Binnenveld benoemd.

Antwoord:

Bij het opstellen van het concept-UPLG waren de natuurdoelanalyses (NDA's) nog niet beschikbaar en daarmee uiteraard ook de adviezen van de Ecologische autoriteit (EA) nog niet. Nu dit alles wel beschikbaar is zal de volgende versie van het UPLG hierop geactualiseerd worden. Dit betekent dat we dieper in zullen gaan op de N2000-gebieden en hoe om te gaan met de NDA's. Daarbij is het van belang te beseffen dat de NDA's zijn uitgevoerd omdat de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) voorschrijft dat we de natuur verbeteren en de stikstofneerslag omlaag brengen. De NDA's maken inzichtelijk in welke mate de instandhoudingsdoelstellingen in de Natura 2000-gebieden worden gerealiseerd en welke aanvullende maatregelen nodig zijn om verdere verslechtering van de natuur te voorkomen. De EA, een onafhankelijke organisatie, toetst vervolgens of de conclusies uit de NDA's met de juiste/voldoende ecologische informatie zijn onderbouwd. Indien zich negatieve gevolgen voor de habitats of soorten in de gebieden kunnen voordoen, moeten de lidstaten zich vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn er, indien nodig, van vergewissen dat passende maatregelen ter vermindering van verslechtering ook buiten het gebied worden toegepast.

Dit alles betekent dat de NDA's en de adviezen van de EA niet vrijblijvend zijn. De NDA's maken samen met de adviezen van de EA inzichtelijk wat nodig is voor herstel van de Natura 2000-gebieden en vormen als onderdeel van de natuuropgave samen met de water- en klimaatopgaven de

randvoorwaarden van de gebiedsprocessen. De doelen staan vanwege (inter)nationale wetgeving vast, maar binnen de gebiedsprocessen werken we integraal samen en kijken we hoe de maatregelen het best in het gebied kunnen landen voor o.a. een duurzaam agrarisch toekomstperspectief.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

193. Het beleid functieverandering vrijkomende agrarische bebouwing mist als instrument

In het hoofdstuk 6 'Instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak' wordt het vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) beleid gemist. Middels de Provinciale Omgevingsverordening worden de nevenactiviteiten bij de agrarische bedrijven verruimd. Dit geeft meer toekomstperspectief voor de boeren in het buitengebied. De provinciale omgevingsverordening lijkt meer toe te laten dan het UPLG doet. Het zou duidelijker zijn als het UPLG complementair is aan de Interim Omgevingsverordening.

Antwoord:

Onlangs is de VAB-aanpak 2024-2026 "Erven met Perspectief" van de provincie vastgesteld. We hebben daarin als doel om meer ruimte te bieden voor sociale en economische functies en betaalbare woningen (conform collegeakkoord). De "verruiming" wordt dus niet gezocht in meer volume (verstening) maar in meer passende functies. Passend als perspectief voor stoppende agrariërs en passend bij een toekomstbestendig landelijk gebied (waarbij in sommige gebieden de agrarische functie sterk zal verminderen). De volgende versie van het UPLG zal hierop geactualiseerd worden.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.7. Reacties op hoofdstuk 7: Onderzoek en monitoring

Veel reacties geven aan waarde te hechten aan een goede monitoring van de provinciale doelen voor natuur, klimaat en water. Er is behoefte aan een verdere uitwerking van de monitoring in de provincie Utrecht, waarbij helderheid en navolgbaarheid van de monitoring belangrijk zijn. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor samenwerking bij de monitoring en meer basiskennis op onderwerpen.

194. Enthousiasme voor monitoring en onderzoek

Er wordt enthousiasme uitgesproken over het hoofdstuk onderzoek en monitoring.

Antwoord:

We danken voor het enthousiasme.

195. Heldere en navolgbare manier van onderzoek en monitoring

In het algemeen wordt gevraagd om het hoofdstuk onderzoek en monitoring tijdig uit te werken en vroeg in de stijgers te zetten. Tot nu toe is het mager ingevuld. Als onderdeel hiervan wordt gevraagd duidelijk te maken hoe de beoordeling van de natuurkwaliteit in de toekomst gaat plaatsvinden, zowel binnen als buiten Natura-2000 gebieden. Ook moeten aannames juist en navolgbaar zijn. Het kan hierbij helpen om voor alle gebieden een 0-meting voor stikstof uit te voeren.

Antwoord:

In de volgende versie van het UPLG actualiseren we het hoofdstuk over onderzoek en monitoring en werken dit dus verder uit. Ter beoordeling van de natuurkwaliteit binnen de N2000-gebieden zijn er binnen de N2000 gebieden Natuurdoelanalyses (NDA's) opgesteld. Deze zijn beoordeeld door de Ecologische Autoriteit. De Ecologische Autoriteit trekt de volgende conclusies over het instrument NDA's (dit heeft tevens betrekking op het gebruik ervan in de toekomst):

- *NDA's zijn een waardevol instrument dat verder ontwikkeld moet worden;*
- *De kwaliteit van de huidige NDA's is goed gezien de hoge tijdsdruk en beleidsmatige onzekerheid waaronder ze tot stand moesten komen. Tegelijk moeten en kunnen de NDA's beter;*
- *De huidige generatie NDA's bieden voldoende basis voor de urgente maatregelen voor de korte termijn. De bestaande gegevens laten veelal de belangrijke trends voldoende duidelijk zien voor drukfactoren als te veel stikstof, verdroging, slechte waterkwaliteit, verstoring en geïsoleerde ligging.*

Zoals het er nu naar uitziet zullen de NDA's ook richting de toekomst een belangrijke rol blijven spelen, daar waar het instrument nog wel verder ontwikkeld zal moeten worden.

Wat betreft het meten van stikstofdepositie en -herkomst:

- *Het meten van de herkomst is ingewikkeld, wij ondersteunen wel het meetprogramma voor stalemissies in de regio FoodValley.*
- *In opdracht van de provincie Utrecht heeft het RIVM het Meetnet Ammoniak Natuurgebieden uitgebreid met meetpunten in alle Utrechtse N2000 gebieden en ook de Utrechtse Heuvelrug. Het resultaat van deze metingen is openbaar.*

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

196. Vertrekpunt (nulmeting) van de monitoring van doelen

Er wordt gevraagd wat het vertrekpunt is van de monitoring van doelen, o.a. rondom de bufferstroken in beekzones, natuur buiten NNN, groene contour en peilbesluiten. Er wordt gepleit voor een nulmeting per deelgebied.

Antwoord:

Voor veel van de benoemde punten is het vertrekpunt van monitoring bekend. Hectares NNN en natuur buiten NNN zijn exact bekend. Peilbesluiten worden door de waterschappen genomen en zijn in te zien op de verschillende websites. Bufferzones in de beekzones zijn echter nog niet aangewezen. Het doel hiervan, verbetering waterkwaliteit, is wel inzichtelijk te maken. De waterschappen meten met enige regelmaat hiervoor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Gezien het belang van het onderwerp zullen we er voor de volgende versie nog goed naar kijken.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

197. Samenwerking in monitoring van doelen

Er wordt gevraagd om samenwerking op meten en data met regio Foodvalley.

Antwoord:

Deze samenwerking vindt al plaats en zetten we door.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

198. Meer basiskennis is op een aantal onderdelen nodig

Er wordt gevraagd om een gedegen kennisbasis op een aantal onderdelen, zoals het bodem- en watersysteem van de Utrechtse Heuvelrug en haar flanken. Ook is er behoefte aan analyses van het water- en bodemsysteem op stroomgebiedsniveau, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende klimaatscenario's. Tot slot wordt aandacht gevraagd voor kennisoverdracht richting agrariërs.

Antwoord:

We erkennen dat een gedegen kennisbasis belangrijk is. Voor onderwerpen als het water- en bodemsysteem is dit nog volop in ontwikkeling. Onderzoek en monitoring is daarvoor essentieel en een goede samenwerking met onze medeoverheden en de kennisinstellingen is hierin belangrijk.

In het kader van de transitie van de landbouw speelt kennisdeling een belangrijke rol. In het maatregelenpakket voor de landbouw vormt dit dan ook een belangrijk onderdeel. Het concept-UPLG besteedt aan dit alles aandacht maar het vraagt wel actualisatie van de tekst. Op onderdelen zijn we immers weer wat stappen verder.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.8. Reacties op hoofdstuk 8: Kostenraming 2035

De reacties op de kostenraming gaan vooral over de financiële haalbaarheid van het UPLG en een pleidooi voor financiële middelen voor specifieke doelen.

199. Financiële haalbaarheid van het UPLG

Er wordt gevraagd om een financiële doorrekening van de maatregelen om stikstof te reduceren zoals voer- en managementmaatregelen, innovatie en verwerving stoppende boeren. De 30% reductie via voer- en managementmaatregelen wordt ondersteund. Een gebiedsfonds is echter wel nodig om dit te stimuleren.

Antwoord:

In de maatregelpakketten zoals ingediend bij het Rijk zit een gedetailleerde kostenraming en ook in het concept-UPLG is een kostenraming opgenomen. In de volgende versie zal dit beide worden geactualiseerd.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

200. Te weinig financiële rijksmiddelen voor de uitvoering van het UPLG

Er wordt gevraagd naar de situatie waarin financiële middelen vanuit het Rijk niet beschikbaar komen. Draagvlak in gebiedsprocessen gaat hiervan ten koste.

Antwoord:

Voor de financiering van de Provinciale Programma's Landelijk Gebied (PPLG's) is vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (het NPLG) een Transitiefonds Landelijk Gebied voorbereid waarbij uitgegaan wordt van een bedrag van € 24,3 miljard. De goedkeuring van dit Transitiefonds heeft in de Tweede Kamer plaats gevonden, maar de besluitvorming in de Eerste kamer is in het najaar 2023 controversieel verklaard i.v.m. de val van het kabinet. Dit betekent dat besluitvorming over het Transitiefonds mogelijk pas eind 2024 plaatsvindt.

Voor de korte termijn komen er naar verwachting rijksmiddelen beschikbaar via de UPLG-maatregelpakketten en via Programma Natuur 2^e fase. De Tweede Kamer heeft recent het besluit genomen over aanpassingen in de LNV-begroting met €1,28 miljard voor de maatregelpakketten van de 12 provincies waarvan indicatief €284 miljoen is gereserveerd voor de zes maatregelpakketten van de provincie Utrecht. Hiermee zijn we zeer hoopvol op middelen die op korte termijn beschikbaar komen. Aanvullend gaan we in onze eigen provinciale begroting op zoek naar middelen voor de (onderdelen van) de maatregelpakketten die door het Rijk niet worden goedgekeurd.

Overigens zijn veel opgaven niet nieuw. Op onderdelen zijn we met behulp van bestaande middelen al volop met de opgaven bezig, zoals de realisatie van de NNN, de aanpak van de bodemdaling in de veenweidegebieden en de waterkwaliteitsopgaven van de KRW. Op een aantal van de benoemde punten zullen we hoofdstuk 8 over de kostenraming in de volgende versie van het UPLG actualiseren.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

201. Financiële vergoeding ecosysteemdiensten

Er wordt aandacht gevraagd voor de vergoeding van agrarisch natuurbeheer en ecosysteemdiensten. Hierbij hoort een passende beheervergoeding en niet alleen een onkostenvergoeding.

Antwoord:

Wij delen het pleidooi voor passende vergoedingen en instrumenten om de transitie van de landbouw en een toekomstperspectief voor de agrarische sector te faciliteren. Dit betreft vanuit ons ook meer dan alleen onkostenvergoedingen. We brengen dit punt daarom veelvuldig in bij onze contacten met het Rijk. Ook in de recent ingediende maatregelpakketten is bij sommige onderdelen dit onderwerp bij de kostenraming opgenomen. Het vraagt echter om een landelijke aanpak, die we niet als provincie alleen kunnen bewerkstelligen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

202. Financiële middelen voor de boer ontbreken

Er wordt aandacht gevraagd voor rechtstreekse individuele financiële middelen voor de boer. Deze ontbreken in de concept-UPLG.

Antwoord:

Er zijn verschillende subsidieregelingen waar individuele boeren gebruik van kunnen maken. Voor een goed verdienmodel en toekomstperspectief zijn echter ook andere instrumenten en verdienmodellen nodig. Richting het Rijk hebben we hier meerdere malen aandacht voor gevraagd en dat zullen we blijven doen. Lees ook het antwoord bij reactienummer 8.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

203. Financiële middelen voor overgang naar teelt vezelrijke gewassen (tijdelijk)

Er wordt gevraagd om in plaats van geld te steken in het opkopen van agrarische gronden (tijdelijk) geld te steken in de overgang van teelt naar vezelrijke gewassen. Dit kan over een aantal jaar al economisch rendabel zijn.

Antwoord:

Vezelteelt is momenteel volop in ontwikkeling en heeft onze aandacht. In het huidige concept-UPLG staat vezelteelt opgenomen onder structurend principe 17 'Stimuleren ontwikkelen nieuwe verdienmodellen', als een van de verdienmodellen dat nader wordt onderzocht.

Opkoop van agrarische gronden blijft daarnaast van belang omdat deze ingezet kunnen worden in gebiedsprocessen en het daarmee voor boeren mogelijk maakt om te extensiveren.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.9. Reacties op hoofdstuk 9: Maatregelpakketten

De zes maatregelpakketten die wij in concept juli 2023 bij het Rijk hebben ingediend, zijn op basis van toetsingen door het Rijk inmiddels aangepast, en op 28 maart jl. opnieuw ingediend bij het Rijk. Om in aanmerking te kunnen komen voor de 1^e tranche rijksmiddelen was het noodzakelijk de verbetervoorstellen die uit deze toetsing naar voren kwamen strak op te volgen. Dit betekent dat er weinig vrijheden waren voor aanpassingen van de concept-maatregelpakketten. In de maanden april-mei-juni volgt er een nieuwe beoordeling door het Rijk op basis waarvan via de Ministerraad er uiteindelijk een definitief besluit genomen zal worden over de toedeling van de middelen aan de provincies (indicatief voor de provincie Utrecht €284 miljoen). In de volgende versie van het UPLG zal het hoofdstuk over de maatregelpakketten hiernaar geactualiseerd worden.

Algemeen

204. De voorgestelde maatregelpakketten zijn onvoldoende om de doelen te halen

Er wordt gesteld dat de voorgestelde maatregelenpakketten onvoldoende zijn om alle UPLG-doelen te behalen, ondanks de mooie aanzet die ervoor is gedaan.

Antwoord:

Het klopt dat met de zes ingediende maatregelpakketten niet alle UPLG-doelen gehaald kunnen worden. De zes pakketten zijn bedoeld voor no regret-maatregelen die de eerste drie jaar uitgevoerd kunnen worden. Het is een belangrijke stap, maar wel een stap die een vervolg nodig heeft om de UPLG-doelen te halen.

Uiteraard beseffen we dat we grote stappen met elkaar te zetten hebben om alle doelen van het UPLG te behalen. Dit gaat niet alleen over beschikbare financiële middelen, maar ook over draagvlak en ondersteuning vanuit gebiedsprocessen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

205. Voorstel voor aanvullende maatregelpakketten

Er worden verschillende voorstellen gedaan voor aanvullende maatregelen en/of maatregelpakketten. Dit kan door de aangedragen ideeën te integreren met de al bestaande maatregelpakketten of door het toevoegen van nieuwe maatregelpakketten. Het eerste voorstel betreft maatregelen gericht op slimme samenwerkingsverbanden opzetten en nieuwe verdienmodellen ontwikkelen, om natuurbeheer richting de toekomst te bekostigen. Het tweede voorstel betreft maatregelen ter versteviging van stad en land relaties. Bijvoorbeeld door het sluiten van korte voedselketens. Ook kunnen woningen gerealiseerd worden met bouwmaterialen van de boer. Het laatste punt betreft het opstellen van een actieplan voor extensieve en biologische landbouw, waarbij boeren die hier al mee bezig zijn worden beloofd.

Antwoord:

We danken voor de voorstellen die zijn aangedragen voor de aanvullende maatregelen. De onderwerpen die genoemd worden zijn belangrijk en deels ook al opgenomen in de maatregelpakketten. Voor het overige zullen we deze input als goede ideeën opslaan. Op dit moment is het echter niet mogelijk richting het Rijk de maatregelpakketten nog aan te passen, ze zijn recent immers al in definitieve versie ingediend. En extra maatregelpakketten zijn pas aan de orde bij een eventuele 2^e Tranche rijksmiddelen, op zijn vroegst verwachten we dat pas volgend jaar.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

206. Onvoldoende aandacht voor maatregelen gericht op systeemverandering en systeemherstel

Er wordt aandacht gevraagd voor maatregelen gericht op systeemverandering en systeemherstel. De borging van het structurerende principes over water en bodem sturend in besluitvorming moet beter een plek krijgen in het UPLG.

Antwoord:

We hebben heel bewust de Utrechtse landschapstypen als basis genomen voor het UPLG, juist vanwege de systeembenadering. In hoofdstuk 3 'Het Utrechtse landschap als basis voor het UPLG' staat een beschrijving van de Utrechtse landschapstypen en de landschappelijke structuren opgenomen. Daarnaast is water en bodem sturend als systeembenadering in het UPLG een belangrijk uitgangspunt. Om deze reden hebben we in hoofdstuk 4 'Structurerende principes' veel aandacht besteed aan de structurerende principes op het gebied van het water- en bodemsysteem. Ook in de maatregelpakketten zijn maatregelen opgenomen voor systeemherstel, o.a. in het maatregelpakket Heuvelrug & flanken.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

207. Wacht het advies van het ministerie van LNV af, voordat met no-regret maatregelen gestart wordt

Er wordt gevraagd om de no-regret maatregelen vooraf goed te onderzoeken en te overwegen, en het advies hierover van het ministerie van LNV in 2024 eerst af te wachten. Dit om te voorkomen dat er maatregelen worden genomen met grote sociaaleconomische impact waarover achteraf spijt ontstaat.

Antwoord:

De maatregelen die in de maatregelpakketten zijn opgenomen zijn goed overwogen uitgaande van de opgaven en doelen waar we voor staan. Het zijn over het algemeen maatregelen die via bestaande samenwerkingen al waren ontwikkeld en dus (vrijwel) 'klaar op de plank lagen', zie bijvoorbeeld de maatregelen in het veenweidenpakket (pakket 2) die sterk gestoeld zijn op de voorstellen uit de Regionale Veenweiden Strategie (RVS) Utrechtse veenweiden. En zie de maatregelen die in het pakket Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten (pakket 1) zijn opgenomen en die grotendeels hun basis hebben in Groen Groeit Mee (GGM) waar veel gebiedspartijen bij betrokken zijn.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Maatregelenpakket 1: Groenblauwe linten, scheggen en boerensloten

208. We missen de Gelderse Vallei bij maatregelenpakket groenblauwe linten

Er wordt aangegeven dat de Gelderse Vallei bij maatregelenpakket 1 'Groenblauwe linten' in hoofdstuk 9 ontbreekt. Een verdere uitwerking, van in elk geval het deelgebied Binnenveld, is hierbij van belang is en kan helpen het gebiedsproces op gang te houden.

Antwoord:

In het eerste maatregelenpakket zijn maatregelen opgenomen die snel uitgevoerd kunnen worden. We hebben ervoor gekozen in het eerste pakket groenblauwe maatregelen op te nemen uit enkele

voorbeeldgebieden Groen Groeit Mee, zoals de Zuidelijke Eemvallei tussen Amersfoort, Soest en Baarn. In het volgende pakket nemen we graag maatregelen mee uit het Binnenveld.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

209. Herkenning bij maatregelpakketten en aanbod voor samenwerking maatregelpakket groenblauwe dooradering

Voor het maatregelenpakket 'Groenblauwe dooradering' wordt aangeboden hierin samen te werken met partijen om te bekijken wat ieder hierin kan betekenen. Het is een veelbelovend onderwerp ten aanzien van veel aspecten ten behoeve van waterkwaliteit en biodiversiteit.

Antwoord:

Bij het realiseren van de maatregelpakketten hebben we al onze gebiedspartners hard nodig. We kunnen het alleen samen voor elkaar krijgen. Dus dank voor uw aanbod, daar maken we graag gebruik van.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

210. Vraag over de randvoorwaarde "Areal ten behoeve van weidevogels aansluitend op NNN"

Er wordt gevraagd in hoeverre het daadwerkelijk een aanvullende voorwaarde is om areaal ten behoeve van weidevogels aan te laten sluiten op NNN-gebieden.

Antwoord:

Deze maatregel komt te vervallen in het betreffende maatregelpakket. De tekst in de volgende versie van het UPLG wordt hierop aangepast.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Maatregelpakket 3: Landbouw

211. Enthousiasme voor Fieldlab Boeren met Perspectief

Er wordt enthousiasme uitgesproken over het Fieldlab Boeren met Perspectief. Samenwerking in het fieldlab wordt graag voortgezet.

Antwoord:

We danken voor het enthousiasme voor de fieldlabs en de samenwerking hierbinnen tussen partijen.

Maatregelpakket 4: Natuurdoelanalyses Natura 2000-gebieden

212. Zorgen bij uitvoering maatregelpakket natuurherstel

Er worden zorgen geuit over de vertraging van maatregelen natuurherstel door extra onderzoek dat moet worden uitgevoerd en het daarbij moeten bouwen aan vertrouwen.

Antwoord:

We begrijpen de zorgen bij de uitvoering. De complexiteit, afhankelijkheden, gevoeligheden, onduidelijkheden en soms gebrek aan kennis, zijn aanzienlijk. Maar we zullen steeds kijken naar

stappen en maatregelen die duidelijk en direct uitvoerbaar zijn. En tegelijkertijd werken aan meer kennis en inzicht, perspectief en vertrouwen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

213. Snel uitvoeren van voorgestelde maatregelen met Binnenveld als concrete kans

Het wordt als kans gezien om de voorgestelde maatregelen in het maatregelpakket 4 'Natuurdoelanalyse Natura 2000-gebieden' snel uit te voeren. Specifiek wordt het Binnenveld en de hierbij passende maatregelen NDA benoemd. Er worden goede mogelijkheden gezien om deze maatregelen te combineren met de natuurcompensatieverplichting die nog moet worden gerealiseerd n.a.v. de herijking van het natuurnetwerk Binnenveld uit 2018 (13 hectare).

Antwoord:

We ondersteunen het ingebrachte punt en hopen zo snel mogelijk hiermee aan de slag te kunnen gaan.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

Maatregelpakket 5: Heuvelrug en flanken

214. Verduidelijking op de flanken van het maatregelpakket 5 'Heuvelrug en flanken'

Er wordt gevraagd of bij de flanken onder maatregelpakket 5 'Heuvelrug en flanken' de Langbroekerwetering wordt bedoeld.

Antwoord:

Het klopt dat daarmee de Langbroekerwetering wordt bedoeld. We zullen dat in de tekst duidelijker opnemen.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.10. Reacties op hoofdstuk 10: Sociaaleconomische impactanalyse

Veel reacties ondersteunen het in beeld brengen van de sociaaleconomische effecten. Hieronder staan de aandachtspunten die over de Sociaaleconomische Impactanalyse (SEIA) zijn meegegeven. Overigens zal in de volgende versie van het UPLG het hoofdstuk over de SEIA geactualiseerd worden. We zijn met de SEIA dan immers weer een paar stappen verder, met daarbij de kanttekening dat het komen tot een daadwerkelijk goede en complete SEIA een proces van enkele jaren is. Het opstellen van een SEIA behorend bij het UPLG staat nog in de kinderschoenen.

215. Het is belangrijk dat er aandacht is voor bestaanszekerheid en sociaaleconomische gevolgen

Er wordt aandacht gevraagd voor bestaanszekerheid en de sociaaleconomische gevolgen voor inwoners, de agrarische sector en haar toeleveranciers (o.a. Fonds Vitaliteit).

Antwoord:

Door het opstellen van een Sociaaleconomische Impactanalyse (SEIA) brengen we de effecten van het UPLG in beeld op de brede welvaart in het landelijk gebied. We zoomen hierbij met een nulmeting specifiek in op de sociaaleconomische situatie van de Utrechtse landbouw (primaire landbouwsector) en van het gehele agrocomplex in de provincie. Daarnaast verwachten we tweede helft 2024 van de WUR een rapportage van de agroeconomische effecten als gevolg van het UPLG. Deze rapportage is naar verwachting zeer op hoofdlijnen en zal komende jaren waarschijnlijk nog een verdere uitwerking vragen.

Daarnaast hebben we het voornemen de ontwikkelingen in het landelijk gebied te ondersteunen via een Fonds Vitaliteit Landelijk Gebied. Het oprichten en inzetten van het fonds vraagt om financiële middelen die nog niet beschikbaar zijn omdat het Transitiefond Landelijk Gebied, waarmee het controversieel is verklaard door de val van het kabinet. Aankomend jaar wordt hierover meer duidelijk, alsmede over de haalbaarheid van het fonds. Lees ook het antwoord bij reactienummer 220.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

216. Duiding brede welvaart en haalbaarheid van alle elementen brede welvaart

Er wordt gevraagd om een duiding van de brede welvaart in de provincie Utrecht. Daarnaast worden twijfels uitgesproken over de (ruimtelijke) haalbaarheid van alle elementen van de brede welvaart. Tot slot wordt geadviseerd het onderwerp 'waardevol cultuurlandschap' als negende thema toe te voegen aan de onderwerpen voor de brede welvaart.

Antwoord:

Zoals hierboven benoemd staat het opstellen van een SEIA behorend bij het UPLG nog in de kinderschoenen. Een onderdeel daarvan is het ontwikkelen van een monitor brede welvaart. Hiermee zijn we nog in een beginstadium waarbij we in eerste instantie als pilot inzoomen op de gevolgen van het UPLG voor de melkveehouderij en dat doorvertalen naar de effecten op brede welvaart. Dit onderzoek is nog gaande. Bij eventuele vervolgstappen zullen we de gegeven suggesties meenemen.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

217. De sociaaleconomische effecten van regio's die in meer provincies liggen

Er wordt gevraagd de sociaaleconomische effecten van de landbouw buiten de provincie Utrecht ook mee te nemen. Er wordt specifiek gevraagd om een sociaaleconomische impactanalyse voor regio Foodvalley uit te voeren samen met de provincie Gelderland. Dit in verband met de maatschappelijke en economische effecten van de landbouwtransitie en de agrosector.

Antwoord:

De Sociaaleconomische Impactanalyse die we momenteel uitvoeren richt zich alleen op de provincie Utrecht en niet op andere deelgebieden daarbinnen of op samenwerkingen met onze buurprovincies. Zoiets is denkbaar als een mogelijke volgende stap.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

218. Graag expliciete aandacht voor de landbouw in de SEIA

Er wordt expliciet aandacht gevraagd voor landbouw bij de sociaaleconomische impactanalyse. Bij het opstellen van de maatschappelijke kosten- en batenanalyse wordt het belangrijk gevonden dat de hoge maatschappelijke kosten van de veehouderij worden meegenomen. Er wordt geadviseerd het principe 'de vervuiler betaalt' nadrukkelijker centraal te stellen.

Antwoord:

We hebben expliciet aandacht voor de Utrechtse landbouw in de SEIA bij de nulmeting en de financieel-economische analyse van de sociaaleconomische onderzoeken die (gaan) lopen. Lees ook het antwoord bij reactienummer 215.

De sociaaleconomische impactanalyse richt zich op de brede welvaart en waar natuurkwaliteit, milieu en eventuele vervuiling onderdeel van uitmaakt. Als bepaalde sectoren erg vervuilend zijn voor natuur, milieu of leefomgeving, zal dit naar voren moeten komen in onze brede welvaart analyse. De SEIA maakt vervolgens geen beleidskeuzes, maar probeert inzicht te geven in de huidige situatie en ontwikkelingen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

219. Vraag om de stand van zaken van de SEIA

Er wordt gevraagd naar de stand van zaken van de sociaaleconomische impactanalyse (1.0).

Antwoord:

De SEIA 1.0. bestaat uit verschillende stappen die betrekking hebben op de brede welvaart in het gehele Utrechtse landelijke gebied en op de specifieke situatie van de Utrechtse agrarische sector. Stap 1 betreft een nulmeting op basis waarvan we de huidige situatie in beeld willen brengen. Stap 2 betreft een kwalitatieve impactanalyse waarin we de eerste verwachtingen schetsen over de te verwachten impact van het UPLG voor de brede welvaart in het landelijk gebied en voor de situatie van de Utrechtse agrarische sector.

In de volgende versie van het UPLG wordt de voortgang van de SEIA en eventuele mogelijke inzichten die bekend zijn opgenomen.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

220. Inzet Fonds Vitaliteit Landelijk Gebied

Er wordt de vraag gesteld door wie de inzet van het fonds Vitaliteit Landelijk Gebied wordt bepaald. Specifiek wordt gevraagd naar de rol van de gemeenten hierin.

Antwoord:

We willen een Fonds Vitaliteit Landelijk Gebied inrichten om de toekomstige vitaliteit van het Utrechtse landelijk gebied te stimuleren. Op dit moment hebben we onze inhoudelijke plannen voor dit Fonds echter moeten pauzeren. Voor dit Fonds zijn we namelijk grotendeels afhankelijk van gelden vanuit de Rijksoverheid, als provincie hebben we hier zelf niet voldoende financiële middelen voor. Tot zover zijn er hiervoor helaas nog geen extra gelden beschikbaar gesteld vanuit het Rijk.

Als provincie hebben wij duidelijk aan de Rijksoverheid laten weten dat wij aan de slag willen met de vitaliteit van ons landelijk gebied, en dat wij hier aparte gelden voor nodig hebben. Op dit moment blijven we hierover in gesprek met het Rijk. Als er verdere ontwikkelingen zijn, zullen we deze communiceren. Een verdere verduidelijking wordt opgenomen in het ontwerp-UPLG eind 2024.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

3.11. Reacties op hoofdstuk 11: Randvoorwaarden en vervolg

Veel reacties gaan over de vertaling van het UPLG naar een gebiedsgerichte aanpak en de gebiedsprocessen. Er wordt veel aandacht gevraagd voor samenwerking met betrokken partners en helderheid over het proces. Ook leven er veel vragen rondom de uitvoeringsorganisatie en hoe rollen en verantwoordelijkheden in het vervolg worden verdeeld.

221. De gebiedsgerichte aanpak wordt als kans gezien om een aantal redenen

De gebiedsgerichte aanpak wordt als kans gezien vanwege:

- De slagkracht binnen gebiedsprocessen
- Verbinding van de verschillende belangen
- Transitie verwezenlijken

De randvoorwaarden hiervoor zijn o.a. heldere doelen, gezamenlijke inzet, regie en ondersteuning vanuit de provincie.

Antwoord:

We ondersteunen de punten waarop de gebiedsgerichte aanpak kansen biedt. Daarnaast sluiten we ons aan bij de gestelde randvoorwaarden. In hoofdstuk 11 'Randvoorwaarden en vervolg' geven we hier een duiding van die aansluit bij de hier gemaakte opmerkingen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

222. Vraag naar betrokkenheid van lokale overheden en partners in de gebiedsprocessen

Er wordt aandacht gevraagd voor de betrokkenheid van o.a. gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven in de gebiedsprocessen en het vervolg hiervan. Vanuit waterschapperspectief is het wenselijk rekening te houden met de verschillende waterbeheergebieden. Vanuit drinkwaterperspectief geldt dit voor de belangen die vaak de deelgebieden en provinciegrenzen overstijgen.

Antwoord:

Het uitgangspunt dat we hanteren in onze aanpak is nauwe samenwerking met medeoverheden en andere gebiedspartijen. Alleen samen kunnen we de grote opgaven waar we voor staan realiseren. Dit hebben we ook zo verwoord in het concept-UPLG. We zien grote betrokkenheid van onze medeoverheden en onze gebiedspartners in de (opbouw van de) gebiedsprocessen. Ook zien wij veel initiatieven vanuit de gebieden zelf. Dit zetten we graag voort, we bekijken per gebied hoe we dit gezamenlijk kunnen oppakken en waar we als provincie processen kunnen faciliteren.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

223. Particulieren en individuele ondernemingen voldoende mee laten denken in het proces

Er wordt aandacht gevraagd voor de betrokkenheid van particulieren en individuele ondernemingen. Deze partijen kunnen een relevante rol spelen in het behalen van de doelen van het UPLG. Zowel in vormgeving, het meedenken in het proces en de uitvoering.

Antwoord:

Hier zijn we het mee eens en in onze beleving hebben we dit ook zo opgenomen in het concept-UPLG.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

224. Geef meer duidelijkheid over hoe de uitvoeringsorganisatie is ingericht – duidelijke rolverdeling tussen overheden en partijen en heldere governance

Er wordt gevraagd om meer duidelijkheid te geven over hoe de uitvoeringsorganisatie en governance is ingericht. De volgende vragen zijn nog niet volledig en/of duidelijk beantwoord in de concept-UPLG:

- Hoe ziet de rolverdeling er tussen overheden en betrokken gebiedspartijen uit? Wat zijn de verantwoordelijkheden en taken op verschillende schaalniveaus - polders, deelgebieden, regionale stuurgroep en provinciale stuurgroep -?
- Waar vindt besluitvorming plaats en wie is wanneer beslissingsbevoegd?
- Welke kaders gelden vervolgens binnen gebiedsprocessen: welke vrijheid en ruimte is er om eigen keuzes te maken?

De verwachting is dat de provincie haar rol pakt bij het nemen van lastig beslissingen over internationale verplichtingen (Natura 2000 en de KRW). Ook verwachten partijen een belangrijke rol te kunnen spelen als schakel tussen overheden, als voorbeeld Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (SNPUH) voor de Utrechtse Heuvelrug. Dit betekent niet dat alle partijen zomaar een rol kunnen invullen: andere partijen, zoals particuliere grondeigenaren vragen juist om extra ondersteuning vanuit de provincie.

Antwoord:

Dit punt vraagt in de volgende versie van het UPLG om een aanvulling op de teksten over rollen en verantwoordelijkheden en over de organisatie van de uitvoering.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

225. Aandacht voor voldoende geld, capaciteit en kennis binnen de uitvoeringsorganisatie

Er wordt aandacht gevraagd voor voldoende middelen binnen de uitvoeringsorganisatie. Dit gaat om financiële middelen, capaciteit en kennis. Het is wenselijk dat de provincie zowel betrokken partijen in het publieke domein zoals gemeenten, als particuliere landgoedeigenaren, landbouw, natuur- en andere belangenorganisaties hierin ondersteund. Voor gemeenten speelt dit onder andere een rol in de beheerfase. Voldoende middelen zijn randvoorwaardelijk voor een langjarige uitvoeringskracht.

Antwoord:

Wij zien ook dat voor een goede uitvoeringsorganisatie voldoende financiële middelen, capaciteit en kennis nodig zijn. Dit is randvoorwaardelijk om met elkaar aan de slag te kunnen. Wij zullen de volgende versie van het UPLG hierop actualiseren want hier zijn ondertussen stappen in gezet. Zie de maatregelpakketten die recent bij het Rijk zijn ingediend en waarvoor naar verwachting rijksmiddelen beschikbaar komen. Verder is er procesgeld beschikbaar gesteld vanuit de provinciale begroting voor onze gebiedspartners. Voor wat betreft kennis en capaciteit is het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven en elkaar te kunnen ondersteunen waar mogelijk. Voor wat betreft kennis zullen we ook sterk leunen op kennisinstituten maar ook fieldlabs en projecten die lopen.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

226. Ideeën en aandachtspunten voor invulling van gebiedsprocessen

Er zijn voor de invulling van de gebiedsprocessen de volgende aandachtspunten aangedragen:

- Helderheid over het bottum-proces en oog voor betrokkenheid boeren, inwoners en andere gebruikers in het gebied.
- Zorg voor een goede informatievoorziening richting betrokken gebiedspartijen.
- Zorg voor maatwerk met inhoudelijk ruimte om met ondernemerschap tot nieuwe oplossingen te komen.
- Denk aan uitwisseling tussen deelgebieden met oog op efficiëntie, bijvoorbeeld in eenzelfde opzet van de gebiedsagenda's.
- Zorg voor onafhankelijke procesbegeleiders (een voorbeeld is de Gebiedscommissie West) en voorzetting van de huidige polderprocessen.
- Betrek tijdig de gebiedspartijen in het proces om overleggen goed voor te kunnen bereiden. Denk ook aan doorlopende overleggen, zoals met de landbouw.
- Maak gebruik van kennis en participatie uit het gebied.
- Ga aan tafel met alle gebiedspartners tegelijkertijd in plaats van verdeeld. Verdeeld werkt eerder polariserend dan verbindend.
- Start bij de gebieden waar de energie zit en staar niet blind op doelen.
- Nodig alleen de stakeholders uit aan tafel die een bijdrage kunnen leveren aan het behalen van de doelen. Partijen die niet kunnen of willen komen niet aan tafel.

Antwoord:

Wij herkennen de aangedragen punten en veel daarvan zijn ook al opgenomen in het concept-UPLG. De gebiedsprocessen op polder-/lokaal niveau spelen een centrale rol. Daar moet het uiteindelijk gebeuren. Als provincie willen we graag de gebieden zoveel mogelijk zelf in staat te stellen om de uitwerking en invulling van het gebiedsproces zelf vorm te geven. Gebiedspartijen kiezen zelf een werkwijze die past bij het gebied, met alle partijen en sectoren samen. Hierbij moet er ook aandacht zijn voor partijen die niet direct een rol hebben in het proces, maar waarvoor de toekomst van het gebied wel belangrijk is. Een gebiedsproces vindt plaats door en voor het gebied. Om dit mogelijk te maken is in ieder gebied maatwerk nodig.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

227. Duidelijkheid over het participatieproces

Er wordt gevraagd om een zorgvuldig participatieproces. Hierin wordt specifiek gevraagd de particulier landgoedeigenaren op de Utrechtse Heuvelrug niet te vergeten. Bij de concept-UPLG is deze groep niet geraadpleegd.

Antwoord:

Het participatieproces moet inderdaad zorgvuldig zijn. Wij zijn ons daar zeer van bewust en doen daar ook ons best voor. Bij de gesprekken over het concept-UPLG hebben we de vereniging Utrechts Particulier grondbezit (UPG) als vertegenwoordiging van de particuliere landgoedeigenaren steeds betrokken. We begrijpen nu dat dat onvoldoende is en dat het raadzaam is een volgende keer ook enkele particulieren grondeigenaren zelf erbij te betrekken. Dat nemen we bij het verdere proces ter harte maar heeft nu voor de inhoud van het UPLG geen gevolgen.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

228. Beter benutten inzichten bestaand beleid en aanhaken op lopende processen

Er wordt gevraagd om inzichten vanuit bestaand beleid beter te benutten, denk hierbij aan het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied. Een aandachtspunt is om aan te haken op bestaande processen en geen dingen opnieuw te doen.

Antwoord:

Op verschillende plekken in het UPLG geven we al aan dat de opgaven niet nieuw zijn en dat we er al jaren mee bezig zijn. Ook maken we gebruik van processen en ontwikkelingen in beleid die al lopen. Waar kan, zullen we dit nog meer benadrukken in de volgende versie van het UPLG.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

229. In de MER-procedure het alternatief/variant 'meest natuur- en milieuvriendelijk' meenemen

Er wordt gevraagd om in de MER-procedure de variant 'meest natuur- en milieuvriendelijk' mee te nemen, ook al is deze niet verplicht.

Antwoord:

Afgelopen maart is in opdracht van de provincie Utrecht een bureau gestart met het opstellen van een milieueffectenrapportage (planMER) voor het UPLG. De eerste stap is het opstellen van een Nota Reikwijdte en Detailniveau (NDR), waarin een voorstel wordt gedaan voor de methode en varianten. Op basis van de beoordeling van de alternatieven kunnen we een keus maken voor een Voorkeursalternatief (VKA). Dit hoeft niet per se de variant 'Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA)' te zijn, maar het kan wél. Welke keuze hierin gemaakt wordt duidelijk in de NRD. Hierop kan gereageerd worden tijdens de terinzagelegging van de NRD deze zomer.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

230. Houdt rekening met bestaande samenwerkingsverbanden/-grenzen bij het afbakenen van deelgebieden

Er wordt gevraagd om rekening te houden met reeds bestaande samenwerkingsverbanden en – grenzen. De indeling van de negen deelgebieden wordt hierbij niet ondersteund. Met als voorbeeld wordt het landschap van de Utrechtse Heuvelrug te versnipperd aangevlogen. De grenzen mogen geen belemmering vormen voor samenwerkingen die al bestaan en grenzen van bestaande eigendommen.

Antwoord:

We merken dat iedere indeling weer voor- en nadelen heeft. De indeling in de negen deelgebieden zijn slechts een hulpstructuur om het geheel behapbaar te maken.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

231. Gecombineerde aanpak stad en buitengebied in gebiedsprocessen is wenselijk

Er wordt gevraagd om een gecombineerde aanpak van stad en buitengebied in de gebiedsprocessen.

Antwoord:

We geven aandacht aan de verbinding tussen de stad via het maatregelpakket 1, Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten. Dit maatregelpakket is sterk gebaseerd op het Programma groen Groeit mee en omvat uitwerking in vier gebieden: Hollandse IJsselgebied, Kromme Rijn Linielandschap, De Rode Haan in Veenendaal en Zuidelijke Eemvallei.

B = Het ingebrachte punt leidt niet tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

232. Geef als provincie duidelijke kaders mee aan gebiedsprocessen

Er wordt gevraagd om duidelijke kaders binnen gebiedsprocessen. Kaders en opgaven moeten duidelijk en gekwantificeerd zijn en dus een heldere opdracht omvatten. Echter wordt hierin ook een spanningsveld ervaren: behoefte aan duidelijkheid kaders versus voldoende ruimte over laten aan gebieden voor lokale doelen.

Antwoord:

Dit is een belangrijk punt dat we verder gaan uitwerken. Het spanningsveld dat genoemd wordt herkennen we en vraagt om een genuanceerde aanpak. Dit raakt ook aan de governane, en de vraag 'wie gaat waar over'. Lees ook de antwoorden bij reactie nummers 222 en 226.

C = Het ingebrachte punt vraagt om een nadere uitwerking.

233. Samenwerkingen nog meer intensiveren – tussen provincies, aangrenzende gebiedsprocessen en regio's -.

Er wordt gevraagd de samenwerking tussen provincies en tussen aangrenzende gebiedsprocessen te intensiveren. Als voorbeeld wordt vanuit gebiedsproces Vijfheerenlanden de wens uitgesproken om de samenwerking met de regiegroep Alblasserwaard te intensiveren. Ook de samenwerking tussen regio en provincie wordt belangrijk aanschouwd. Regio Foodvalley als belangrijke partner wordt positief ervaren.

Antwoord:

Wij zijn het eens met het advies om de samenwerking met onze buurprovincies en tussen aangrenzende gebiedsprocessen te versterken. We pakken dit op in de gebiedsgerichte uitwerking in de negen deelgebieden en zullen dit nog wat scherper neerzetten in de volgende versie van het UPLG.

A = Het ingebrachte punt leidt tot aanpassing van de volgende versie van het UPLG.

3.12. Overige opmerkingen op het concept-UPLG

Bij de schriftelijke reactieronde is door een aantal gebiedspartners en/of betrokkenen gewerkt met een Excel-tabel waarin opmerkingen konden worden geplaatst over tekstuele onjuistheden en/of formuleringen in het concept-UPLG. Hierbij kon worden gerefereerd naar het betreffende hoofdstuk en paginanummer van het concept-UPLG.

Deze Excel-tabel met opmerkingen maakt geen onderdeel uit van deze reactienota. De punten die hierin zijn aangedragen, nemen we - waar van toepassing - mee richting de volgende versie. De inhoudelijke punten die hier tussen stonden, hebben we al zoveel mogelijk verwerkt in deze reactienota.

Hoofdstuk 4 Concluderend: wat nemen we mee?

4.1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft in hoofdlijnen aan, wat we op grond van deze reactienota, verwachten aan te passen in het ontwerp-UPLG. Dit gaat over categorie A, zoals staat vermeld in hoofdstuk 1 van deze reactienota. Dit staat hierna (in 4.2) verwerkt in een beknopt overzicht, waarin we per hoofdstuk de grootste aanpassingen, een plek hebben gegeven. Dit overzicht is daarmee niet compleet, redactionele en tekstuele aanvullingen zijn erbuiten gelaten. Ook is het overzicht geen weergave van punten die muurvast vaststaan, daarom noemen we het in de tabel 'te verwachten aanpassingen'.

Categorie B en C maken geen onderdeel uit van dit hoofdstuk. Categorie B leidt op basis van de huidige inzichten niet tot aanpassingen en categorie C vraagt om een nadere uitwerking, waaruit uiteindelijk aanvullende aanpassingen in het ontwerp-UPLG kunnen voortkomen.

4.2. Te verwachten aanpassingen

Tabel 2 omvat per hoofdstuk een korte beschrijving van de punten die we met de huidige inzichten in ieder geval te verwachten aan te passen in het ontwerp-UPLG. Zoals in hoofdstuk 1 al aangegeven kan het planMER mogelijk ook nog leiden tot wijzigingen hierin en ook een aantal uitzoekzaken (categorie C in hoofdstuk 3).

Tabel 2. Verwachte aanpassingen (categorie A)

Hoofdstuk	'Verwachte' aanpassingen
1. Algemeen en inleiding	<ul style="list-style-type: none">- We verduidelijken de regierol van de provincie.- Het UPLG is een belangrijke bouwsteen voor de nog aan te passen Omgevingsvisie. We zorgen om die reden voor een goede afstemming van beide trajecten, met name waar het gaat om ruimtelijke aspecten en/of andere ruimtevragers, die vanuit andere opgaven in het landelijk gebied een rol spelen.- We geven door middel van enkele voorbeelden aandacht aan het verleden en de hoogtepunten en mijlpalen (koplopers en voorbeeldprojecten) die afgelopen jaren zijn bereikt.
2. Opgaven en doelen, ambities en denklijnen	<ul style="list-style-type: none">- We verduidelijken het onderscheid tussen doelen die voortvloeien uit internationale verplichtingen, en daarmee harde urgentie hebben, en doelen die daaraan ondersteunend zijn.- We passen het jaartal 2030, voor het behalen van de stikstofreductie, aan naar 2035.- We werken de definities circulaire en natuur inclusieve landbouw nader uit.- We benadrukken de kans om alvast aan de slag te gaan met wat al wel kan. Dit vormt een belangrijk uitgangspunt voor het UPLG. We krijgen daarvoor naar grote waarschijnlijkheid middelen vanuit het Rijk gekoppeld aan de maatregelenpakketten die we daarvoor hebben ingediend.
3. Het Utrechtse landschap als	<p>De indeling van de landschapstypen passen we op enkele onderdelen aan:</p> <ul style="list-style-type: none">- Gezien het belang van de flanken van de Utrechtse Heuvelrug voor water en bodem sturend, voegen we de zuidwestflank toe bij de Utrechtse Heuvelrug. Dit betreft het Langbroekerweteringsgebied. We wijken hiermee af van de

basis voor het UPLG

landschapsindeling uit de Omgevingsvisie (2021), vooruitlopend op de nog aan te passen Omgevingsvisie.

- Daarnaast geven we aandacht aan de langgerekte groenblauwe strook van de Nederrijn en Lek, vanwege de speciale thematiek van de grote rivieren en het belang hiervan voor het behalen van de UPLG-doelen, waaronder de zoetwatervoorziening.

4. Structurerende principes

Algemeen

We voegen twee nieuwe structurerende principes toe:

- Een structurerend principe over gezondheid conform het ontwerp-NPLG. Dit gebeurt onder de titel: 'Gezonde leefomgeving'.
- Een structurerend principe over het behoud van cultuurhistorische waarden en landschappelijke kwaliteiten in lijn met de Omgevingsvisie.

We zijn ons ervan bewust dat we in het UPLG werken met een grote hoeveelheid structurerende principes. Om de principes beter toepasbaar en werkbaar te maken, streven we ernaar het aantal principes te verminderen, door sommige samen te voegen zonder de inhoud ervan te verliezen.

Robuust en klimaatbestendig water- en bodemsysteem

- **[SP5]:** We verduidelijken hoe de drinkwateropgave in het landelijk gebied wordt gecombineerd met andere opgaven. Als onderdeel hiervan verwerken we de prioritering voor drinkwaterwinning bij ruimtelijke keuzes, zoals deze staat uitgewerkt in de Kamerbrief Water en Bodem sturend (Tweede Kamer, november 2022).

Natuur/stikstof

- **[SP6]:** We actualiseren de teksten over de natuurdoelanalyses (NDA's) en de adviezen van de Ecologische Autoriteit (EA). In de bijlagen nemen we per N2000-gebied een samenvatting hierover op.
- **[SP10]:** We verduidelijken onze inzet op agroforestry en voedselbossen.
- **[SP12]:** We verwijderen de tekst uit bijlage 3.3.1. dat gaat over de ruimtelijke varianten voor 60% stikstofreductie in veenweiden. De tekst in de bijlage was abusievelijk nog niet aangepast aan de hoofdtekst.
- **[SP13]:** In het huidige concept-UPLG staat een 1 kilometerzone opgenomen als overgangsgebied voor reductie van stikstof en een 500 meterzone voor zeer extensief grondgebruik. Gezien het grote belang van dit onderwerp zijn we hier nog naar aan het kijken. In ontwerp-UPLG komen we met een aanpassing.
- **[SP15]:** We nemen een toelichting op over de samenstelling van de integrale set aan Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) die zijn ontwikkeld voor de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL).

Landbouw

- **[SP18]:** We nemen een toelichting op in de tekst over het loket 'Vraagbaak Landbouw'.

Overige thema's

- **[SP26]:** We nemen een verwijzing op naar de Omgevingsverordening, om de bestaande kaders in relatie tot opwekken duurzame energie, beter onder de aandacht te brengen.
- **[SP26]:** We verduidelijken de afspraken die bestuurlijk zijn gemaakt over de voorkeursvolgorde zon tussen het Rijk, IPO, VNG, UvW en Netbeheer Nederland in 2023.

5. *Veenweiden Groene Hart en Eemland*

Ontwikkeling per Utrechts landschap

- We brengen Eemland beter onder de aandacht bij de ontwikkelrichting Veenweiden: Groene Hart en Eemland.
- Bij het benoemen van de veenweidemaatregelen, benadrukken we het onderscheid tussen maatregelen op pure veengronden en maatregelen op klei-op-veen gebieden.
- We nemen in de bijlage een tekst op over de ruimtelijke verkenning die is uitgevoerd in het gebied Centraal Holland (nieuwe Deltaregio) over het watersysteem. Dit gaat over het vraagstuk 'voldoende water' (zelfvoorzienend watersysteem).

Utrechtse Heuvelrug en Flanken

- We geven meer aandacht aan recreatiedruk in relatie tot de ontwikkelrichting van het landschap Utrechtse Heuvelrug en Flanken. Onder structurerend principe 25 'koppeling met recreatie' worden hier algemene uitspraken over gedaan in relatie tot het landelijk gebied.

Gelderse Vallei

- We maken duidelijk dat regio Foodvalley niet alleen onderdeel is van het landschap Gelderse Vallei, maar ook van een klein deel van de Utrechtse Heuvelrug en flanken.
- We benoemen de kansen voor de robuuste ecologische verbinding het Groene Vallei Lint - gelegen tussen Utrechtse Heuvelrug en Veluwe – nadrukkelijker.

6. Instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak

- We actualiseren hoofdstuk 6 over het instrumentarium en gaan uitgebreider in op de instrumenten die in ontwikkeling zijn of nog ontwikkeld moeten worden.
- We gaan in relatie tot de N2000-gebieden dieper in op hoe we omgaan met de natuurdoelanalyses (NDA's) en de adviezen van de Ecologische Autoriteit (EA).

7. Onderzoek en monitoring

- We actualiseren hoofdstuk 7 over onderzoek en monitoring.

8. Kostenraming

- We actualiseren hoofdstuk 8 over de kostenraming. We verwerken daarbij de indicatieve toezeggingen van het Rijk over de rijksmiddelen voor de maatregelpakketten.

9. Maatregel-pakketten

- We actualiseren het hoofdstuk maatregelpakketten op basis van de maatregelpakketten die we op 27 maart jl. bij het Ministerie van LNV hebben ingediend.

10. SEIA

- We nemen een toelichting op over de stand van zaken rondom de Sociaal Economische Impact Analyse (SEIA).
-

11.Randvoorwaarden en vervolg

- We actualiseren hoofdstuk 11 over randvoorwaarden en het vervolg.
 - We verduidelijken de wijze waarop we de uitvoering de aankomende jaren vormgeven (rollen, verantwoordelijkheden en governance).
-

Hoofdstuk 5. Slotwoord

5.1. Vervolgproces

Aankomende periode worden belangrijke inzichten opgedaan om tot een verdere uitwerking van het ontwerp-UPLG te kunnen komen. Een belangrijk traject hierin is het planMER dat vanaf 1 maart 2024 van start is gegaan en loopt tot en met december 2024. Naast het planMER gaan we als provincie aankomende periode aan de slag met de adviezen van het Rijk, haar kennisinstituten en tevens de punten die in deze reactienota vragen om een nadere uitwerking. We doen dit uiteraard niet alleen, en zullen waar nodig hierin optrekken met gebiedspartners.

Na afronding van de planMER wordt eind december 2024 het ontwerp-UPLG en het planMER door GS vastgesteld en vrijgegeven voor terinzagelegging. De terinzagelegging vindt naar verwachting begin 2025 plaats voor een termijn van zes weken. Vervolgens wordt in medio 2025 het UPLG 1.0. vastgesteld, dit betreft de definitieve versie. Ook zal dan de Nota van Beantwoording beschikbaar komen.

Om gezamenlijk stappen vooruit te maken, blijven we aankomende periode met de gebiedspartners in gesprek. Dit volgens de principes: *'we doen het samen, het gebied staat centraal, en we gaan uit van een grote betrokkenheid en inbreng van de direct betrokkenen'*.

5.2. Tot slot

De opgaven waar we in het Utrechtse landelijk gebied voor staan hebben een grote urgentie, zijn omvangrijk en complex. Hoewel we ons met positieve energie inzetten om ons mooie landelijk gebied een goede toekomst te geven, is het niet te verwachten dat alleen met het UPLG alle doelen geheel binnen het bereik komen. Daar hebben we ook het Rijk voor nodig. Bovendien zal de uitvoeringscapaciteit groter moeten zijn dan in het recente verleden en leunen de plannen op instrumenten die nog sterk in ontwikkeling zijn. Dit weerspiegelt ook de risico's die samenhangen met het UPLG: zijn er voldoende financiële middelen? Is er voldoende capaciteit? En is er adequaat instrumentarium (waarvan een belangrijk deel door het Rijk moet worden ingevuld)?

Toch streven wij ernaar om rust te brengen en duidelijkheid te bieden voor alle betrokkenen. De maatregelen die we als eerste willen nemen zijn zoveel mogelijk op basis van 'no regret'. Naar verwachting krijgen we hiervoor via de eerste tranche rijksmiddelen - gekoppeld aan de maatregelpakketten - voor de eerste jaren voldoende financiën beschikbaar. Dit betekent dat we kunnen beginnen met de zogenaamde 'geen-spijt-maatregelen'. Daarbij staan dialoog en samenwerking bij ons hoog in het vaandel. Samen met onze gebiedspartners bespreken we zoveel mogelijk hoe en waar de opgaven in het landelijk gebied gerealiseerd kunnen worden. Niet alles kan overal en niet alles hoeft tegelijk. Laten we stap voor stap, gezamenlijk aan de slag gaan met wat wel kan.

Dank nogmaals aan een ieder die de moeite heeft genomen om te reageren op het concept-UPLG. Wij hebben dit als zeer waardevol ervaren. Samen zijn we op weg naar een toekomstbestendig, duurzaam en gezond landelijk gebied.

Bijlage 1 Overzicht indieners schriftelijke reacties

Groepering	Aantal reacties	Organisatie/namen
Waterschappen	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Amsterdam Gooi en Vecht (AGV) 2. Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden (HDSR) 3. Waterschap Rivierenland 4. Waterschap Vallei en Veluwe
Regio's en gemeenten	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Amersfoort Regio 2. Regio Foodvalley 3. U10 4. Stuurgroep Kromme Rijnlandschap 5. Gemeente De Bilt 6. Gemeente Houten 7. Gemeente Utrechtse Heuvelrug 8. Gemeente Wijk bij Duurstede 9. Gemeente Bunnik 10. Gemeente Vijfherenlanden 11. Gemeente Amersfoort 12. Gemeente Woudenberg
Buurprovincies	1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Provincie Noord-Holland
Drinkwaterbedrijven	1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vitens, Waternet, Oasen
Landbouworganisaties	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebiedscoöperatie Binnenveld 2. Bioplatform Utrecht 3. Gebiedscoöperatie Onze drie polders, Botshol, Nellestein, Waardassacker / 4. Gebiedscoöperatie Groot Wilnis – Vinkeveen 5. Boerennatuur gezamenlijke collectieven provincie Utrecht 6. Boerennatuur Utrecht Oost 7. Bouwboeren 8. LTO: Noord 9. LTO: Noord Gelderse Vallei 10. LTO: Noordwest 11. LTO: Noord Zuidwest 12. Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)
Natuurorganisaties	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oostbroekorganisaties 2. Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug 3. Stichting Mooi Binnenveld 4. Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk
Landgoedorganisaties en kleine particuliere grondeigenaren	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrechts Particulier Grondbezit (UPG) 2. Landgoed Den Berg 3. KAMM-landgoeder 4. Landgoed Eykestein <p>Twee particuliere grondeigenaren zijn geanonimiseerd.</p>
Individuele boeren	5	Geanonimiseerd
Landelijke belangenorganisaties	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Building Balance 2. Dierenbescherming
Lokale en regionale belangen- en bewonersorganisaties	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen-Leersum 2. Dorpsnetwerk Leersum (werkgroep Omgevingsplan Leersum) 3. Eemland 300 4. Coöperatie Heuvelrug Energie 5. Stichting Heuvelrug in goede banen

		<ul style="list-style-type: none"> 6. Werkgroep Kromme Rijncorridor 7. Stichting Milieuzorg Zeist 8. Vereniging Mooi Wageningen 9. Natuur – en milieuvereniging De Groene Venen 10. Vereniging werkgroep Natuurlijk Zeist West 11. Stichting Vechtplassencommissie (Vecht en Oostelijk en Westelijk Plassengebied 12. IVN afdeling Wijk bij Duurstede
Individuele bewoners van de provincie Utrecht	100	[Geanonimiseerd] – 98 brieven PvdD en 2 unieke
